

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 7. RUJNA 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 237

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

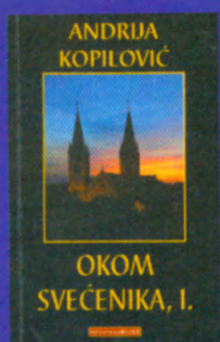
ISSN 1451-4257



Srednji stupanj obrazovanja na hrvatskom jeziku
NA TRAGU RJEŠENJA

INTERVJU

DUJO RUNJE



400 dinara



400 dinara



400 dinara



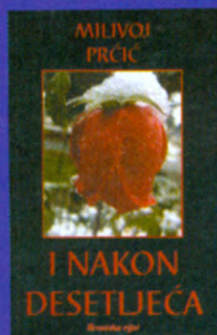
300 dinara



200 dinara



300 dinara



200 dinara



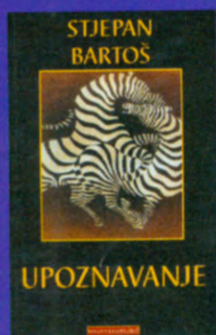
300 dinara



200 dinara



300 dinara



300 dinara



300 dinara



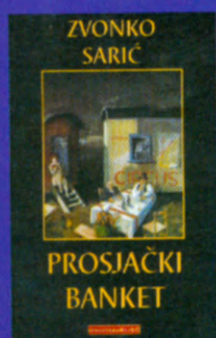
300 dinara



200 dinara



300 dinara



300 dinara



400 dinara

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime:

Ulica i broj:

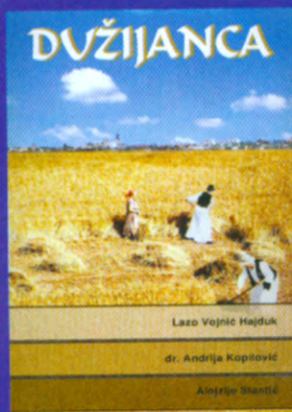
Poštanski broj, mjesto i država:

Telefon i e-mail:

Ovim neopozivo naručujem knjigu:

1., komada
2., komada
3., komada
4., komada
5., komada

Vlastoručni potpis:



5000 dinara

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine pod
rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113)=163.42)

Dug i težak put

Put Hrvata u Srbiji do ostvarenja kulturne autonomije i izgradnje kulturnih, obrazovnih i informativnih institucija, pokazalo se, dug je i težak. S druge strane, razvidno je i da samo postojanje zagarantiranih nacionalno-manjinskih prava u Ustavu i zakonima nije dovoljno za njihovo oživotvorenje. Bez organiziranog djelovanja, lobiranja i političke podrške, nema konkretnih rezultata, a nacionalno-manjinska prava ostaju tek »mrtvo slovo na papiru«.

Dobro je poznato da država, bilo koja, ne daje niti poklanja išta. Tako se i od nacionalnih manjina očekuje da iskazuju jasan zahtjev za ostvarivanjem svojih prava i da se za njih i izbere političkim putem. Primjer gimnazijskog razreda koji je u lipnju brojio tek četiri učenika a u rujnu četrnaest, rječitro govori da interes za obrazovanjem na hrvatskom jeziku postoji. Međutim, teško je očekivati da, nakon pedeset godina dominacije jugoslavenstva i bratstva-jedinstva, taj zahtjev kod Hrvata, kojima je status nacionalne manjine priznat tek prije nekoliko godina, bude jasno iskazan ukoliko se od strane hrvatskih organizacija ne potakne i na tomu se organizirano ne radi.

Poznato je da u Vojvodini postoje brojne udruge i organizacije s hrvatskim predznakom, postoji i više političkih stranaka, a tu je i Hrvatsko nacionalno vijeće. Poznato je i da se za sada obrazovanje na hrvatskom jeziku ostvaruje samo u Subotici, mada udruge i organizacije postoje diljem Vojvodine. Možda je sada trenutak zapitati se, što je učinjeno da obrazovanje na hrvatskom jeziku postane stvarnost za svako dijete koje to želi, a ne samo za one u Subotici, pa makar se do tog cilja dolazi uz brojne prepreke. Jer, premda hrvatske udruge u svakome mjestu imaju nezaobilaznu ulogu u očuvanju tradicije i kulturne baštine, cilj svake nacionalne manjine je izgraditi institucije obrazovanja, informiranja i profesionalizirati kulturu kako pripadnici nacionalnih manjina ne bi bili prepoznatljivi samo po svojim nošnjama, pjesmama i plesovima već i po dostignućima u znanosti, kulturi općenito, gospodarstvu... Za sve to, obrazovanje na materinjem jeziku je jedna od ključnih pretpostavki.

J. D.



Attila Szalai

Održana sjednica IO HNV-a

Otvorenje hrvatskog gimnazijskog odjela nije upitno 4,5

Povijesni start gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku

Za sada u prostorijama druge škole 8,9

Dvije izložbe u subotičkoj Modernoj galeriji »Likovni susret«

Spoj onoga što je bilo i što će biti 30

Blanka Vlašić, svjetska prvakinja u skoku u vis

Hrvatsko zlato 43

UKRATKO

**Kostreš s predstavnicima
Asocijacija multietničkih
gradova**

Godišnja skupština Asocijacije multietničkih gradova (Filija) održat će se u studenom u Skupštini Vojvodine, dogovoreno je 4. rujna na sastanku predsjednika Skupštine AP Vojvodine Bojana Kostreša sa generalnim tajnikom ove asocijacije Aleksandrom Popovim i programskim direktorom prof. dr. Jovanom Komšićem, prenosi se na službenim stranicama PIV-a.

»S obzirom na činjenicu da bi se tema skupštine trebala odnositi na iskustva europskih regija i njihovu suradnju, predstavnici pokrajinske administracije bi mogli u mnogome pridonijeti skupu, jer Vojvodina već dugo ima veoma dobru i efikasnu suradnju s mnogim europskim regijama«, istaknuo je Kostreš.

Aleksandar Popov je naglasio da je ovo treća godišnja sjednica Filije i da asocijacija nastoji konstantno promovirati regionalizam i demistificirati ulogu regija u procesu europskih integracija.

Prof. dr. Jovan Komšić je obavijestio predsjednika Kostreša da će, pokraj proeuropskih aktivnosti, naredne aktivnosti Filije biti fokusirane i na izdavačku djelatnost, kao i na edukativno djelovanje u vidu okruglih stolova te seminarima s predstavnicima regionalnih vlasti i lokalnih samouprava.

Na trećoj godišnjoj skupštini Filije trebali bi sudjelovati predstavnici članica ove asocijacije (države članice bivše Jugoslavije, Albanija, Rumunjska, Bugarska i Mađarska), kao i predstavnici nevladinih organizacija.

EU: Jače protiv požara

Europska komisija ocijenila da je EU pokazala kako ima ograničene mogućnosti kada su u pitanju ozbiljni šumski požari u Europi. Kako prenosi B92, Europska komisija se 3. rujna založila u Strassbourghu za jačanje kapaciteta Europske unije u oblasti civilne zaštite. Sve veći zahtjevi za pomoć dolaze iz Grčke, Cipra, Italije, Bugarske, Albanije i zemalja bivše Jugoslavije. To je dovelo do situacije da postoje ograničeni kapaciteti u borbi protiv požara, izjavio je europski komesar za rad i socijalna pitanja Vladimir Spidla u raspravi u Europskom parlamentu. Spidla je rekao kako EU treba razmotriti kao prioritet mogućnost mobilizacije dodatnih kapaciteta, kao što su zrakoplovi za gašenje požara.

Održana sjednica IO HNV-a

Otvorenje hrvatskog nije u

Definitivno se u prvi hrvatski gimnazijski razred upisalo 14 učenika. Postoje dokumentacija biti kompletirana početkom sljedećeg tjedna, rekao koja je održana prošle subote, 1. rujna, na dan

Otvorenje hrvatskog gimnazijskog odjela u subotičkoj gimnaziji »Svetožar Marković« nije upitno, jer se hitna službena potvrda pokrajinskih vlasti očekuje početkom tjedna u kojemu kreće nastava, rečeno je na sjednici Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na sjednici koja je održana u subotu 1. rujna, izneseno je kako postoje problemi s osiguranjem prostora za nastavu u Gimnaziji »Svetožar Marković« u Subotici, ali će učenici hrvatskog odjela privremeno pohađati nastavu u objektu mađarske Filološke gimnazije »Dezső Kosztolányi«.

Osim teme o gimnazijskom obrazovanju na hrvatskom jeziku, podneseno je izvješće o poduzetim aktivnostima glede deklaracije koja je usvojena na 2. izvanrednoj sjednici HNV-a i izvješće o pripremama za izradu Platforme o informiranju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, a iznesen je i prijedlog ispravke analitičkog plana rashoda HNV-a za 2007. godinu. Na sjednici su osim predsjednice Izvršnog odbora HNV-a Slavice Peić bili nazočni i članovi IO Vijeća Antonija Čota, Jašo Šimić i Mato Groznica, urednica programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice Ljiljana Dulić i konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Mirela Lucić.

»BUNJEVAČKI GOVOR« IPAK U ŠKOLAMA: Predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavica Peić podnijela je izvješće o poduzetim aktivnostima glede usvojenih zaključaka i deklaracije na 2. izvanrednoj sjednici HNV-a. Hrvatsko nacionalno vijeće poslalo je deklaraciju kojom se traži stavljanje van snage Pravilnika o nastavnom programu »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« predsjedniku i premijeru Republike Srbije i Republike Hrvatske, te pokrajinskim i republičkim tijelima. Slavica Peić je istaknula kako se u deklaraciji, među ostalim, navodi da se radi o »kršenju prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji« i da se uvođenjem tog predmeta u osnovne škole krše pravni propisi.

Slavica Peić je iznijela informaciju da je na sjednici Nacionalnog prosvjetnog vijeća održanoj 29. kolovoza ipak dana suglasnost na plan i program predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« za prvi, drugi, treći i četvrti razred osnovne škole, prije čega je HNV poduzeo sve što je u ovlasti ove institucije da se taj Pravilnik o nastavnom programu stavi van



snage, jer se njime jedan dijalekt kojim govore Hrvati predstavlja kao književni jezik.

RJEŠAVANJE PROBLEMATIKE U SFERI OBRAZOVANJA: Član Izvršnog odbora Jašo Šimić podnio je izvješće o upisu učenika u hrvatski gimnazijski odjel. »Definitivno se u prvi hrvatski gimnazijski razred upisalo 14 učenika. Postoje još neka neriješena pitanja tehničke naravi, a očekujemo da će sva potreb-

► Tupi su više udareni.

► Ne vjerujem više.
Sada sam siguran.

Dujizmi

► Da nema sirotinje,
banke bi davno bankrotirale.

► Kad mi dođemo do ključa,
oni promjene bravu.

gimnazijskog odjela pitno

još neka neriješena pitanja tehničke naravi, a očekujemo da će sva potrebna je član Izvršnog odbora HNV-a Jašo Šimić na sjednici ovoga tijela početka nove školske godine u Općini Subotica

na dokumentacija biti kompletirana početkom sljedećeg tjedna. Problemi oko udžbenika i nastavnog kadra bit će riješeni za nekoliko dana. Što se tiče inicijative za otvaranje sedmog razreda odjela na hrvatskom jeziku u subotičkoj Osnovnoj školi 'Matko Vuković', još ljetos sam tražio da se pokrene to pitanje da bi se utvrdilo koliki je broj djece koja nastavu dalje žele nasta-

viti na hrvatskom i koja bi se izdvojila iz odjela na srpskom jeziku. Na žalost, to se pitanje nije počelo rješavati na vrijeme i zbog toga neće biti formiran hrvatski odjel od učenika sedmih razreda», rekao je Jašo Šimić.

POLUGODIŠTE ZAVRŠENO PLUSOM NA RAČUNU: Govoreći o prijedlogu ispravke analitičkog plana rashoda HNV-a za 2007. godinu, Slavica Peić je istaknula kako su rashodi za prvih šest mjeseci minimalni, a restriktivna financijska politika se pokazala uspješnom, jer je prvo polugodište završeno plusom na računu. Slavica Peić je naglasila kako su postignute uštede u stavkama na koje se moglo utjecati, a zbog inflatornih kretanja predložila je uvećanje plaća tajnicama koje su zaposlene u Uredu HNV-a, kao i uvećanje nadoknada članovima Izvršnog odbora Vijeća i predsjedniku HNV-a. Prijedlog ispravke analitičkog plana rashoda nije usvojen, te će se o njemu raspravljati na sljedećoj sjednici.

Izvrjeće o pripremama za izradu Platforme o informiranju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji podnio je član Izvršnog odbora Mato Groznica, navodeći kako će radna skupina zadužena za izradu Platforme razmatrati tri zasebna radna materijala koja su izradili Tomislav Žigmanov, zatim Dragan Jurakić i Mato Groznica, te Ljiljana Dulić, Milovan Miković i Franjo Pinter.

Na koncu sjednice razmatran je dopis Hrvatske matice iseljenika kojim se traži da HNV predloži jedno naselje iz Srijema za ovogodišnju nagradu »Naj-selo«.

Z. Sarić



Izrada Platforme za informiranje

Održan prvi sastanak radne skupine

U cilju započinjanja izrade prijedloga platforme za informiranje na hrvatskom jeziku, 1. rujna je održan prvi koordinacijski sastanak radne skupine kojom koordinira član IO zadužen za informiranje Mato Groznica.

Na sastanku su se članovi radne skupine upoznali sa zadaćom i raspravljali o predloženim radnim materijalima, raspodijeljene su zadaće te je dogovoreno da se sljedeći sastanak održi za dva tjedna. Okvirni rok za izradu ove platforme je kraj rujna mjeseca.

Pozivu na sastanak odazvali su se odgovorna urednica programa na hrvatskom jeziku na Radio Subotici Ljiljana Dulić, odgovorna urednica tjednika »Hrvatska riječ« Jasminka Dulić, urednik programa na hrvatskom jeziku na RTV Dragan Jurakić, predsjednik Odjela za informiranje HNV-a vlač. Andrija Anišić, dopisnik Hine i HRT-a Josip Stantić, neovisni ekspert iz oblasti informiranja na jezicima nacionalnih manjina Tomislav Žigmanov i snimatelj i montažer Zvonimir Sudarević.

UKRATKO

Saborski zastupnik Nikola Mak posjetio Njemački narodni savez

Saborski zastupnik u hrvatskom parlamentu Nikola Mak posjetio je ovog vikenda Njemački narodni savez u Subotici. Nikola Mak je na izborima u Hrvatskoj dospio u parlament pomoću manjinske liste kada je za njega glasovalo dvanaest brojčano manjih nacionalnih manjina u Hrvatskoj. Srbi i Mađari imaju direktne poslanike u hrvatskom Saboru, a brojčano manje zajednice ističu jednog zajedničkog kandidata na izborima. Kandidat 12 nacionalnih manjina bio je upravo predsjednik udruženja Nijemaca u Osijeku, Nikola Mak. On sada u Saboru Hrvatske zastupa interese tih manjina.

Nikola Mak je u razgovorima u Subotici upoznao domaćine s funkcioniranjem manjinskih lista u Hrvatskoj kao i o položaju njemačke zajednice u Hrvatskoj. Čelnici Njemačkog narodnog saveza su gosta upoznali s položajem njemačke zajednice u Srbiji kao i sa pripremama oko formiranja Nacionalnog savjeta Nijemaca u Srbiji, čije osnivanje Njemački narodni savez podržava i aktivno sudjeluje u njegovom formiranju. Dogovorena je aktivna međuregionalna suradnja između Nijemaca u Hrvatskoj i Njemačkog narodnog saveza iz Subotice.

Bela Tonković u diplomaciji

Bela Tonković, prvi predsjednik Demokratskog Saveza Hrvata u Vojvodini, odlazi ovih dana na dužnost u diplomatskoj službi Republike Hrvatske. Bela Tonković stupa na dužnost u Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beču, Austrija.

Integracije u EU

Glavni prioritet predstojećeg predsjedavanja Slovenije EU bit će približavanje zemalja bivše Jugoslavije Europskoj Uniji, prenosi Tanjug. »Naš je vitalni interes da susjedi uspiju u integraciji«, kaže državni tajnik za europska pitanja Janez Lenarčič u intervjuu bečkomu dnevniku Kurir. »To važi i za Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Gori, Albaniju i Kosovo«. Prema Lenarčiču, prioritet Slovenije tijekom predsjedavanja EU u prvoj polovini iduće godine bit će i pregovori o prijemu u članstvo EU Hrvatske i Turske.

Promocija knjige Tomislava Žigmanova u Klubu zastupnika Skupštine APV

Utemeljeno traganje za identitetom

Nije posvećena dovoljna pozornost ovoj temi u AP Vojvodini, ocijenjeno je na promociji



Autor knjige Tomislav Žigmanov i Alpár Losonc

U ponedjeljak 3. rujna u 12 sati u prostorijama Kluba zastupnika Skupštine AP Vojvodine održana je promocija knjige prof. Tomislava Žigmanova »Hrvati u Vojvodini – Traganje za identitetom«.

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine Bojan Kostreš, započeo je promociju govoreći o značaju nacionalnih manjina u Vojvodini, gdje je posebno istaknuo kako multietičnost Vojvodine bez nacionalne zajednice Hrvata ne bi bila kompletna takva kakva jest.

Posebice je naglasio kako se objavljivanjem ove knjige autor upustio u jedan odvažan, hrabar pothvat ocjenjujući objektivno političke, ekonomske, manjinske i jezične aspekte. U jednom ovakvom pothvatu – pisanju knjige o škakljivoj temi ostao je osamljeni borac, kazao je Kostreš.

Profesor dr. Alpár Losonc je veoma nadahnuo govoreći o značaju ove knjige napominjući kako je zainteresiranost za ovu knjigu ostala van domena šire javnosti jer je knjiga objavljena u Hrvatskoj, a nije posvećena dovoljna pozornost ovoj temi u AP Vojvodini te je istaknuo kako ova knjiga ima izuzetan značaj za zaštitu prava i opstanka za hrvatsku nacionalnu zajednicu.

Govoreći o značaju ove publikacije, Pavel Domonji je postavio pitanje – može li jedna ovakva publikacija biti dostupna široj javnosti, je li dostupna u knjižnicama Skupštine AP Vojvodine i u drugim institucijama, pa može li se uopće kupiti u knjižarama širom Republike Srbije. Nadalje govoreći o značaju ove publikacije istaknuo je kako je on ušao u srž nacionalnog problema nacionalne zajednice Hrvata u Vojvodini.

I Domonji je istaknuo kako je prof. Tomislav Žigmanov ostao osamljen u oslikavanju stanja u kojoj se nalazi hrvatska nacionalna zajednica u Vojvodini i da bi trebao postojati mnogo veći interes pa i kritika rada same hrvatske nacionalne zajednice. On je istaknuo kako je prethodnih godina najavljeno stvaranje Instituta za izučavanje nacionalnih manjina i da je konačno vrijeme da raniji predlagači za stvaranje jedne ovakve institucije podnesu zahtjev i



Pavel Domonji

program rada za konačno ostvarenje jednog ovakvog instituta.

Na koncu promoviranja ove publikacije, koja je objavljena još protekle godine, govorio je i sam autor, prof. Tomislav Žigmanov, ističući kako je malo pogođen neozadizavanjem nekih značajnih osoba iz hrvatske nacionalne zajednice, službenih institucija pa i državnih tijela matične Republike Hrvatske ovoj promociji. Očigledno je kako je hrvatska nacionalna zajednica u Vojvodini institucionalno nedovoljno spremna izboriti se za svoja veća prava u Vojvodini.

Promociji ove publikacije u Novom Sadu su među ostalima prisustvovali predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat, zamjenica pokrajinskog tajnika za nacionalne manjine, upravu i propise Antonija Čota, jedan broj zaposlenika u Skupštini AP Vojvodine te tročlano izaslanstvo Pučke kasine.

Ljudevit Vujković Lamić



Predsjednik Skupštine APV
Bojan Kostreš



Održana sjednica Vijeća DSHV-a

Pripreme za izbore

Pokrenuta inicijativa za otvorenjem putničkoga željezničkoga prometa na relaciji Subotica-Vinkovci



Na sjednici Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, održanoj 4. rujna u sjedištu stranke, jednoglasno je odlučeno da se pokrene inicijativa za otvorenjem putničkoga željezničkoga prometa na relaciji Subotica-Vinkovci. U skladu s time Hrvatskoj željeznici i JP »Željeznice Srbije« upućena su pisma u kojima se ukazuje na značaj ove željezničke relacije, kako za Hrvate u Vojvodini tako i za hrvatske državljane srpske

nacionalnosti koji su se naselili u Bačkoj. Smatrajući da bi ova linija bila ekonomski isplativa i pridonijela daljnjoj normalizaciji odnosa između dviju zemalja i razvijanju dobrosusjedskih odnosa, DSHV očekuje da se pokraj teretnog uskoro uspostavi i putnički promet na ovoj relaciji.

Osim toga na sjednici su vijećnici upoznati s proteklom aktivnostima stranke glede ponovnog uspostavljanja nastave u subotičkoj gimnaziji na hrvatskom jeziku.

Predsjednik stranke **Petar Kuntić** istaknuo je kako je, »premda to nije njihova glavna zadaća, stranka odigrala ključnu ulogu u povišenim događanjima formiranja gimnazijskog odjela s hrvatskim nastavnim jezikom«. Kuntić je posebno istaknuo ulogu aktivista i članova stranke na upoznavanju roditelja s mogućnošću školovanja na hrvatskom jeziku, kao i pozitivnu ulogu koalicijskih partnera Saveza vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke u postizanju ovoga cilja. On je dodao da je na ovome zadatku stranka radila skupa s Hrvatskim nacionalnim vijećem.

Predsjednik subotičke podružnice **Martin Bačić** kazao je kako se točno nakon 50 godina ponovno pokreće gimnazija na hrvatskom jeziku te je podsjetio na činjenicu da za dvije godine prva generacija prvaša završava osnovnoškolsko obrazovanje na hrvatskom jeziku i da će sljedeće godine biti potrebno puno ranije upoznati djecu i roditelje, i to ne samo u Subotici, s mogućnošću školovanja na hrvatskom jeziku. Bačić je predložio i da se uputi pomoć učenicima prije

svega glede financiranja autobusnih karata i slično.

Nakon što su Dujo Runje i Josip Gabrić obrazložili potrebu za vlastitim prostorom, odnosno zgradom s internatom za srednjoškolsko obrazovanje, kao što to već imaju i druge nacionalne manjine, vijećnici su i usvojili takav zaključak.

17 godina somborske podružnice

Upovodu 17. obljetnice od osnutka podružnice Sombor, DSHV organizira u petak 7. rujna svečanu proslavu s početkom u 19 sati na kojoj se očekuje nazočnost brojnih članova, simpatizera i gostiju iz Sombora i okolnih mjesta.

U povodu zaključka sa sjednice Nacionalnog prosvjetnog savjeta, kojim se tzv. bunjevački govor uvodi u nastavu kao izborni predmet, nakon kraće rasprave u kojoj je istaknuto da se ovakvim odlukama stvara nova »nacija« političkim odlukama, Vijeće je donijelo odluku da se za sljedeću sjednicu Vijeća pripremi tekst Deklaracije o ovome pitanju, koja će, budući da prosvjedi na domaćoj razini nisu urodili plodom, biti upućena međunarodnoj javnosti i institucijama.

Vijećnici su u daljnjem radu odlučili da se Skupština mladeži DSHV-a održi posljednjeg vikenda u listopadu, a započele su pripreme i za izbore na svim razinama, počevši od izbora u samoj stranci, preko lokalnih, do pokrajinskih izbora.

U povodu osvojene zlatne medalje u skoku u vis u finalu Svjetskoga prvenstva u Osaki, Vijeće DSHV-a je uputilo **Blanki Vlašić** i njejoj obitelji čestitku u kojoj su »kao dio hrvatskoga naroda« izrazili »osobitu radost zbog posebnoga uspjeha kojima je hrvatski sport podignut na višu razinu«.

J. D.

Brzjav sućuti upućen Vladi Republike Hrvatske

Sjednica Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini započeta je odavanjem pošte stradalim vatrogascima na Kornatima, a Vladi Republike Hrvatske upućen je brzjav sućuti u kojem se kaže:

»U povodu tragične smrti vatrogasaca na otoku Kornatu, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini upućuje Vama i cijeloj hrvatskoj javnosti, a na poseban način obiteljima stradalih, iskrenu sućut. Uvjereni smo da će njihova žrtva koja je proizašla iz nezapamćene tragedije u povijesti hrvatskoga vatrogastva, biti prepoznata u cijelom hrvatskom društvu te da će njihova hrabrost i predanost poslu koju su posvjedočili biti primjer svima onima koji za njima ostaju. Izražavamo također nadu da će ova tragedija senzibilizirati cijelu hrvatsku javnost da u njihovim najtežim trenucima pruži primjerenu pomoć i podršku obiteljima stradalih.«



Povijesni start gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku

Za sada u prostorijama

Do osiguranja prostora za nastavu u Gimnaziji, učenici hrvatski pohađati u mađarskoj Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi«

Pišu: Davor Bašić Palković i Zvonko Sarić



Glavna vijest prošlotjednog broja našeg lista bila je ona o »povijesnom trenutku« u srednjoškolskom obrazovanju, odnosno da 14-ero učenika, koliko ih se prijavilo, treba od 1. rujna krenuti u novoformirani odjel na hrvatskom nastavnom jeziku u Gimnaziji »Svetozar Marković« u Subotici. Kako se ova inicijativa Hrvatskog nacionalnog vijeća – koja je za Hrvate značila početak usustavljivanja srednjoškolskog obrazovanja na materinjem jeziku – nakon prvotnog neuspjeha,

krenula rješavati neposredno pred početak školske godine, tako su i prvi gimnazijski dani spomenutih učenika protekli uz poteškoće. Naime, učenici jesu prošle subote krenuli u školu, ali ne u hrvatski odjel, već privremeno u odjele na srpskom jeziku u Gimnaziji, odnosno u drugim srednjim školama u koje su prvotno upisani.

Prema riječima predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branka Horvata*, istoga dana (1. rujna) stiglo je službeno rješenje Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu za otvorenje ovog odjela. Međutim, u međuvremenu su se javili problemi osiguravanja prostora za odvijanje nastave ovoga odjela u Gimnaziji, a u pokrajinskim tijelima uprave se, kako nam je objasnio Horvat, čekalo na konačan popis nastavnog kadra koji će izvoditi nastavu.

KADROVSKA I INA PITANJA: »Nakon što se za pohađanje hrvatskog gimnazijskog odjela prijavilo 14 učenika, prošloga tjedna obavljani su razgovori s pokrajinskim tajnikom za obrazovanje i kulturu *Zoltanom Jegesom* i ravnateljem gimnazije »Svetozar Marković« *Slobodanom Čampragom*. Dogovor je bio da s naše strane osigu-

ramo što je moguće više profesora koji će predavati u hrvatskom gimnazijskom odjelu. Mislili smo ostaviti prostor i za profesore koje bi predložio ravnatelj Gimnazije da predaju u hrvatskom odjelu, ali smo naknadno uvjetovani da osiguramo cjelokupan potreban nastavni kadar. Danas, u utorak 4. rujna, riješili smo sva kadrovska pitanja i na temelju našeg prijedloga ravnatelj Gimnazije će formirati profesorski tim koji će predavati u hrvatskom odjelu«, rekao je Branko Horvat u izjavi za naš list.

»Udžbenici večeras (4. rujna; prim. aut.) stižu iz Zagreba, tako da je i taj problem riješen. Do osiguranja prostora za nastavu u

tim, nije bio voljan dati izjavu za naš list.

MIŠLJENJE RODITELJA: Prema onomu što smo mogli saznati od učenika i njihovih roditelja, učenici hrvatskog odjela su se u srijedu 5. rujna, trebali »sresti« u klupama mađarske Filološke gimnazije »Dezső Kosztolányi«, međutim i na to će se, prema našim posljednjim saznanjima, čekati do ponedjeljka 10. rujna, do kad će sve ići »po starom«.

Majka jedne od učenica prijavljene za hrvatski gimnazijski odjel, *Vesna Biljanski*, optimistična je po pitanju budućnosti funkcioniranja odjela. »Sve se nekako odigrava u hodu, sukladno početku školske

Inicijativa roditelja i dalje aktualna

Premda je bilo najava, hrvatski odjel 7. razreda u OŠ »Matko Vuković« u Subotici najvjerojatnije neće biti formiran jer se s tom inicijativom zakašnjelo, poručio je Jašo Šimić na sjednici Izvršnog odbora HNV-a održanoj u subotu. Podsjetimo, riječ je o inicijativi 15-ero roditelja iz subotičke općine da svoju djecu iz odjela na srpskom prepisu u odjel na hrvatskom koji bi bio formiran u ovoj školi.

Ovu inicijativu potpomaže udruga »Naša djeca«, a kako je u srijedu za naš list izjavila predsjednica udruge *Nevenka Tumbas*, skupina roditelja je u ponedjeljak poslala molbu resornim tijelima da se ponovno preispita mogućnost otvaranja ovog odjela.



Branko Horvat

Gimnaziji, učenici hrvatskog odjela će sljedećih mjesec-dva nastavu pohađati u mađarskoj Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi«. Adaptacija prostora u Gimnaziji »Svetozar Marković« za hrvatski odjel je, prema najavama, trebala početi jučer, a renoviranje tog prostora financira Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu«, dodao je Horvat.

Odgovore na aktualna pitanja vezana za (ne)funkcioniranje hrvatskog odjela u Gimnaziji, potražili smo i od ravnatelja škole *Slobodana Čampraga*, koji, među-



Nada Sudarević

ma druge škole

kog odjela će sljedećih mjesec-dva nastavu
i», kaže predsjednik HNV-a Branko Horvat



Vesna Biljanski

godine, i mi se nadamo da će sve biti riješeno na najbolji mogući način. Mislim da je ovo jedan korak naprijed i da djeca ovako imaju bolju perspektivu ukoliko budu željela kasnije studirati u Republici Hrvatskoj. Što se tiče izvođenja nastave u mađarskoj Filološkoj gimnaziji, mislim da to neće biti loše, jer sam kao prosvjetna djelatnica upoznata s time da je to jedna od opremljenijih ako ne i najopremljenija škola u Subotici», kaže Biljanski.

Iako postoje određene poteškoće, i *Nada Sudarević*, majka jedne od učenica, smatra kako je inicijativa za formiranje hrvatskog gimnazijskog odjela prigoda koju su ovdašnji Hrvati trebali iskoristiti.



Zgrada mađarske Filološke gimnazije
»Dezső Kosztolányi« u Subotici

»Trudimo se zadržati entuzijazam s kojim se krenulo u realizaciju ove inicijative. Smatram da ovo nije došlo kasno i u posljednji moment, jer je školovanje na hrvatskom počelo još prije šest godina i bilo je normalno za očekivati da će se formalne stvari vezane za pitanje srednjoškolskog obrazovanja jednoga dana morati riješiti. U tom

smislu, smatram kako bi trebali postojati i svi osnovnoškolski odjeli na hrvatskom, a ne samo do šestog. Žao mi je što to nije uradila sama država, već je tehničko organiziranje ovako jednog složenog procesa prepustila našoj nacionalnoj manjini, koja ponekad nema dovoljno kapaciteta za ovako velike stvari«, kaže *Antonijina* majka. ■

Konferencija za tisak u DSHV-u

O hrvatskom odjelu u Gimnaziji i »bunjevačkom govoru« u školama

O temi pokretanja gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku bilo je riječi i na tiskovnoj konferenciji koju je prošloga četvrtka 30. kolovoza, sazvao Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Dopredsjednik stranke *Dujo Runje* je tom prigodom rekao kako će u prvom odjelu na hrvatskom u gimnazijskom razredu biti najmanje 14 učenika. On je naveo i da je Gimnaziji predana neophodna dokumentacija, koju će škola dalje proslijediti Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i kulturu. »Iako su prošli svi rokovi, nada-

mo se da će imati razumijevanja i da ćemo naći pravo rješenje, te već od 1. rujna započeti obrazovanje na hrvatskom jeziku u Gimnaziji«, rekao je Runje.

On je istaknuo i kako postoje neriješena pitanja koja se tiču prostornog kapaciteta Gimnazije, te da je s tim u svezi od subotičkog biskupa *Ivana Penzeša* zatraženo da se u okviru katoličkih institucija osigura jedna prostorija, kako ne bi došlo do kašnjenja s početkom nastave.

Na novinarsko pitanje u svezi zaključka Školskog odbora Gimnazije, čiji je sastanak bio održan u srijedu 29. kolovoza, da ne postoje tehnički preduvjeti za formiranje odjela na hrvatskom, Runje je odgovorio da razgovori koji su vođeni i danas, uvjeravaju stranku da će zapreke biti otklonjene.

Inače, na konferenciji je također ukazano i na informaciju o davanju suglasnosti Nacionalnog prosvjetnog vijeća na Plan i program predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture«. U tom kontekstu predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* je podsjetio na stajalište krovnog tijela hrvatske manjine koje provedbu takve inicijative smatra otvorenim pokušajem razbijanja korpusa hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Vojvodini.

Komentirajući spomenutu odluku Nacionalnog prosvjetnog savjeta, *Dujo Runje* je rekao kako je time napravljena velika šteta struci i hrvatskoj zajednici, te dodao da će se DSHV boriti protiv uvođenja bunjevačkog govora u škole, kao samostalnog predmeta, na svim razinama vlasti i pred svim domaćim i inozemnim institucijama. ■



Pere Horvacki, Martin Bačić, Petar Kuntić i Dujo Runje

Dujo Runje, predsjednik Hrvatskog akademskog društva

Leksikon – povijest otrgnuta od zaborava

*Leksikon, kao i druga znanstvena djela, uz znanstvenu vrijednost ima i kulturološku, političku i civilizacijsku vrijednost * Da bi se jezik sačuvao i očuvao, prva u nizu potrebnih karika jest obrazovanje na hrvatskom jeziku * HAD je bio most povezivanja znanstvenika iz Hrvatske i Srbije*

Intervju vodio: Zvonko Sarić



U okviru ovogodišnje proslave Dana grada Subotice na svečanoj sjednici Skupštine Općine Subotica dodijeljeno je priznanje »Pro urbe« za projekt Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca koji realizira Hrvatsko akademsko društvo. O značaju ove nagrade, kao i o radu HAD-a, razgovarali smo s predsjednikom ove hrvatske institucije Duje Runjom, a kako je naš sugovornik dužnosnik koji se mnogo godina bavi problematikom obrazovanja, te zastupnik u Skupštini Vojvodine i dopredsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, tema za razgovor nije manjkalo.

HR: Skupština Općine Subotica je dodijelila Hrvatskom akademskom društvu ove godine priznanje »Pro urbe« za projekt Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Što znači za Vas ovo priznanje?

Dodjela »Pro urbe« predstavlja za sve članove HAD-a veliko priznanje, a za mene osobno da sam potpomogao da se stvori ozračje povjerenja i da sam ohrabrivao sve one koji su tome dali najveći doprinos. Tu prije svega mislim na uredništvo na čelu s dr. *Slavenom Bačićem*. Osobno mislim i nadalje da je HAD najbolja forma za ovo djelo, a činjenice i govore da je najviše članova iz HAD-a angažirano na ovom značajnom djelu. Moj osobni ulog nije veliki, ali sam mogao pogrešnim potezima dovesti u pitanje daljnju sudbinu Leksikona. Više sam nego zadovoljan da sam u pravo vrijeme bio na pravoj strani, a to potvrđuje i ovo priznanje Općine Subotica. Mislim da je sve, a time i mene iznenadio, broj suradnika koji se nakon svakog sveska uvećava. To je ono što me raduje i veseli.

Neka od imena u Leksikonu možda i nisu velika u međunarodnim razmjerima, ali su velika za naš narod, a to je važnije od svega, jer narod njih prima kao duhovnu hranu. Ova vrsta uratka ne zastarijeva, nego može imati nova izdanja. I nakon sto godina, Leksikon će imati svoju svježinu i značajnu težinu. Leksikon nas vodi u šetnju putem živih staza i puteljaka naše povijesti, upravo zato da se povijest otrgne od zaborava. U povijesnim labirintima našega naroda Leksikon može biti u mnogo čemu Arijadnina nit. Istodobno, ovim se odblokirao jedan veliki narodni potencijal koji radi na dobrobit zajednice i samih sebe, umjesto da su zabavljeni svojom narcisoidnošću o svojoj epohalnosti.

Ovdje nije na djelu samo ono što se dogodilo i pojavilo, nego i istraživanja problema koji su se dogodili. Nije ovdje riječ samo o iznošenju misli, djelovanja određenih naših predaka, već prikaz i utjecaja tih misli, nastojanja i djelovanja. Autori ne iznose samo svoja shvaćanja vremena o kome pišu, nego i ozračje u kojemu su se postavljala ta pitanja. Leksikon nipošto nije neka suhoparna povijesna činjenica, nego dio našega postojanja.

HR: Prije dvije godine dr. Slaven Bačić, glavni urednik Leksikona podunavskih Hrvata, dobio je također priznanje »Pro urbe«. Nagrada ne manjka, iako je projekt Leksikona u tijeku, nedavno je objavljen sedmi svezak. Kako ocjenjujete dodjeljivanje nagrade za projekt koji je još uvijek u tijeku?

Dr. Slaven Bačić je prije svega dobio priznanje »Pro urbe« za znanstveno istraživački rad iz pravne povijesti. Tako je iz tog područja objavio dvije knjige, a za jednu od njih je dobio priznanje Dr. Ferenc Bodrogyari. Osim toga dr. Bačić je objavio više od 40-ak znanstvenih radova objavljenih u relevantnim stručnim časopisima. Među inim zaslugama spomenuto je da je urednik Leksikona i da su objavljeni prvi svesci. Činjenica da je

dr. Slaven Bačić dobio ovo visoko priznanje uvjerava nas da se pravi čovjek našao na pravom mjestu. Moram vam reći da bi se teško našao drugi pojedinac koji bi mogao okupiti veliki broj ljudi različitih afiniteta, iz različitih područja rada i sve to uspješno koordinirati i sinkronizirati. Iako je ovo djelo na svom početku, uvjeren sam da će ovo priznanje biti poticaj za nova pregnuća. Koristim priliku da pozovem sve ljude dobre volje koji imaju što reći, da se uključe radom u sljedeće sveske, kako bi ovo djelo bilo crvena nit koja nam služi da lakše hodimo po ljestvicama naše prošlosti.

Izlazak Leksikona jest veliki pothvat, značajan ne samo za našu zajednicu i nema sumnje, sastavni je dio korpusa cjelokupne hrvatske kulture, čiji se rezultati teško mogu oboriti i osporiti. Leksikon je nema sumnje jedan od najizvršnijih, najzreljih i najrodnijih plodova naše zajednice. Ovo djelo, kao i druga znanstvena djela, uz znanstvenu vrijednost ima i kulturološku, političku i civilizacijsku vrijednost. Ono je obujmom i vrijednošću veliko. Dugo se vremena čekalo na ovakvo djelo, tako da će glad za ovom vrstom djela biti utažena.

HR: Približite širem čitateljstvu rad HAD-a. Koje biste aktivnosti ove hrvatske institucije izdvojili?

U vrijeme kada je HAD nastajao vremena su bila veoma složena. To je bilo u 1998. godini, kada je na političkoj sceni bio prisutan Slobodan Milošević. HAD se u dobroj mjeri etablirao kao znanstvena institucija. U okviru HAD-a organiziran je ne mali broj znanstvenih skupova na kojima se nalazila intelektualna elita Srbije i Hrvatske. U to vrijeme HAD je bio most povezivanja znanstvenika iz Hrvatske i Srbije. Ono što u tom vremenu nije mogao učiniti Beograd, učinila je Subotica. Istodobno, na svim tim skupovima sudjelovali su ravnopravno članovi HAD-a, što je rezultiralo da su se oni mogli predstaviti u najboljem svjetlu i stručnoj javnosti. HAD je postao nešto prepoznatljivo u Subotici i Srbiji. I dalje mislim da HAD može biti odskočna daska za afirmaciju hrvatske zajednice i pojedinca. Nemjerljiva je uloga HAD-a, kada je riječ o obrazovanju. Možda zvuči pretenciozno, ali sam uvjeren, da nije bilo HAD-a, ne bismo imali obrazovanje na hrvatskom jeziku. U okviru izdavaštva, rado bih izdvojio već četvrtu slikovnicu u suradnji s Hrvatskom čitaonicom iz Subotice. Naravno, ne treba zaboraviti ni djela

Stanke Kujundžić, Ante Vukova i Tomislava Žigmanova, a uskoro i djelo Vojislava Sekelja. Članovi HAD-a su pod tim imenom nastupali na međunarodnim skupovima i objavljivali svoje radove. Sve to je učinilo da je HAD prepoznatljiva ustanova, koja je uvažena i ovdje i u matičnoj državi. Najveće bogatstvo HAD-a su ljudi, oni su ti koji garantiraju budućnost. I pokraj svega iznesenog, nema sumnje da HAD može, treba i hoće biti još bolji u budućem razdoblju.

HR: Koliko je HAD pridonio razvoju obrazovanja na hrvatskom jeziku?

HAD je, nema sumnje, odigrao bitnu ulogu u ostvarivanju obrazovanja na hrvatskome jeziku. Nakon što je koncem veljače 2002. godine donesen Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, HAD se na Forumu hrvatskih institucija i organizacija pojavio s idejom početka obrazovanja na hrvatskome jeziku. Srećom, sjeme je palo na plodno tlo i za kratko vrijeme i uz nesebičnu pomoć Općine Subotica, pokojne profesorice Marije Grasl, koja je za kratko vrijeme napravila odgovarajuće programe, te mnogih pojedinaca, a među njima do-

hrvatskom jeziku. Iz tih razloga HAD je još za vrijeme vladavine Miloševićeva režima, koncem 90-ih godina, inzistirao na obrazovanju na hrvatskom jeziku, iako je tada znao da su to samo želje, koje neće biti uslišene.

Nema sumnje da je jezik bio, pokraj etničke srodnosti i zajedničke kulture, jedna od bitnih odrednica za konstituiranje i formiranje pojma naroda tijekom 19. i 20. stoljeća. Božidar Finka, istaknuti hrvatski akademik, tvrdi kako je hrvatski jezik »najznatnije hrvatsko obilježje«. To se posebno odnosi za hrvatski narod koji živi izvan matične domovine. Danas u svijetu svakih 14 dana izumire jedan od 6000 jezika – koliko ih ima u svijetu. Nažalost, svega 67 od njih uživa status službenog jezika u oko 200 postojećih država.

Jezik je pohranjen u pisanim djelima, koje je naš narod tijekom svoje povijesti ostavljao posvuda kao dokaz svoje opstojnosti, poput Tezeja na putu u labirint. Narod koji izgubi jezik osuđen je, prije ili poslije, na odumiranje, a na koncu i izumiranje. Veliki Petar Preradović pjeva: »Bez njega si bez imena, bez djedova, bez unu-

ba trošiti riječi. Davno je još Fran Kurelac napisao: »Po jeziku narodi vjekuju i gospoduju. Kako im ga otmeš, sluguju«. Srpski jezikoslovac Radmilo Marojević ide korak i dalje i kaže kako se »izdajući jezik izdaje se sopstvena istorija i sopstvena budućnost«. Ovim riječima nisu potrebni komentari. HAD je i nakon osnutka HNV-a uvijek imao razumijevanja za obrazovanje i na razne načine podupirao obrazovanje. U okviru HAD-a organizirane su brojne radionice hrvatskoga jezika. Zbog svega iznesenog HAD će uvijek podupirati obrazovanje na hrvatskom jeziku kroz razne oblike i forme.

HR: Ima li hrvatska zajednica kvalitetnih projekata u oblasti kulture?

Zasigurno se hrvatska zajednica sve više privikava da putem raznih natječaja pokušava realizirati razne projekte iz oblasti kulture. Naravno, ima tu još nesnalaženja, nedovoljne sinkroniziranosti i organiziranosti, ali nema sumnje da su se mnogi i realizirali. U odnosu na ranije razdoblje to je neusporedivo više, a uvjeren sam i bolje. Posebice, to se odnosi na izdavaštvo. Ima sigurno vrijednih projekata koji iz raznoraznih razloga ne prolaze. Posebice se to odnosi na oživljavanje rada kazališta. I ono što nam pripada mi ne tražimo, tako da smo dobrim dijelom mi sukrivci za stanje kakvo jest. Nadam se da će ubuduće pravi projekti biti prihvaćeni od svih i da će dobiti svu potporu od hrvatske zajednice.

HR: Godišnja skupština HAD-a najavljuje se tijekom mjeseca rujna. Hoće li godišnja skupština donijeti neke novine?

Treba napomenuti da je to izborna skupština HAD-a i mogu reći da će na čelo HAD-a doći novi ljudi, ljudi s novom vizijom i ulogom HAD-a. Logično je da se očekuju promjene i u načinu rada HAD-a. Uvjeren sam da HAD može bolje raditi jedino s novim ljudima, jer nema potrebe ponavljati stanovite pogreške prethodnog vodstva. Naravno, to im i od srca želim, jer jednom »hadvac« – uvijek »hadvac«. Što će to biti novo, ostavimo onima koji budu izabrani.

Svako vrijeme traži odgovore na postavljena pitanja i to danas i ovdje. Zato i naša institucija mora pokazati kako je dorasla vremenu, a ne biti anakrona i zastarjela. HAD mora položiti ispit vremena. Svestrane i temeljene analize postojećeg stanja moraju se dati da bi na njima izrasle nove vizije i misije HAD-a. To nije lako i jednostavno, ali je uvjet svih uvjeta. Uvjeren



sta aktivista DSHV-a, započelo je obrazovanje na hrvatskom jeziku u školskoj 2002./2003. godini u četirima osnovnim školama u Općini Subotica s 56 učenika. Borba za hrvatski jezik bila je žestoka, duga i iscrpljujuća. Nakon dugog niza godina apstinencije hrvatskog jezika u Vojvodini hrvatska zajednica svim silama želi da on postane sastavnica našega svakodnevnog života u Srbiji. Da bi se jezik sačuvao i očuvao, prva u nizu potrebnih karika je obrazovanje na

ka!« Najsnažnija i jedina živa karika, koja povezuje sve Hrvate kroz vremensku vertikalnu povijest i vodoravnu prostornu razinu, jest hrvatski jezik. Dakle, trajna veza među svim Hrvatima je jezik. Za to su na naš jezik vršili tijekom povijesti ogromni pritisak provoditelji germanizacije, talijanizacije i mađarizacije. Jezik je most koji povezuje ono što je stvarano u prošlosti s onim što se stvara danas kao jedinstven sklad hrvatske riječi. O značaju očuvanja jezika ne tre-

sam da će i nadalje HAD biti prepoznatljiv i prihvatljiv za veliki broj akademskih građana.

HR: Dužnosnik ste koji se mnogo godina bavi problematikom obrazovanja. Koliku važnost za hrvatsku zajednicu ima otvorenje gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku?

Otvorenje gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku je za hrvatsku zajednicu povijesni događaj, koji će imati dugoročno više nego značajne implikacije. Po mojemu skromnom sudu, to je najznačajniji događaj tijekom zadnjih decenija u hrvatskoj zajednici u Srbiji. Do njega se došlo uz ogromne napore i porođajne muke. Činjeno je sijašet pogrešaka s naše strane, bilo je dosta inertnosti i učmalosti, uvjerenja da će nešto doći samo od sebe, ali bilo je i dosta prepreka koje je objektivno bilo teško preskočiti. Poslije svega treba sve učiniti da se ova velika nada ne pretvori u razočaranje. Otvorenjem gimnazijskog odjela učinjeno je dosta, napravljen je historijski iskorak, ali to je djelo sutrašnjice i u njega treba uložiti sav naš potencijal da bi se postigli odgovarajući rezultati. Uvjeran sam da ćemo dati sve od sebe da pokraj obrazovanja na srednjem stupnju započnemo s obrazovanjem na hrvatskom jeziku na višem i visokom stupnju. Izvjesno je da bi trebalo razmišljati o školovanju na hrvatskom jeziku i u nekoj stručnoj srednjoj školi. Sada su stvorene pretpostavke da se može tražiti adekvatan prostor, kabineti, prostor za internat i sl. na srednjem stupnju za stručne škole. Ovim činom stvorene su sve pretpostavke za obrazovanje na hrvatskom jeziku – od vrtića do fakultetskoga obrazovanja. Gimnazija je ta središnjica bez koje bi bio obesmišljen projekt obrazovanja na hrvatskom jeziku. Uvjeran sam da će se od iduće školske godine u Gimnaziji u Subotici nalaziti i mnogi učenici iz raznih mjesta Vojvodine, a zasigurno i iz Beograda i Zemuna.

HR: Koje je, po Vašem mišljenju, najbolje rješenje problema informiranja hrvatske zajednice putem elektroničnih medija u ovo vrijeme vlasničke transformacije tih medija?

Najbolje bi vjerojatno bilo kada bi hrvatska zajednica bila osnivač takvih medija. Nažalost, bojim se da u ovom trenutku mi ni izbliza nemamo pretpostavke za takvo nešto. Iz tih razloga naša je moralna obveza da u javnim medijima tražimo onaj dio kolača koji nam i pripada

i da sačuvamo i očuvamo određene stečevine. Nema potrebe govoriti u kojoj mjeri su mediji značajni za hrvatsku zajednicu. U ovom trenutku HNV-u bi trebalo priteći u pomoć i svim političkim sredstvima pomoći ostvariti što bolje pozicije. Nema sumnje da je ovdje potrebno puno mudrosti, znanja i jasnih vizija. Takvu platformu bi trebao donijeti HNV uz nesebičnu pomoć i zalaganje svih.

HR: Zastupnik ste u Skupštini Vojvodine. Hoće li, po Vašem mišljenju, biti najavljenih promjena izbornih propisa, kako bi se manjinama osigurala mjesta u Skupštini Vojvodine?

Više sam nego siguran da za iduće pokrajinske izbore neće biti done-

vatske zajednice u raznim društvenim aspektima.

I pokraj određenih slabosti, uvjeren sam da je tijekom ove godine DSHV učinio značajan korak. Predstavnik DSHV-a ponovno se nalazi u Skupštini Srbije, a broj članstva je značajno povećan. Na raznim skupovima DSHV-a nikada nije bilo više nazočnih. DSHV je postao respektabilan na političkoj sceni. U politici te cijene onoliko koliko vrijediš. U mnogo čemu je izmijenjen stil rada, obnovljeno članstvo, a u rad stranke se uključio veliki broj intelektualaca. Obnovljen je »Glas ravnice«, glasilo DSHV-a, koje poprma obrise glasila koje se rado čita. Vjerujem da će se u DSHV vratiti mladež i time dati novu notu radu i djelo-

ljeća do naših dana. Mi se sada suočavamo s našim vremenom i njegovim problemima, sa životom i stvarnošću tranzicijskog društva. Otvaraju se novi nepoznati putovi i nenogostupne staze za koje treba putokaz. Sve to zahtijeva promjene i to promjene koje nisu samo formalne. Htjeli bismo da DSHV bude živa nasušna institucija, a ne samo relikv časne prošlosti. Hrvati u Srbiji od nas zahtijevaju suočavanje s novim izazovima. »Gordijski čvorovi« ne presijecaju se više topovima, već dipolomatskim umijećem, realizmom i mudrošću. Čelnici DSHV-a su potpuno svjesni da ne mogu biti pospani i pasivni, ili, još gore, zabavljeni svojom veličinom i genialnošću. Prošlo je vrijeme političara koji sve znaju, a



seni novi propisi glede izbornih pravila, koja bi osiguravala određen broj zastupnika. Više vremena za izmjene nema, a nema ni suglasnosti koalicijskih partnera. Vjerujem da je to pitanje ostavljeno za buduća vremena, a to znači da se od toga nije odustalo. Iz vizure naše zajednice sigurno da to nije najbolji signal. Ostaje da se nadamo kako će se naći neki suprotniji i kvalitetniji oblici za neke nove izbore. Nama ostaje nadati se da će, bez obzira na sve, veći broj Hrvata biti u Skupštini Vojvodine, kako bi tako Skupština oslikavala nacionalnu strukturu Vojvodine.

HR: Kao dopredsjednik DSHV-a, kako ocjenjujete doprinos ove političke stranke u prvim devet mjeseci tekuće godine glede boljitka hr-

vanju DSHV-a. Naravno, ne treba glorificirati postojeće stanje, ali nema sumnje da se osjeća neki novi val djelovanja i rada DSHV-a. Dok DSHV bude dolazio u narod i osluškivao njihovo bilo bit će na putu koji vodi u bolju budućnost. Zahvaljujući dobrim dijelom DSHV-u, započela je raditi Galerija dr. Vinko Perčić, svoj glas DSHV je digao u obranu otvorenja gimnazije, a protiv uvođenja bunjevačkog govora u škole kao izbornog predmeta, te rušenja subotičkog kazališta. I pokraj svega, vremena za uljuljivanje nema, jer stalno se traži novo dokazivanje i vjerodostojnost.

DSHV nije više jedina institucija hrvatskog naroda na ovim prostorima. Mnogo štošta se izmijenilo od 90-ih godina prošlog sto-

skoro ništa ne razumiju. Potrebni su novi impulsi, poticaji i pregnuća. Sasvim sigurno ne odgovara nam više odijelo iz 90-ih godina prošlog vijeka. Programske zadaće iz tih vremena djeluju anakrono, one zahtijevaju reviziju i obnovu. Od čelnštva DSHV-a traže se novi programi prilagođeni novom vremenu. U tom smislu potrebno je donijeti novu strategiju DSHV-a. Došlo je vrijeme da se riješimo stanovitih ideoloških magli i predrasuda da smo jedini i jedino važni. Za svakoga ima mjesta i svi su važni, ako rade i djeluju na dobrobit hrvatske zajednice. Da bi se sve ovo moglo provesti i izvesti, potrebna je izmjena Statuta DSHV-a, kako ne bi postao kočnica promjena.

Okrugli stol na temu »Međunacionalna tolerancija u Subotici«

Poticanje međunacionalnog dijaloga

Nije dovoljno da država nešto napiše i definira u ustavu ili u zakonima, pa stane na stranu i kaže – neka to rješava civilni sektor, obitelj i pojedinci. Država treba politiku koja aktivno promovira i uvažava potrebe zajednica i njihovih akcija, poručio je Tamás Korhecz

Piše: Olga Perušić

U petak 31. kolovoza, u dvorani Otvorenog sveučilišta u Subotici održan je okrugli stol na temu »Međunacionalna tolerancija u Subotici« na kojem su sudjelovali predstavnici svih relevantnih organizacija i institucija lokalne samouprave mjerodavnih za provođenje zakonskih akata i primjenu europskih standarda u na ovome području.

U radu okruglog stola predviđeno je sudjelovanje i predstavnika Vijeća za međunacionalne odnose, lokalnog civilnog sektora, nacionalnih vijeća, ombudsmana, manjinskih i religijskih organizacija, te lokalnih i medija na manjinskim jezicima. Ova konferencija prva je u nizu šireg jednogodišnjeg projekta Agencije za lokalnu demokraciju, namijenjenog poticanju međunacionalnog dijaloga i tolerancije kroz unapređenje sudjelovanja građana u radu lokalne samouprave.

OTOLERANCIJE: »Sam koncept daljnijeg rada na ovom području odnosi se na edukativni aspekt uključivanja mjesnih zajednica u okviru novoizabranih tijela, čiji će se članovi u svom radu često sretati s konkretnom problematikom tolerancije. Tolerancija nije nešto s čime smo se rodili već nju moramo naučiti«, istaknula je koordinatorica projekta ispred Agencije za lokalnu demokraciju, *Stanka Parać*.

Govoreći o toleranciji, pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine *Tamás Korhecz* je kazao kako je tolerancija vrsta ponašanja u društvu, dobrovoljno trpljenje, prihvatanje i uvažavanje nečega što je različito od nas samih. Kada trpimo nešto iz straha, primjerice od više sile ili sankcije, to nije tolerancija. Tolerantnost je prihvatanje bitnih različitosti od naših uobičajenih vrijednosti i vrsta ponašanja. Ona se u skali nalazi između dviju krajnosti, jer ako bismo dobrovoljno trpjeli terorizam, uništavanje naše imovine, to bi ne bi bila tolerancija već suicidalno ponašanje. Govoreći o

obicima međunacionalne tolerancije *Korhecz* je istaknuo kako se razlikuje pasivan oblik tolerancije koji podrazumijeva da nećemo ništa aktivno činiti da se različitost ne ostvari, ali nas se on niti ne tiče i ostat ćemo po strani. S druge strane, aktivna tolerancija podrazumijeva naše dobrovoljne aktivnosti u smjeru upoznavanja različitosti, kao i sudjelovanje u aktivnostima da ona opstane kao relativno trajna karakteristika sredine. Multikulturalnost na jednom

no promovira i uvažava potrebe zajednica i njihovih akcija« zaključio je *Korhecz*.

PRIMJER SUBOTICE: Predsjednica Vojvodanskog centra za ljudska prava *Aleksandra Vujić* napravila je pregled Općine Subotica kroz prizmu Alternativnog izvještaja o ispunjavanju europskih standarda zaštite manjinskih prava pred Vijećem Europe, te je istaknula institucije koje se bave ovom problematikom, kao i broj informativnih i afirmativnih tekstova

manjinama, nedostatka inozemnih investicija i slično.

Govoreći o Zakonu o vijećima za međunacionalne odnose predsjednik Skupštine Općine Subotica *Saša Vučinić*, je naglasio kako još uvijek postoji konfuzija lokalne samouprave glede uređenja načina rada toga vijeća, jer rad je toga vijeća ostavljen svakoj lokalnoj samoupravi na definiranje i provođenje. Naime, vijeće nema pravno uređenu odluku, što bi trebalo raditi, pa se tako u Subotici ono do sada dva puta sastalo radi reagiranja na konkretne situacije, a osim toga nije funkcioniralo. To vijeće za međunacionalne odnose svakako treba raditi na promidžbi i na uspostavljanju komunikacije s nacionalnim zajednicama, nevladinim sektorom i građanima, zaključio je.

MODELI DOBRE PRAKSE:

Sama diskusija bila je posvećena modelima dobre prakse, s posebnim osvrtom na razinu lokalnih zajednica, modela upravljanja procesima, načina medijskog priopćavanja o stanju na ovome polju, kao i medijacije u rješavanju konflikata. Kroz prizmu tradicionalno prepoznatljivih vrijednosti višenacionalne sredine kakva je Subotica, pokušale su sagledati posljedice proteklih konflikata u regiji, kao i efikasnost uspostavljenih mehanizama i institucija mjerodavnih za unapređenje međunacionalne tolerancije i poštovanja različitosti. Zaključci i preporuke s ovoga okruglog stola umnogome će opredijeliti sadržaj projektnih aktivnosti ALD-a koje obuhvaćaju program obuke namijenjen organizacijama civilnog sektora i mjesnim zajednicama u Općini za primjenu europskih standarda zaštite ljudskih i manjinskih prava, demokratskog sudjelovanja građana u lokalnoj samoupravi, razmjene iskustava i dobre prakse u upravljanju multietničkim lokalnim zajednicama, što će se uspostaviti u suradnji sa Sveučilištem Wolverhampton u Velikoj Britaniji.



Prva u nizu konferencija: na Otvorenom sveučilištu

prostoru odnosi se na postojanje, tj. prevladavanje jedne ili druge tolerancije. Na koncu je *Korhecz*, istaknuo kako je politika APV usmjerena na stvaranje aktivne tolerancije, što ima za cilj isticanje vrijednosti i prednosti Vojvodine. »Različitost se treba očuvati i razvijati, a ne samo 'konzervirati' sadašnje stanje. Pogodnost svladavanja više jezika i spoznaje o drugima nije samo intelektualna prednost, već se može sagledati i kao ekonomska i životna vrijednost čovjeka. Nije dovoljno da država nešto napiše i definira u ustavu ili u zakonima, pa stane na stranu i kaže – neka to rješava civilni sektor, obitelj i pojedinci. Država treba politiku koja aktiv-

no unapređuju razinu međunacionalne tolerancije.«

Predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera* istaknuo je dobru praksu uporabe hrvatskog, mađarskog i srpskog jezika, a pri tome je osobito istaknuo obrazovanje, inkluzivni model, medije na manjinskim jezicima, kulturu i izdavaštvo, dotaciju nevladinim organizacijama i fondacijama, rad gradskih knjižnica, povijesnih arhiva, gradskih muzeja, kazališta, vjerskih objekata, kao i sportskih klubova. U Subotici i pokraj brojnih primjera dobre prakse, postoje i problemi duboke starosti građana, promjene etničke strukture, nezaposlenosti, postojanje diskriminacije, agresije prema nacionalnim

DOSSIER: Požar na Kornatima

Vatra odnijela osam života

Pod još uvijek nerazjašnjenim okolnostima stradali su gasitelji koji su upućeni u uvalu Vrljin

Priredili: Thomas Šujić i Dražen Prčić

ČETVRTAK 30. KOLOVOZA

Prema policijskom izvješću nakon dojave o požaru koji je izbio u popodnevnom satima na otoku Kornat u uvali Vrlja u dužini od oko 7000 m i širini od oko 700 m na otok su upućeni gasitelji.

Požar je planuo u uvali Vrljin nedaleko od tzv. karaule, bivšeg objekta JNA. Postoje i sumnje da je požar izazvan nepažnjom nekolicine ljudi koji su u blizini karaule palili gradele kako bi pripremili objed. Tijekom gašenja požara, oko 17 sati došlo je do smrtnog stradavanja šestorice, te ozljeđivanja sedmorice vatrogasaca. U akciju njihovog spašavanja upućen je helikopter Hrvatske vojske sa Gorskom službom spašavanja te Pomorska policija.

PETAK 31. KOLOVOZA

KORNATI – U jučerašnjem požaru na otoku Kornatu u istoimenom arhipelagu, koji je izbio oko 12.30, od gušenja dimom poginula su šestorica gasitelja. Sedmorica su teško ozljeđena, od kojih su četvorica u životnoj opasnosti. Ukupno je ozljeđeno 14 vatrogasaca koji su na tom otoku gasili požar. Vatrogasci su stradali tijekom gašenja, kada je došlo do nagle promjene smjera vjetrova, točnije jakog te mjestimično i olujnog juga, pri čemu su vatrom stjerani u usjek u kojem su se ugušili dimom.

Tijekom noći na otok su upućene snage policije i Hrvatske vojske radi pretrage terena i osiguranja požarišta, a na mjesto nesreće izašli su i Istražni sudac Županijskog suda i Županijski državni odvjetnik iz Šibenika, policijska ekipa za očevide, te stručnjaci

Centra za kriminalistička vještačenja MUP-a RH kao i inspektori za požare, Inspektorata unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Na mjesto stradavanja vatrogasaca izašao je i ministar obrane, *Berislav Rončević*, načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, general *Josip Lučić*, ravnatelj policije, *Marijan Benko* te njegov zamjenik, *Ivan Nađ*.

Pregledom terena i očevidom, koji je još uvijek u tijeku, utvrđeno je da su vatrogasci stradali na brdu iznad uvale Šipnata, otoka Kornat.

Ravnatelj policije, g. Marijan Benko, koji je tijekom noći obišao ozljeđene u zadarskoj bolnici, formirao je Operativni stožer kojem je na čelu zamjenik ravnatelja policije, g. Ivan Nađ. Stožer će koordinirati svim aktivnostima policije u svezi ovog događaja radi utvrđivanja uzroka požara i okolnosti stradavanja vatrogasaca.

Tijekom noći u Policijsku upravu šibensko-kninsku sa otoka Kornat privedeno je 8 osoba nad kojima se provodi kriminalistička obrada zbog sumnje u izazivanje požara.

Gašenje požara i dalje traje te će se u gašenje ponovno uključiti i jedan kanader, te molimo građane da se samoinicijativno ne upućuju na mjesto nesreće i još uvijek opožareno područje otoka Kornata. Tijelo šestog preminulog mladića u požaru, koji je nestao jučer tijekom gašenja, pronađeno je jutros.

U policiji za sada nismo mogli dobiti ni potvrdu o tome da je zbog sumnje da su izazvali požar privedeno osam osoba, građevinskih i

sezonskih turističkih radnika koji su radili na Kornatima. Požar je ugašen tijekom noći, a u njegovu je gašenje sudjelovalo 60-ak vatrogasaca, profesionalci i dobrovoljci, pripadnici Hrvatske vojske te djelatnici Nacionalnog parka Kornati.

Tijela preminulih vatrogasaca, nakon dovršenja očevida na mjestu događaja, bit će tijekom dana prevezena u šibensku bolnicu. Šibensko-kninski župan Goran Pauk najavio je kako će tijekom dana biti donesena odluka o proglašenju dana žalosti.

Današnje scene s otoka pokazale su da je počela jedna od najopsežnijih istraga vezanih uz požar. Ministar unutarnjih poslova Ivica Kirin poslao je 50 operativaca, interventna i krim policija češljaju otok na kojem su danas bili i ravnatelj policije Marijan Benko i ministar obrane Berislav Rončević. Istražni sudac i županijski državni odvjetnik pregledavaju mjesto gdje su pronađena tijela unesrećenih te uvalu Vrlje, odnosno mjesto za koje se sumnja da je bilo ishodište požara.

Sinoć je u Policijsku upravu šibensko-kninsku s otoka Kornata privedeno osam osoba nad kojima se provodi kriminalistička obrada zbog sumnje u izazivanje požara. U uvali Vrlje u tijeku je obnova objekta koji koristi Javna uprava NP Kornati i sumnja se da su požar izazvala petorica građevinskih radnika i trojica djelatnika Javne uprave.

Ravnatelj policije Marijan Benko formirao je Operativni stožer, kojemu je na čelu njegov zamjenik Ivan Nađ, koji će koordinirati sve aktiv-

Smrtno stradali vatrogasci

17-godišnji Šibenčanin Marko Stančić u smrt je otišao kao dobrovoljni vatrogasac iz DVD-a Tisno. U ponedjeljak se trebao susresti sa školskim kolegama trećeg razreda Tehničko-obrtne škole. Ocu je, prema pisanju medija, poslao poruku da usred požara čekaju da im dostave vodu.

37-godišnji Ivan Marinović, profesionalni vatrogasac iz JVP Šibenik, bio je brižan i drag čovjek koji se brinuo za svoju bolesnu i nepokretnu majku. Uskoro se trebao oženiti.

24-godišnji Ante Crvelin, mladi vatrogasac iz Tisnoga, umro je dan nakon tragedije u zagrebačkog Klinici za traumatologiju. Ante je prije godinu dana na košarkaškom turniru DVD-a Tisno osvojio nagradu za fair-play.

Njegov otac, 52-godišnji Ivica, profesionalni vatrogasac iz JVP Šibenik, poginuo je na mjestu velike tragedije. Dok se za život njihovog rođaka, 23-godišnjeg Tomislava Crvelina liječnici bore u splitskoj bolnici.

Samo je puka sreća što i obitelj Klarić nije ostala bez dvojice najmilijih. Naime, 33-godišnji Dino Klarić profesionalni vatrogasac JVP Šibenik, na požarištu je bio s ocem Joškom Klarićem također profesionalnim vatrogascem. No oca je spasilo to što se, prema priči preživjelog gasitelja koji je gasio požar na drugoj strani Kornata, izdvojio iz skupine i popeo na vrh brda da uhvati signal za mobilni. Dino Klarić je iza sebe ostavio suprugu i dvoje djece.

19-godišnji, Gabrijel Skočić, dobrovoljni vatrogasac iz DVD-a Vodice za nekoliko je dana trebao krenuti na fakultet. U požaru je stradao zajedno sa svojim vršnjakom i prijateljem Hrvojem Strikomanom.

Tomislav Crvelin (23) podlegao je povredama i opeklinama u ponedjeljak 3. rujna u zagrebačkoj klinici za traumatologiju

U vrlo kritičnom stanju za život se bore Ante Juričev (22), Frane Lučić (23), Josip Lučić (19), Marinko Knežević (52) i Karlo Ševerdija (19).



nosti policije u vezi s tim događajem radi utvrđivanja uzroka požara i okolnosti stradanja vatrogasaca.

Predsjednik *Stjepan Mesić* i premijer *Ivo Sanader* zatražili su danas da se istraže razlozi zbog kojih se dogodila tragedija na otoku Kornatu. »To je najveća tragedija koja se dogodila u hrvatskom vatrogastvu. Treba naći one koji su izazvali požar i kazniti ih, a treba i postaviti pitanje kako je moguće da su ti mladi ljudi dovedeni u prostor bez izlaza i tko je uopće vodio cijelu tu operaciju«, rekao je Mesić danas u Klinici za traumatologiju.

Premijer je danas sazvao izvanrednu sjednicu Vlade na kojoj je odlučeno da se ponedjeljak 3. rujna proglasi danom žalosti. »Naći ćemo način da ublažimo tugu i bol obitelji, da im pomognemo«, rekao je Sanader na izvanrednoj sjednici Vlade koja je počela minutom šutnje za sve stradale. I premijer je danas zahtijevao da se odgovorne što prije privede pravdi i oštro kazni ako se dokaže da je požar izazvan ljudskom rukom. Ponovno je pozvao Sabor da prihvati nove zakone kojima se uvode oštre kazne za piromane.

Ministar unutarnjih poslova *Ivica Kirin* najavio je da će MUP učiniti sve da pronađe odgovorne za požar. Potvrdio je da je do sada privedeno sedam osoba koje se sumnjiče za izazivanje požara na Kornatu. »Nad sedam osoba provodi se istraga, prikupljaju se dokazi i vode se razgovori sa svjedocima kako bi se utvrdilo zašto je izbio požar«, rekao je Kirin. Uz 150 policajaca, dodao je, u istrazi sudjeluje i deset vatrogasnih stručnjaka.

Iz policije je danas potvrđeno da su kao dokaz izuzete fotografije na kojima se navodno vidi sam početak požara i osobe koje su ga izazvale. Fotografiju je snimio strani turist, navodno Nijemac.

Požar na Kornatu ugašen je danas ujutro.

NEDJELJA 2. RUJNA

ŠIBENIK – Brzina gorenja požara nošenog orkanskim jugom iznosila je čak četiri metra u sekundi, objavljeno je u nedjelju. Osim toga, o okolnostima nesreće prvi je put progovorio glavni županijski vatrogasni zapovjednik *Dražen Slavica*.

Kazao je da je dojava o požaru zaprimljena u 11.48 sati, a u 12.45 počelo okupljanje vatrogasaca na helidromu. Nakon što su prebačeni na otok, od zapovjednika smjene, pokojnog *Dina Klarića*, stiglo je prvo izvješće. »Javio se i rekao da je vatrogasce podijelio u dvije skupine. Jedna se iskrcala u uvali Kravljča, a s drugom je helikopter poletio prema vrhu brda, no spušteni su u podnožje«, kaže dodajući da je od polijetanja helikoptera glavnu riječ na terenu vodi zapovjednik. S pokojnim *Klarićem* kontaktiralo se nekoliko puta, a posljednji je bio kada se s pozicije 2 odlazio na poziciju 3. »Više se nije javljao. Sve do 16.23 nije se mogla uspostaviti veza s trećom skupinom. Nikakvog signala nije bilo. U 16.23 uspostavljen je kontakt između 2. i 3. skupine. Jedan od preživjelih rekao je da ima mrtvih i ranjenih«, kaže, dodajući da je potom izvještena Vatrogasna operativna središnica koja je na teren odmah poslala helikopter, a potom i GSS. *Slavica* tvrdi da vatrogasci nisu izgorjeli zbog benzina koji su nosili na leđima. »Benzin koji je, kako je utvrđeno, sagorio u neka 2-5 'kvadrata' i ispario.« Na pitanje zašto je u akciju poveden maloljetni *Marko Stančić*, odgovorio je: »To pitajte zapovjednika DVD-a *Tisno Sinišu Salamuna*. Vidio sam ga kod ukrcaja, ali zašto bih ja trebao znati koliko on ima godina«.

Šibenski kraj ne pamti ovakvu tugu i tragediju. U nedjelju prijepodne komemorativni skup održan je u šibenskom Vatrogasnom domu, a potom i u Tisnom, gdje su se okupile stotine građana koji su izražavali sućut obiteljima poginulih vatrogasaca iz tog mjesta – *Ivice Crvelina*, *Ante Crvelina* i *Marka Stančića*. U općinskoj zgradi otvorena je knjiga žalosti u kojoj su mnogobrojni građani odali počast vatrogascima. Zbog tragične smrti vatrogasaca, u ponedjeljak je u Hrvatskoj proglašen Dan žalosti, a u šibenskom kazalištu s početkom u 11 sati održat će se komemorativni skup. Komemoraciji će nazočiti premijer *Ivo Sanader*, a očekuje se i dolazak predsjednika *Stipe Mesića*. U 14 sati u Gradskoj vijećnici održat će se izvanredna sjednica

Predsjedništva i Operativno-tehničkog stožera Hrvatske vatrogasne zajednice. U nedjelju je u šibenskoj katedrali biskup šibenski *Ante Ivas* održao misu za zdravlje ozlijeđenih, a u ponedjeljak će se s početkom u 10 sati održati misa zadušnica za sve poginule. Zastave su spuštene na pola koplja, crne zastave na tri Vatrogasna doma – Šibenika, Vodica i Tisnog – građani polažu cvijeće ispod kipa svetog *Florijana*, zaštitnika vatrogasaca, i pale se svijeće, drže se počasne straže, ljudi se upisuju u knjige žalosti. Suze nitko ne krije. Šekati i kafići potpuno su prazni. U najposjećenijem turističkom mjestu *Vodicama* ulice su bez čovjeka. I na taj se način oplakuju njihovi poginuli mladići. Tišina i u hotelima, na plažama, na kojima još ima turista, uglavnom stranaca koji su pridružili općem žalovanju. Obitelji poginulih vatrogasaca još čekaju službenu potvrdu da su izgubili svoje najmilije. Javnost je prvi o identitetima stradalih izvijestio župan šibenski *Goran Pauk* na konferenciji za novinare održanoj u petak. Potom su on i gradonačelnice Šibenika i Vodica, *Neda Klarić* i *Branka Juričev-Martinčev* te načelnik Tisnog *Joso Stegić* posjetili obitelji poginulih vatrogasaca i izrazili im sućut. Iz policije i Vatrogasne zajednice obitelji još nitko nije posjetio. Obitelji i rodbina stradalih smatraju žalosnim što su od novinara čuli da su izgubili najmilije. *Dražen Slavica*, županijski vatrogasni zapovjednik, u subotu je mandat stavio na raspolaganje, ali dalje odriče da su u sustavu gašenja učinjeni propusti. Otac poginulog *Dina Klarića*, *Joško Klarić*, koji je i sam bio u akciji gašenja, rekao nam je da je nazvao Operativni centar Šibenik neposredno po dolasku na Kornat i dežurnima rekao kako ovaj požar ne treba gasiti, te upozorio na uvjete na terenu. Naređeno je da se akcija nastavi, ispričao nam je ogorčeno *Klarić*, koji je još u petak novinari izjavio kako će *Slavica* svu krivicu pokušati svaliti na njegovu sina koji je zapovijedao akcijom.

Materijal korišten iz napisa: Jutarnji list, Vjesnik, Nacional, T-Portal, MUP RH

Susret predsjednika

Predsjednici Hrvatske *Stipe Mesić*, Srbije *Boris Tadić* i Mađarske *Laszlo Solyom* na sastanku u Bezdanu, mjestu uz srbijansko-hrvatsku granicu, zauzeli su se za uspostavu suradnje triju država na otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa, kao što su bile prošlogodišnje poplave i ovogodišnji požari.

Predsjednik *Mesić* rekao je da će požari biti prije zaustavljeni ukoliko letjelice budu mogle brzo prelaziti granice.

Predsjednici Srbije i Mađarske izrazili su sućut predsjedniku *Mesiću* zbog pogibije vatrogasaca na Kornatima, još jednom istaknuvši potrebu za boljom suradnjom među državama.



Novi osobni dokumenti od 2009. godine

Zamjena dokumenata bit

*Podaci u novim dokumentima, za razliku od sadašnjih, bit će pisani kako se pišu na materinjem jeziku građana * Zakon predviđa da se osobe koje se odijevaju u skladu s vjerskim ili nacionalnim običajima mogu fotografirati za osobnu iskaznicu s kapom ili maramom*

Piše: Olga Perušić



Samo 11 posto građana Republike Srbije posjeduje putovnicu, priopćeno je u MUP-u gdje se vjeruje kako su građani obeshrabreni teškim uvjetima za dobivanje viza. Nove putovnice bi trebale olakšati proceduru za odobravanje viza, jer će imati automatsko očitavanje podataka i sve neophodne zaštitne elemente. Najavljenju zamjenu putnih isprava, osobnih iskaznica i vozačkih dozvola građani Republike Srbije prvo su morali sačekati zbog referenduma u Crnoj Gori, kako bi se

znalo točno ime države, a nakon toga uslijedila su i druga ograničenja. Datum ostvarenja planirane izmjene ipak se bliži, što se može uočiti i iz Prijedloga zakona o putnim ispravama koji je predan u skupštinsku proceduru, a čije je usvajanje jedan od uvjeta za stavljanje Srbije na »bijelu« šengensku listu. Osim ovoga zakona, Srbija treba usvojiti i zakone o azilu, o državnoj granici, te o strancima.

ISKAZNICE I PUTOVNICE: Novim rješenjima predviđeno je da stare putovnice na kojima je naziv

bivše države SRJ važe do kraja 2008. godine, dok će promjena kompletnih dokumenata građana, prema procjenama MUP-a Srbije, trajati između sedam i deset godina. U prvoj fazi mijenjat će se osobne iskaznice i putne isprave.

»Rok za zamjenu postojećih putnih isprava je 31. prosinca 2008. godine, a planira se izdavanje novih isprava od 1. ožujka 2008. Moguće je da se u tako kratkom roku zamijene sve isprave, jer će tehnološki sve biti spremno za tu brzu izradu«, tvrdi tajnik Ministarstva unutarnjih poslova **Milorad Todorović**, a MUP Srbije morat će nabaviti opremu vrijednu više milijuna eura za izradu novih putovnica s čipovima, iako je za nabavu dijela te skupocjene opreme već utrošeno oko 100 milijuna eura tijekom 2001. i 2003. godine. U MUP-u nisu mogli precizirati je li potrebna nova oprema za putovnicu ili ne, jer kako kažu, za njihovo tiskanje ovlašten je Zavod za izdavanje novčanica. Za sada je sve spremno za izdavanje osobnih iskaznica, dok se za putovnicu čeka i donošenje Zakona o putnim ispravama, te nabava nove opreme.

TEHNOLOGIJA: Predviđa se da bi nove putovnice i osob-

ne iskaznice trebale biti izrađene u tehnologiji »smart« kartica. Fotografija će se snimati i skenirati u policiji, kao i otisak prsta koji bi se elektronički oslikao, te »pohranio« u čip. Čip će sadržati sve ključne podatke o vlasniku osobne iskaznice, odnosno putovnice, a stranica s podacima bit će prekrivena kinegramskom folijom, što će znatno smanjiti mogućnost falsificiranja. Čipove za ova nova dokumenta izrađivat će njemačka tvrtka »Giesecke & Devrient«,



Njemačka kao primjer

IAO, organizacija u sklopu Ujedinjenih naroda, još se 1997. godine počela baviti uvođenjem elektroničko-brojanog tj. digitalnog koda, biometričnog obilježavanja današnjih putnih isprava zapadnih zemalja. Tek 14. prosinca 2003. godine, Vijeće Europske unije odlučilo je prihvatiti instaliranje novih tehnoloških standarda mehaničko-elektroničkog očitavanja putovnica. Ovu je tehnologiju odlučila primjenjivati i Njemačka, jer se smatralo kako je to dobar put za priključenje svih građana na globalnu mrežu, kao segment globalizacije. Nakon pozitivnih iskustava s putnim ispravama od 2008. godine očekuje se primjena te tehnologije i u njemačkim osobnim iskaznicama. Glede cijena putovnica, u Njemačkoj se one kreću od 59 do 113 eura.



t će obvezna

kompanija koja tiska jednu šestinu novčanica Europske unije. Čipovi će se uvoziti kao sirovine, a onda bi se »popunjavali« na licu mjesta. Ubacivanje informacija na čip traje dvadesetak sekunda, dok će uzimanje podataka u policiji trajati oko deset minuta, a putovnica ili osobna iskaznica bit će izdavana najdulje za tri dana od podnošenja zahtjeva. Prema riječima *Zorana Savića* iz Narodne banke Srbije, novi standard nalaže čitanje podatka samo uz znanje i odobrenje vlasnika.

Osnovni razlozi za uvođenje elektroničkih osobnih dokumenata širom svijeta su pouzdana identifikacija građana, sprječavanje falsificiranja i zlouporaba, digitalna

čitljivost podataka na dokumentu, te veća efikasnost državne administracije. Kao pouzdana metoda provjere identiteta osim otiska prstiju i eventualno zjenice oka, uvodi se i skeniranje crta lica, što je upravo najkorištenija tehnologija u SAD za biometričke putovnice čije je uvođenje ubrzano nakon terorističkog napada na kule bliznakinje u New Yorku. Primjenom suvremenih softvera za istrage trebala bi se još više postići efikasnost rasvjetljavanja najtežih kaznenih djela. Lakše će se kontrolirati prelazak državne granice, kao i razmjena podataka s drugim policijama u regiji i ostatku Europe.

IZGLED: Nova osobna iskaznica, koja će zamijeniti sadašnju knjižicu, bit će samo jedna plastična kartica. Na njoj će biti fotografija građanina na čije ime glasi, koja će se moći snimiti isključivo u policiji. Nova identifikacijska kartica imat će i elektronički čip, koji će sadržati sve osobne podatke, od datuma i mjesta rođenja, matičnog broja, državljanstva i adrese stalnog boravka. Ovakva tehnologija koristit će se i za izradu putovnice. Inače, dogovoreno je da i nove putovnice Srbije zadrže dosadašnje plave korice koje važe i prema europskim standardima. Iako idejno rješenje nove putovnice još nije poznato, za sada se razmišlja o mogućnosti dizajna stranica s



Nove iskaznice - nove cijene

Nove osobne iskaznice stajat će građane između 1000 i 1230 dinara, od čega će proizvodna cijena iznositi oko 10 eura, dok izdavanje osobnih iskaznica građani sada plaćaju 470 dinara. Putovnica će bitno poskupjeti zbog ugradnje čipova i kvalitetnijeg papira, pa će njihova cijena umjesto sadašnjih 870 dinara, prema neslužbenim procjenama, iznositi oko 30 eura tj. 2500 dinara. Osim toga, bit će propisane i novčane kazne od 3000 do 30.000 dinara ili kazna zatvora do 30 dana za onoga tko posjeduje više od jedne putne isprave, potom tko svoju putnu ispravu da drugoj osobi ili se posluži tuđom, kao i onome tko da ne istinite podatke pri izdavanju putne isprave i kao takvu je koristi. Novčanom kaznom od 4000 do 40.000 dinara bit će kažnjen onaj tko bez odlaganja ne prijavi ovlaštenom tijelu nestanak putne isprave ili njezino pronalaženje.

utisnutim predjelima i znamenitostima Srbije, poput hrama svetog Save, Kalemegdanske tvrđave ili dunavskih pejzaža.

Nove osobne iskaznice izgledat će poput kreditnih kartica, a izdavat će se s čipom ili bez čipa, o čemu će odlučivati građani, dok će cijena dokumenta i u jednom i u drugom slučaju biti ista. Na novoj, plastificiranoj osobnoj iskaznici dimenzija 54 puta 86,6 milimetara bit će plavi tonovi, s prednjom stranom u gornjem lijevom kutu bit će grb Srbije i neutralni zaštitni motiv. Svi državljani Srbije stariji od 16 godina morat će imati nove osobne iskaznice do kraja srpnja 2011. godine, a zakon predviđa da se osobe koje se odijevaju u skladu s vjerskim ili nacionalnim običajima mogu fotografirati za osobnu iskaznicu s kapom ili maramom. Dokumenta će biti u koloru, ali različitih boja, radi lakšeg raspoznavanja. Podaci u novim dokumentima, za razliku od sadašnjih,

bit će pisani kako se pišu na materinjem jeziku građana.

Osobitu novinu pri zamjeni dokumenata predstavljat će nove zdravstvene knjižice. One će, također, imati čip koji će sadržati podatke o krvnoj grupi, povijesti bolesti pacijenta, kao i reagiranje na određene lijekove. U slučajevima nesreća, kada ozlijeđeni nisu u stanju govoriti, ekipe Hitne pomoći moći će adekvatno pomoći nastradalom, jer će imati sve njegove podatke. Ministarstvo zdravlja intenzivno razmišlja o uključivanju u proces promjene zdravstvenih knjižica, pa će se vjerojatno to i ostvariti u sljedećih deset godina.

Elektroničko pohranjivanje svih osobnih podataka u mini čip arhivu i njezina ugradnja u moderno i jednostavno dizajnirane korice budućnost je svakog građanina »globalnog sela« i neodoljivo podsjeća na program »Velikog brata« koji u svakom trenutku zna gdje ste i što radite. ■



Podizanje općinske zastave



Središnji događaj u okviru manifestacija obilježavanja Dana grada Subotice

Svečano obilježen 1. rujna

U okviru dvotjednih manifestacija u povodu proslave Dana grada u subotu, 1. rujna, podizanjem općinske zastave započela je središnja proslava ispred ulaza u Gradsku kuću. Svečanom sjednicom, na kojoj su dodijeljena priznanja »Počasni građanin« i »Pro Urbe«, nastavio se program u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Bošku Krstiću, novinaru, uredniku i književniku te prof. dr. Györgyu Szórádu ove je godine pripalo zvanje »Počasni građanin«.

Nagrada »Pro Urbe« dodijeljena je direktoru »Caritasa« vlč. Istvánu Dobaiu, profesoru geografije i alpinisti Isi Planiću, likovnoj umjetnici Jasmini Jovančič-Vidaković, umjetničkom voditelju orkestra »Juhás« Gáboru Juhászu te Hrvatskom akademskom društvu, koju je primio predsjednik HAD-a Dujo Runje.

Nakon svečane sjednice na Trgu svete Terezije bilo je upriličeno otvorenje obnovljenog trga.

Prateći niz manifestacija u okviru obilježavanja Dana grada trajat će do 13. rujna.

J. K.

Petak, 7. rujna

20 sati – Galerija Vinko Perčić

Otvorenje izložbe umjetničke fotografije »City« Borisa Cvjetanovića

Utorak, 11. rujna

12 sati – Velika vijećnica Gradske kuće

Proslava 60 godina djelatnosti Gradskog arhiva i predstavljanje monografije »60 godina Arhiva«

Srijeda, 12. rujna

12 sati – Trg sinagoge 3.

Otvorenje izložbe na otvorenom ispred Minerve

Četvrtak, 13. rujna

20 sati – Velika vijećnica Gradske kuće

Koncert Erike Miklós



Dobitnici priznanja



Otvorenje obnovljenog trga

Renovirana fiskulturna dvorana

U okviru obilježavanja Dana grada u petak, 31. kolovoza, u istu-renom odjelu OŠ »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni otvorena je renovirana fiskulturna dvorana. Prema riječima ravnatelja škole *Ivice Stipića* postavljeni su nov vodovod i kanalizacija, od hodnika su napravljene dvije svlačionice sa sanitarnim čvorovima i umivaonicima s toplom vodom, te kompletno postavljen novi pod. Za ovu obnovu Općina je izdvojila 403.000, Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu 300.000, dok je ostatak od 166.000 dinara osigurala škola.



Otvorenju nove fiskulturne dvorane nazočili su predsjednik Općine Géza Kucsera, članica Općinskog vijeća zadužena za obrazovanje Edit Molnar Pinter, te predstavnici Skupštine i Savjeta Mjesne zajednice Mala Bosna. U umjetničkom dijelu programa nastupili su učenici škole.

D. B. P.

Open Subotice

Na prigodnom squash turniru koji je u nedjelju 2. rujna organizirao, u povodu Dana grada SK »Votuzo« iz Subotice, pobijedio je *Leon Štajnfeld* osvojivši prvo mjesto ispred *Gorana Šomodija* i *Vladimira Patarčića*. Poslije ljetne stanke, ovo natjecanje na kojemu je nastupilo 16 igrača predstavlja svojevrstan uvod u novu sezonu subotičkog squasha.

D. P.



Za mjesec dana u Subotici počinje gradnja »Sigurne kuće«

Gradnja »Sigurne kuće« – skloništa za žrtve nasilja, početak će u Subotici za oko mjesec danas, a tim je povodom danas u Gradskoj kući potpisan protokol o suradnji za njezinu izgradnju. U pitanju je peti objekt ovakve namjene na prostoru bivše Savezne republike Jugoslavije, a Subotica je drugi grad u Vojvodini, u kojem će svoje utočište, na određeno vrijeme, naći žene i majke kao najčešće žrtve nasilja.

Protokol su, ispred Općine Subotica, potpisali predsjednik Općine *Géza Kucsera* i član Općinskog vijeća zadužen za socijalna pitanja *Aleksandar Kerekeš*, ravnateljica Centra za socijalni rad *Ljiljana Popović*, gospodarstvenik *Rudolf Walther* i predsjednik Caritasa subotičke biskupije *István Dobai*. »Sigurna kuća« moći će primiti 12 korisnika, odnosno 15 u nekim izvanrednim, tj. hitnim slučajevima.

I. P. S.

Četvrta »Subotička brazda«

Na bikovačkom aerodromu aerokluba »Ivan Sarić« pokraj Subotice u subotu, 8. rujna, udruga poljoprivrednika Subotice organizira manifestaciju »Subotička brazda«. Tema ovogodišnje, četvrte po redu, »Subotičke brazde« bit će suša i posljedice ove elementarne nepogode, kao i načini sanacije materijalnih gubitaka poljoprivrednika.

Oкупljanje posjetitelja i gostiju planirano je od 9 do 10 sati, nakon čega će biti službeno otvorenje 4. »Subotičke brazde«. Slijedi natjecanje orača konjima te natjecanje orača traktorima. U 12 sati planiran je okrugli stol predstavnika udruge i nadležnih institucija na već spomenutu temu. Najavljen je i kulturno-umjetnički program s izborom za miss »Subotičke brazde« te proglašenje pobjednika natjecanja.



Očekuje se veliki broj posjetitelja, srodnih udruga, predstavnika najviših političkih institucija te prisustvo velikog broja tvrtki čije su aktivnosti usko povezane s problematikom agrara.

J. K.

Akcija »Sigurnost djece u prometu«

U povodu početka školske godine, Crveni križ Subotica, po treći put organizira akciju pod nazivom »Sigurnost djece u prometu«, koja se održava od 3. do 16. rujna.

U okviru nje će omladina ove humanitarne organizacije, u ponedjeljak, 3. i utorak, 4. rujna, zaustavljati promet na raskrižjima kod, prema procjeni prometne policije, najfrekventnijih osnovnih škola, a to su »Majšanski put«, »István Széchenyi«, »Ivan Goran Kovačić«, »Ivan Milutinović« i »Sveti Sava«. Konkretno, omladinci Crvenog križa pazit će na promet u vrijeme kada djeca idu u školu i vraćaju se iz nje, a vozače koji će prolaziti tim putom podsjetiti da je počela školska godina i da ima mnogo malih đaka koji su sada krenuli u školu i na koje treba posebno paziti.

Na ovim će raskrižjima do 16. rujna dežurati djelatnici prometne policije.

Radni sastanak hrvatskih udruga u Baču

Povezivanje Podunavaca i Srijemaca

Piše: Ivan Andrašić

U Baču je 31. kolovoza održan radni sastanak predsjednika i tajnika kulturno-prosvjetnih udruga Hrvata iz Podunavlja i Srijema. U radu su sudjelovali predstavnici udruga iz Bača, Sonte, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Novog Sada, Slankamena i Male Bosne.

Domaćin sastanka, predsjednik HKUPD »Mostonga« iz Bača *Stjepan Čoban* pozdravio je ovu inicijativu i predložio da se suglasje u stavovima glede problema u radu službeno potvrdi izradom i potpisivanjem Povelje o suradnji. Predsjednica HKPD »Stanislav Preprek« iz Novog Sada *Zdenka Popov* napomenula je kako su udruge s ovih područja često plaćale danak dezinformacijama, nekvalitetnim i zakašnjelim informacijama, te informacijama o postojanju potrebe očuvanja zajedničkoga integriteta i kristaliziranja zajedničkoga mišljenja.

»Suština je u našem stavu u svezi predstojećih izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće, kako jedino ukoliko taj stav bude zajednički i ukoliko ga budemo poštovali, uspjeh ćemo u nakanama,



rekla je na koncu izlaganja *Zdenka Popov*. Zapaženo je bilo i izlaganje predsjednika sončanske KPZH »Šokadija« prof. *Zvonka Tadijana*: »Problem je što se svi financiramo iz proračuna, a kvalitetnih sponzora danas je sve manje. Suštinski, sve ide preko HNV-a i mi moramo stalno inzistirati na ravnopravnom tretmanu svih udruga kod naše krovne organizacije. Predstavnici HNV-a jednostavno nas ne bi smjeli marginalizirati nepristustvom na našim manifestacijama. Imamo i stranke, ali ne vidim niti jednu koja bi imala apsolutno povjerenje i legitimitet Hrvata u Vojvodini. Da budemo jasni, niti

jedna od ovih stranaka na teren za političku bitku baš i ne računa južno od Tavankuta. Poslije nam ta ista politika kroji kapu. Jako sam ogorčen ponašanjem tijela i pojedinaca iz HNV-a, pa i izvan HNV-a, prigodom odabira onih koji su išli na ljetovanje u Selce. Trebali bismo inzistirati na objavljivanju liste onih koji su putovali, kako učenika, tako i odraslih«, rekao je Tadijan i napomenuo kako bi najvažnije stavke buduće povelje trebale regulirati razmjenu informacija, kalendar manifestacija, međusobnu komunikaciju i institucionalizaciju. Predsjednica KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

Marija Turkalj suglasila se s prof. Tadijanom.

»Vijećnica sam HNV-a, no, ne mogu reći da sam u cijelosti zadovoljna radom ove institucije. Postoji puno tema koje bi se morale otvoriti, a jedna od njih je i odnos Subotice prema provinciji. Da ne duljim, predlažem da za izradu i dostavu nacrtu povelje udrugama zadužimo Tadijana, a sljedeći skup da nam bude u Bačkom Monoštoru za Zavetni dan, 13. listopada«, bila je konkretna Turkaljeva. U nastavku je konstatirana potreba korekcije stava službene Hrvatske i snažna promidžba među Hrvatima u Hrvatskoj, kako bi se kod njih suzbile predrasude po kojima su Hrvati u Vojvodini koncentrirani samo na području Subotice. Na koncu je prof. Zvonko Tadijan zadužen za izradu nacrtu Povelje o suradnji, zaključio kako je svakako potrebno u ovaj projekt uključiti i Hrvatsku matricu iseljenika i Zajednicu bačkih Hrvata u Republici Hrvatskoj, a sljedeći sastanak predstavnika ovih udruga zakazan je za 13. listopada u Bačkom Monoštoru.

Emilija Dorotić, najstarija članica HKUD »Vladimir Nazor«

Dugogodišnja aktivnost u Društvu

Neke osobe svojom vedrinom i načinom života ostaju uvijek mlade, bez obzira na broj godina. Jedna od takvih osoba je i *Emilija Dorotić* (1932.) iz Sombora, najstarija članica Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«. Zahvaljujući svome ocu folklor je zavoljela od svoje osme godine kada ju je otac na biciklu vozio u Hrvatski dom na probe. Mala Emilija je pomalo cupkala uz starije igrače, a talent za igru osobito se iskazao u njezinoj trinaestoj godini, kada je postala punopravna članica starije folklorne skupine, iako je bila puno mlađa od ostalih. U Hrvatskom domu je upoznala svoga budućeg muža te s njim zasnova obitelj. Obiteljske obveze su ih pomalo udaljile od folklora, ali kad god je bilo potrebno odazivali su se i pomagali.

Godine 1972. majka Emilija odlazi u Njemačku i nastavlja folklorne aktivnosti u Klubu Jugoslavena, gdje su se igrale igre iz svih šest republika tadašnje zemlje. Muž joj je preminuo i Emilija se 1992. godine

vraća kući iz inozemstva. U to vrijeme hrvatska kulturno-umjetnička društva nisu aktivna zbog Domovinskog rata, a 1996. godine Emilija nastavlja nesebičnu pomoć HKUD-u »Vladimir Nazor«, osobito u nabavi i poklanjanju



nošnji i materijala, u čemu sa svojom obitelji pomaže i danas.

Pokraj folklornih aktivnosti Emilija Dorotić je i ljubitelj poezije.

»Pisati sam počela po izlasku lista »Miroljub«, na molbu tadašnjeg urednika *Josipa Z. Pekanovića*. Na početku je bilo teško, ali kada sam napisala prve stihove shvatila sam da mi i to ide«, kaže Emilija. Osim u »Miroljubu« piše i za »Liru naivu« i »Subotičku Danicu«.

Nekada je radila goblene, a sada joj je jedan od omiljenih hobija uzgajanje cvijeća, za što je dobivala nagrade grada Sombora. Danas u svom dvorištu ima oko stotinu skupova raznog cvijeća.

Emilija Dorotić je naš razgovor zaključila riječima: »Voljela bih da se više mladih upisuje u kulturno-umjetnička društva, jer tu uvijek ima onih koji će ih uputiti, starijih koji paze na mlade. U ovakvom okruženju neće posrnuti, ali bojim se da u kafićima hoće«.

Zlatko Gorjanac

Sjednica MO DSHV-a u Sonti

Izbori su na pragu

*Po ocjeni Silađeva rad MO u proteklom razdoblju uspješan * Za dolazeće izbore treba se dobro pripremiti, kako bi se izbjegla iznenađenja * Kuntić govorio o stanju u stranci, Matarić o stanju u somborskoj podružnici * Priprema se osnivačka skupština Mladeži DSHV-a*

Piše: Ivan Andrašić

U četvrtak 30. kolovoza, u Sonti su boravili predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u Skupštini Srbije *Petar Kuntić* i predsjednik somborske podružnice stranke *Mata Matarić*, s najbližim suradnicima *Ivanom Budinčevićem*, *Ivanom Karanom* i *Antunom Lulićem*. Sudjelovali su na sjednici MO DSHV-a Sonta, a slobodno bi se moglo reći da je ovo, u stvari i početak kampanje za izbore na svima razinama, koji će uslijediti prije konca ove godine.

Na samom početku sjednice predsjednik MO Sonta *Stipan Silađev* izvijestio je nazočne o aktivnostima u stranci u razdoblju između dviju sjednica. Svakako, najveći dobitak je opredjeljenje roditelja dvadesetero od dvadeset dvoje prvaša hrvatske nacionalno-

miranja odjela na hrvatskom jeziku u subotičkoj gimnaziji, te o svim mjerama koje je poduzelo čelništvo stranke kako bi se nastali problemi riješili, te na koncu o uspješnom rješavanju svih problema zajedničkim angažmanom DSHV-a i koalicijskih partnera.

O izornoj skupštini Podružnice Sombor i radu skupštine do sad govorio je predsjednik ove podružnice *Mata Matarić*. »Naša primarna zadaća je omasoviti članstvo, koje se posljednjih godina svelo na uzak krug oko bivšega čelništva Podružnice. U ovom kratkom vremenu uspjeli smo oko sebe okupiti 25 novih članova, a za sljedećih 20 s potpisanim pristupnicama, kao i za jedan broj novih članova u našim mjesnim organizacijama, bit će u petak 7. rujna, uz kratki kulturno umjetnički program u KTC-u

je izvijestio o posjetu članova stranke Blagaju i vrelu Bune, te Međugorju i Sinju kao i Osijeku, prigodom gostovanja zagrebačkog Dinama, te da će se nastaviti s praksom odlaska na utakmice kad u ovom gradu budu gostovale »velike« ekipe.

stranački dužnosnik sam od 1990. godine i dobro se sjećam, pobjeđivali smo. Podsjećam vas na naš dogovor da se ne uplićemo u rad naših KUD-ova, ali da s njima moramo tijesno surađivati. Ne smijemo se u političkom djelovanju oslanjati ni na HNV, ova institucija



sti, za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Za ovo opredjeljenje najzaslužniji su predsjednik *Stipan Silađev* i tajnik *Andrija Adin*, koji su anketirali roditelje još u lipnju. Ostale aktivnosti bile su vezane uz aktivnosti središnjice.

ZAJEDNIČKI ANGAŽMAN: Predsjednik stranke *Petar Kuntić* govorio je o velikim teškoćama nastalim prigodom pokušaja for-

u Somboru, organiziran svečani prijam. I staro članstvo bi se trebalo u što većem broju odazvati, kako bi novi članovi osjetili da postaju pripadnici jedne velike, složne obitelji«, rekao je, među ostalim, predsjednik Podružnice Sombor *Mata Matarić*.

O formiranju Mladeži DSHV-a, te o pripremi osnivačke skupštine koncem listopada govorio je *Ivan Karan*, a *Ivan Budinčević*

PRIPREME ZA IZBORE: U posljednjem dijelu sjednice govorilo se o izborima na svim razinama, koji nam predstoje najvjerojatnije u studenom ili u prosincu.

»Predstojeće lokalne izbore slobodno možemo nazvati 'danom D' za ostvarenje vaših interesa u Sonti. Te interese i interese eventualnog koalicijskog partnera u lokalu morate sami utvrditi, ne smijete čekati nikakve signale iz središnjice. Samo o vama i vašem načinu rada ovisi koliko ćete ljudi uspjeti dovesti na birališta, samo o vama ovisi hoćete li uspjeti participirati u izvršnoj vlasti«, rekao je predsjednik *Kuntić*.

»Izbori su ogledalo rada stranke. Gdje god smo radili ispravno, a

ima ulogu koju je propisala država Srbija. Jedino ne znam što se zbiva s našim ljudima, zbog čega ne izlaze na izbore? Upravo stoga moramo imati dobre programe i na pučanstvo djelovati u izravnom kontaktiranju, a ne pamfletima i priopćenjima. Ne smijemo ljudima obećavati ni nerealnosti, poput brzoga upošljavanja, moramo se oslanjati na mađarski model i raditi na njegovoj primjeni i usavršavanju kod nas«, dodao je predsjednik Podružnice Sombor *Matarić*.

U kraćoj raspravi do konca sjednice izneseni su problemi vezani za odlazak učenika na izobrazbu u Hrvatsku, te pitanja vezana uz službenu uporabu hrvatskog jezika u Sonti. ■

Nikola Klobučar sakuplja i čuva tragove srijemske prošlosti

Kolekcija srijemskih starina

»Izloženim predmetima koje sam godinama skupljao pokušavam sačuvati tragove bogate srijemske prošlosti, svjedočiti o ljepoti života u prostranoj, pitomoj i plodnoj srijemskoj ravnici, jer sjećanja svakim danom sve više blijede«, kaže Nikola

Od brojnih Srijemaca, koji su u ratnom vohoru devedesetih godina prošlog stoljeća bili primorani napustiti svoj zavičaj, mnogi imaju vrlo zanimljive hobije te se bave specifičnim djelatnostima. Tako diljem Hrvatske (i svijeta) kreativno djeluju brojni Srijemci slikari, pjesnici, glazbenici, operni pjevači, izumitelji, a imamo i poznate liječnike, veleposlanike, generale, policijske dužnosnike, gospodarstvenike, političare...

Ali, svakako se originalnim hobiem može pohvaliti naš Srijemac *Nikola Klobučar*, Hrtkovčanin, koji svoj rodni kraj nije napustio kao većina Srijemaca u masovnom egzodusu za vrijeme Domovinskog rata, nego je to učinio davno prije. Naime, Nikola već tridesetak godina skuplja starine vezane uz poljoprivrednu djelatnost i svoje rodno selo, pokušavajući od zaborava otrgnuti jedan način života za koji mnogi ne znaju, ili su ga već zaboravili. On svojim zanimljivim hobiem čuva sjećanje na doba kojega je i sam sudionik, jer je rođen na pragu Drugog svjetskog rata, 21. siječnja 1940. godine u Hrtkovcima.

DIJETE SELA: U svom rodnom mjestu završio je osnovnu školu, a kako se u to vrijeme za nastavak školovanja moralo napustiti selo i otići u grad, Nikola, koji je rođen u tradicionalnoj poljoprivrednoj obitelji s puno zemlje, nije bio na to spreman. »Moram biti iskren i reći da sam ja dijete sela, volio sam poljoprivredu i taj način života te sam odlučio ostati u svom rodnom mjestu i obrađivati zemlju. Još sam kao dječak, s navršених 14 godina, išao na oranje i s punom odgovornošću radio poljoprivredne poslove koji su radili i stariji sumještani«, prisjeća se Nikola svog djetinjstva i naglašava kako je tada posao poljoprivrednika bio izuzetno težak i naporan.

»Tada nije bilo traktora, kombajna i ostale poljoprivredne mehanizacije koja je danas

16 godina počeo igrati nogomet, desnog beka u hrtkovačkom klubu »Šubić«, kasnije preimenovanom u Fudbalski klub »Sloga«. Kakva je ljubav prema nogometu u to doba bila govori zgoda koju nam je on sam ispričao. »Kako bih stigao na večernji trening, ali i napravio posao kojeg je tog dana trebalo napraviti, odšpartati pet jutara zemlje, toga sam dana poveo dva konja i rezervne motike. Do ručka sam špartao s jednim konjem, a poslije ručka s drugim i rezervnom motikom, završio planirani posao te stigao na trening«, priča nam smijući se Nikola i dodaje kako je bio standardni prvotimac »Sloge« pet sezona, sve do odlaska u vojsku 1960. godine.

OBITELJ I POSAO: Dvije godine prije vojske Nikola se ženi Hrtkovčankom *Rozalijom Tkalc* koja rađa dva sina, *Krunoslava* 1959. i *Branimira* 1966. godine. Nakon vojske, u ožujku 1962. godine, Nikola s obitelji odlazi u Zagreb i počinje raditi u »Croatiansu«, kao vozač kamiona. Tri godine kasnije, zbog očeve bolesti, ponovno se vraća u Hrtkovce i nastav-



Hrvati iz Srijema, donijeli smo u novu sredinu svoju srijemsku kulturu i običaje, a kako je svako mjesto u tome imalo svoje posebnosti pokazala se potreba za osnivanjem zavičajnih klubova, da bi se sačuvao svaki djelić onog srijemskog folklornog tkiva u lepezi hrvatske kulture. Jer duh naroda je neuništiv, možeš mu otići kuću i selo, ali ne i dušu«, kaže Nikola, i sam jedan od osnivača Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava«, koji u svojoj kući u zagrebačkoj Dubravi ima izloženu privatnu kolekciju srijemskih uspomena.

»Izloženim predmetima koje sam godinama skupljao pokušavam sačuvati tragove bogate srijemske prošlosti, svjedočiti o ljepoti života u prostranoj, pitomoj i plodnoj srijemskoj ravnici, jer sjećanja svakim danom sve više blijede«, kaže Nikola i pokazuje nam prangiju, sjekiru, alku s kolijškog ama, konjske meke i tvrde žvale, čavao za branje kukuruza, pračku, šteflu, čengele, opanke za rad u polju, puškaricu, teglicu, konjsku potkovu, krčag, fenjer, petrolejsku lampu, slamnati šešir, kandžiju, bič, avan, peglu na paru, budžu...

»Ova je motika stara pedeset godina, a počela ju je koristiti moja žena nakon našeg vjenčanja«, ponosno pokazuje Nikola, a zatim nas upoznaje s poviješću ostalih izložaka. Tako smo saznali kako su se nekada obrezivale vinova loza i vočke, vidjeli kosu za žetvene poslove, saznali da su se konji koristili za poljoprivredne poslove sve do početka sedamdesetih godina, saznali za čega je služio avan, puškarica, fenjer, krčag (Bunjevci ga nazivaju duga), a za kraj je Nikola uzeo bič i vješto, kao kad je bio mlad, pucanjem iznenadio susjede.

»Ovom svojom kolekcijom pokušavam ponovno udahnuti život našim običajima, sačuvati našu tradiciju, ostaviti trag budućim naraštajima, jer je to sve što nam je od našeg Srijema ostalo«, uz tužan pogled zaključuje naš razgovor Nikola Klobučar, u Hrtkovcima poznatiji pod nadimkom *Talijan*.

Zlatko Žužić



normalna na selu, sve se radilo ručno, što je iziskivalo velik broj ljudi i naporan rad«, kaže Nikola, ali ističe kako je to vrijeme krasila ljudska toplina, iskrenost, vjera u sebe i svoje snage. Pokraj napornog rada na zemlji, Nikola je aktivno sudjelovao i u društvenom i sportskom životu svoga mjesta te je već s nepunih



lja raditi na svom poljoprivrednom posjedu. Nakon zategnutih odnosa tadašnje Jugoslavije sa Sovjetskim savezom 1968. godine, Nikola po drugi put odlazi u Zagreb, ali ovaj put trajno. Dvije godine je radio u tvrtki »Rade Končar«, a zatim je kupio kamion i 17 godina radio kao privatni autoprijevoznik. Posljednje četiri godine prije umirovljenja vozio je kamion za slovensku tvrtku »Droga«, koja je poslovala na zagrebačkoj Veletržnici i hladnjači, a direktor joj je u to vrijeme također bio Hrtkovčanin *Ante Plivelić*.

KOLEKCIJA: »U mirovinu sam otišao u studenom 1994. godine«, kaže Nikola, koji se tada još više mogao posvetiti svom hobiu. »Mi,

Profi tim Dika i Kosta

Frizure nastale iz ljubavi

Nakon završene frizerske škole, te nakon četiri godine rada, odlučila sam se za usavršavanje u Novom Sadu. Šest mjeseci sam učila u školi Vojina Komazeca. Četiri godine rada, truda i napora bilo je potrebno kako bi se ostvarila moja velika želja da odem na usavršavanje, kaže Dijana Jurić

Razgovor vodila: Marijana Tucakov

Dijana Jurić i Denis Kostadinović, frizeri iz Subotice, u srijedu 29. kolovoza u cafeu Sax održali su modnu reviju frizura. Rad ovih mladih umjetnika nosilo je i pokazalo dvadeset i troje modela. Posjetitelji su u prepunom dvorištu Saxa mogli uživati u body artu, koreografiji plesne škole »Kalisto«, te gledati šminkanje modela. Ovoj modnoj reviji prisustvovao je i Vojin Komazec, najbolji frizer iz Novog Sada sa svojom ekipom.

Koliko se vremena bavite ovim poslom?

Od djetinjstva sam snila da postanem umjetnica. Još kao mala šišala sam svoje barbике, koje su bile i moje prve mušterije, u šali kaže Dika. Već se pet godina ovime bavim. Nakon završene frizerske škole, te nakon četiri godine rada, odlučila sam se za usavršavanje u Novom Sadu. Šest mjeseci sam učila u školi Vojina Komazeca. Četiri godine rada, truda i napora bilo je potrebno kako bi se ostvarila moja velika želja da odem na usavršavanje.

Kako ste se odlučili za povratak u Suboticu?

Moram priznati da sam, nakon šest mjeseci provedenih u Novom Sadu, razmišljala o tome da tamo i ostanem. Nakon duge dvojbe, konačno sam odlučila svoje znanje prenijeti drugima u svome gradu, te bolje zadovoljiti svoje stare mušterije i, naravno, mnoge nove. Tada sam došla na ideju da sa svojim kolegom Kostom osnujem profi tim, a sada je već šest mjeseci kako djelujemo zajedno. Kosta je za kratko vrijeme postigao mnogo. U trajanju od osam mjeseci, svoje je znanje usavršavao na Akademiji »Panjković« u Beogradu.

Odakle inspiracija i volja za tako veliku organizaciju Vaše prve revije frizura?

Sve potječe iz same ljubavi prema ovome poslu, iz čega proistječe i sama inspiracija za neobične frizure. Ranije sam sudjelovala u mnogim revijama, ali u organizaciji drugih frizera. Velika mi je želja bila da napravim svoju prvu reviju, sretna sam što je sve dobro ispalo. Uz pomoć Božice iz estetskog centra »Guinot«, bilo nam je potrebno više od dva mjeseca, puno napora i truda da bi sve ispalo savršeno.

Što Vas najviše privlači u ovome poslu?

Najvećim dijelom me privlači umjetnička strana ovoga posla. Ne možeš u ovome poslu biti samo frizer, moraš imati nečeg umjetničkog u sebi, kako bi bio uspješan.

Kakvi su Vam planovi za budućnost?

Planiramo, Kosta i ja, otvoriti zajednički salon jer mi smo profi tim. Planiramo i put u London na svjetski seminar frizera, a kada se vratimo priredit ćemo mnoga iznenađenja. Postoje planovi da skupa s Kostom uskoro napravim i drugu reviju. ■



Ivica Kopic, srijemska nogometna legenda

Novi život u Osijeku

Kada se Ivica sa suprugom Ljiljom i petogodišnjim sinom Goranom 1995. godine preselio u Čepin pokraj Osijeka, kao i ostali protjerani Srijemci ostao je bez posla, prijatelja, rodbine te je sve morao ispočetka

Srijemska nogometna legenda *Ivica Kopic* rođen je 26. studenoga 1967. godine u Gibarcu, osnovnu školu je završio u svom rodnom mjestu, a srednju bravarsku školu u Šidu. »Moji roditelji, tata *Stjepan* i majka *Anica*, rođena *Marošičević*, također su rođeni Gibarčani, a zanimljivo je da su u Srijemu našu obitelj znali pod nadimkom *Krstićevi*, tako da mene i danas zovu *Krsta*«, priča nam Ivica, koji danas s obitelji živi u Osijeku.

Nakon svršene srednje škole Ivica nije uspio naći posao u svojoj struci nego se zaposlio u drvenoj industriji »Lipa« u Šidu, u kojoj je radio sve do svog preseljenja u Hrvatsku. Najveća Ivičina ljubav je bio, i do današnjih dana ostao, nogomet.

TALENTIRANI NOGOMETAS: »Počeo sam igrati nogomet sa sedam godina u Šidu, zahvaljujući mom ujaku nogometašu, starijem od mene šest godina, koji me je redovito vodio sa sobom na nogometne utakmice. S deset godina

svi su u meni prepoznali raskošni talent, a kako su mi roditelji branili igrati nogomet, svoj sam dres, koji smo sami morali prati, kriomice prao na česmi, i ubacivao ga kroz napukli prozor u našu svlačionicu da se osuši. S 14 godina već sam u nogometnom smislu bio netko i nešto, a dvije godine kasnije bio sam standardni igrač prve postave našeg gibarčkog kluba«, priča nam Ivica kojeg je već u 20. godini, kao najboljeg igrača NK »Gibarac«, u svoje redove uzeo NK »Radnički« iz Šida.

Iz tog vremena Srijemom kruži anegdota čiju nam je istinitost potvrdio sam Ivica Kopic. Naime, dok je igrao u »Radničkom« Ivica je u firmi radio po smjenama. Kada su počinjale pripreme za natjecateljsku sezonu Ivica je, da bi bio nazočan treninzima, jedan tjedan uzimao godišnji odmor, drugi tjedan bolovanje, a treći tjedan, kada je radio 2. smjenu, svaki dan trčao do kuće. Naime, radno vrijeme Ivici je završavalo u 22 sata, a autobus za Gibarac polazio je

15 minuta kasnije. Umjesto vožnje autobusom Ivica je svaku večer tih 6 kilometara trčao do Gibarca i, stigavši prije autobusa, mirno pričekao svoje sumještane na izlasku iz autobusa, kako bi skupa s njima otišao kući na spavanje.

SVE ISPOČETKA: Nakon »Radničkog« Ivica je igrao za niz klubova koji su se natjecali u višem rangu natjecanja te došao i do Bačke Palanke, čiji je nogometni klub tada igrao u drugoj ligi. »Kako je Bačka Palanka bila relativno daleko od Gibarca, a ja već pomalo umoran od silnih putovanja na treninge i brojne utakmice, odlučio sam se vratiti u Šid«, priča nam Ivica i napominje kako je to već bilo vrijeme »jogurt« revolucije, koja je prethodila krvavim događajima nekoliko godina kasnije. »Već tada su me na utakmicama vrijeđali zbog moje nacionalnosti, zviždali mi i psovali majku ustašku. Moji suigrači su me branili i štitili koliko je to bilo moguće u tim ludim vremenima, a u meni je svakim danom sve više rasla spoznaja da je odlazak neizbježan«, sjeća se i dodaje da je očeva smrt 1992. godine prolongirala njegov odlazak iz Gibarca.

»Majka mi je govorila da pričekam još neko vrijeme te smo tako dočekali 1995. godinu i dan kada su me s nekoliko najlonskih vrećica istjerali iz moje vlastite kuće«, kaže Ivica, koji se sa suprugom *Ljiljom* i petogodišnjim sinom *Goranom* tada preselio u Čepin pokraj Osijeka, te kao i ostali protjerani Srijemci ostao bez posla, prijatelja, rodbine te je sve morao ispočetka. Prvih godina su se nekako snalazili, a sve je bilo lakše kada mu je supruga *Ljilja* dobila stalni posao u Medicinskoj školi u Osijeku, a nedugo zatim i on u građevinskoj tvrtki »Mata«.

Danas je Ivica Kopic sa svojim prijateljem vlasnik građevinskog obrta, supruga *Ljilja* i dalje radi u Medicinskoj školi, a sin *Goran* je završio drugu godinu Tehnološke škole »Ruđer Bošković« u Osijeku i, s obzirom da je, kao i otac, zaljubljenik u sport, namjerava upisati Kineziološki fakultet u Zagrebu.

U DINAMU: Za kraj nam je Ivica ispričao kako je kao 16-godišnjak bio u »Dinamu« dva puta po mjesec dana. »U Srijemu je NK 'Dinamo' imao svog predstavnika, koji je pronalazio mlade i talentirane igrače i slao ih u Zagreb. Tako sam se i ja, s dva svoja suigrača – *Perom Tomićem* i *Vladom Biševim*, 1985. godine našao u tom najvećem hrvatskom klubu«, sjeća se Ivica i priča nam kako su spavali u Maksimiru u krasnim dvokrevetnim sobama, hranili se u restoranu pokraj stadiona, trenirali i igrali za juniore, a kasnije i za seniore. U juniorima im je trener prve ekipe bio *Ivo Šušak*, trener druge ekipe *Zdenko Kobeščak*, a u seniorima je to bio »trener svih trenera« *Miroslav – Čiro Blažević*, sa svojim pomoćnikom *Rudijem Belinom*.

»Bez obzira što iz raznoraznih razloga nisam ostao u Dinamu, boravak u glavnom gradu Hrvatske ostao mi je u prekrasnom sjećanju i bio kruna mog nogometnog puta«, kaže nam za kraj osječki Gibarčan Ivica Kopic – Krsta.

Zlatko Žužić



Iz kuta mladih: Goran Gregurović

Prijatelji: Goran,
Nikolina,
Petar i Vladimir

Student filozofije

Razgovor vodila: Olga Perušić

Goran Gregurović, elektro-tehničar elektronike, nakon završene srednje škole odlučio je promijeniti »zanat« i upisao je studij filozofije.

Kako te se dojmila završena srednja škola?

Nisam se pretjerano razočarao, čak mi se prve dvije godine škole sviđalo, a nakon toga sam spoznao kako me druge stvari mnogo više zanimaju. Računalo sam imao od šestog razreda osnovne škole i na temelju toga sam se i upustio u odabir srednje škole, a tijekom školovanja sam se najviše »pronashao« u satovima jezika i književnosti. Tijekom trećeg razreda srednje škole spoznao sam svoje afinitete prema prirodnim znanostima, pa sam tehniku stavljao na stranu, kako bih se posvećivao društvenim znanostima.

Voliš li čitati?

Sada mi je možda krivo što nisam pohađao gimnaziju, kako bih više čitao i pohađao više satova društvenih predmeta. Pokušavam to nadoknaditi i svaki slobodan trenutak posvećujem čitanju, osobito navečer. Uvijek imam nekoliko knjiga u sobi, neke od njih pročitam za dva dana, a neke počnem čitati i završavam ih nakon dva ili tri mjeseca. Prije sam čitao lektiru, djela svjetske književnosti i beletri-

stiku, najviše romane, a sada volim psihološke i sociološke znanstvene radove. Kod nas postoji jako dobro tržište knjiga, prepuno knjigama prave kvalitete. Svatko može naći sebi neku dobru knjigu na temelju ukusa, interesiranja i afiniteta. Ja ne kupujem knjige, samo rijetko ako me jako zainteresira neka, a knjige nalazim u knjižnici ili kod svojih prijatelja.

Tko su tvoji prijatelji?

Moji najbliži prijatelji su – *Vladimir Lišić, Nikolina Skočovski-Bačić i Petar Gaković*, s njima provodim mnogo vremena, dok s mnogima održavam dobre kontakte, poput prijatelja iz srednje škole.

Kako provodiš slobodno vrijeme?

Na raspustu sam pred početak studija i slobodnog vremena imam doista puno, ali se polako želim »zagrijavati« za obveze. Preko ljeta spavam dugo, volim prošetati do grada, otići do nekoga na druženje ili pak na molitvu u župu sv. Rok, tako se uvijek nešto događa. Kulturne, društvene i vjerske manifestacije volim posjećivati, kao i s prijateljima sjediti na klupi i šaliti se. Kada su na televizijskom programu utakmice tada nisam osobito druželjiv, tad jedino »komuniciram« s televizorom. Pratim nogomet od

Lige prvaka do jačih liga u Europi, a pogledam malo i tenisa. Navijam za Arsenal iz Londona, a uopće nisam pobornik crno-crvene klasifikacije, koja vlada u našoj zemlji. Gledam ih, ali ne navijam. Nisam neki navijač, zanima me ljepota igre, u čemu Arsenal predvodi. Bio sam na stadionu Spartaka više puta s ocem, ali to više nije uživanje već doslovno patnja, jer se nema što vidjeti od igre.

Jesi li trenirao što?

Trenirao sam najviše nogomet i odbojku. I danas rekreativno zaigram kada se okupi društvo, a odbojku igram na bazenu ili na Paliću. S vremena na vrijeme se odem i kladiti, što za mnoge ljude može biti i potencijalna opasnost, jer neki izgube dozu realnosti i mnogi na to gledaju kao na izvor financiranja. Treba ulagati 50 ili 100 dinara i radovati se eventualnom dobitku.

Koji je tvoj cilj?

Upisao sam ove godine studij filozofije u Novom Sadu, a cilja nemam konkretnog u smislu kako trebam završiti studij radi dobivanja diplome, koja će mi garantirati očekivani posao. Mislim kako će se najviše isplatiti raditi ono što volim, a to će se još točnije definirati vremenom. Kada kažem kako ću studirati filozofiju, tad me goto-

vo svi upitaju – a što je to? Ljudi traže konkretni zanat i ovo im se ne čini praktično, pa im se zato ova znanost ne čini privlačna.

Gdje bi volio raditi?

Volio bih raditi u društvenim, državnim, političkim strukturama ili u sklopu žurnalistike. Interesira me filozofija, psihologija, logika, ustav i pravo građana i slične znanosti, koje bih mogao predavati kao profesor, a osim toga volim i engleski jezik.

Kako prihvaćaš kritiku?

Kritiku nekih ljudi teško prihvaćam, a svaku kritiku uzimam ozbiljno i analiziram stvari oko sebe. Kritike upućene prema meni ne primam u obliku povrede i jakog uznemirenja, trudim se ne reagirati već usmjeriti se na analizu i svoje postavljanje u danoj situaciji.

Pratiš li politiku?

Pratim našu političku scenu i član sam jednog političkog podmlatka. Gotovo svaki dan ujutro sjednem za računalo i na B92 pročitam vijesti.

Vjera u tvom životu?

Uvijek sam s roditeljima išao na svetu misu, tad sam više pasivno sudjelovao, sve dok nisam bio na duhovnoj obnovi, koja me je doista promijenila. Sudjelujem u župi sv. Rok koliko god mogu, idem na nedjeljnu svetu misu, na vjeronauk za mlade, ponekad napišem nešto za katolički list »Zvonik« za rubriku mladih, a potreba je moje ličnosti za duhovnom nadogradnjom.

Što te može obradovati?

Perfekcionist sam i uvijek želim više i nezadovoljan sam trenutnim stanjem, pa se učim biti zahvalan svemu što imam i prihvatiti to. Mnoge situacije me mogu obradovati, sitnice. Nekim ljudima možda i djelujem nezainteresirano, jer ne reagiram burno, nemam puno »valovitosti« u svom raspoloženju, jednostavno držim umjerenost u svom raspoloženju i to je uobičajeno kod mene.

Gdje si aktivan?

Bio sam na nekoliko seminara »Inicijative mladih«, što je danas udruga hrvatske mladeži »Krov«. Obično su to bila predavanja vezana za ljudska prava i sudjelovao sam na seminarima vezanim za politiku, a u župi sam aktivan na tribinama i na satovima vjeronauka.

Održan prvi Povijesno-informatički kamp na hrvatskom jeziku

Učenje kroz druženje



Povijesno-informatički kamp na hrvatskom jeziku u organizaciji »Hrvatske čitaonice« završen je svečanom priredbom u subotu 1. rujna. Kamp su vodili *Ivan Beneš* i *Katarina Čeliković*. »Ovo je samo početak ozbiljnijeg rada s našom djecom koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Voljeli bismo da ovo bude primjer kako možemo uz redovito školsko obrazovanje djeci pružiti dodatnu

pomoć kako bi bili još bolji u svojoj školi«, rekla je voditeljica kampa *Katarina Čeliković*.

Četverodnevni kamp, koji je započeo s radom u srijedu 29. kolovoza, okupio je 24 djece. »Sretan sam što smo uspjeli u kratkom vremenu okupiti ovoliko djece i dati im mogućnost da se međusobno upoznaju, ponešto saznaju i o svojoj povijesti i o računalima. Volio bih da se ovaj rad nastavi radi ljep-

še budućnosti djece u nekoj budućoj informatičkoj radionici ovdje u Hrvatskoj čitaonici. Nadam se da ćemo moći pomoći našoj djeci u kvalitetnoj edukaciji kako bi stekli što kvalitetniju naobrazbu«, rekao je voditelj kampa *Ivan Beneš*.

Prvog dana sudionici kampa posjetili su franjevačku crkvu sv. Mihovila i samostan, gdje su saznali nekoliko važnih informacija o dolasku Hrvata u naše kra-

jeve. Najveći dio je podrijetlom iz zapadne Hercegovine, a doselili su se pod vodstvom franjevaca na prostor Panonske nizine potkraj 17. stoljeća. Kroz samostan su ih proveli pater *Marijan Kovačević* i sjemeništara *Filip Čeliković*. Sudionici prvog kampa posjetili su i Đurđin, crkvu sv. Josipa Radnika te etno-salaš. Također, tijekom četverodnevnog kampa posjetili su i Palič, te za djecu atraktivni ZOO



U posjetu franjevcima



Rad u skupinama



Sa završne priredbe

vrt. Sljedećih dana osim rada na računalima učenici su se okušali u pravljenju čestitki od slame, izradili su maketu ZOO vrta i ploču sa zastavom i grbom hrvatske manjine u Vojvodini te fotografijama koje svjedoče o doživljajima na kampu.

Svoje dojmove i saznanja djeca su pokazala koristeći suvremeni medij – računalo, a za završni program roditeljima su pripremili izložbu radova i osobito zanimljiv program pokazavši ono što su čuli i vidjeli. »Neočekivano velik broj sudionika kampa i njihovo odlično raspoloženje pokazali su kako je

ovaj „kamp“ bio pravi pogodak i da će svima ostati trajno u sjećanju. O tome svjedoče njihovi radovi koje su pročitali na završnoj priredbi pred roditeljima i sponzorima. Veliku zahvalnost svi skupa dugujemo donatorima, bez kojih bi ovo bilo nemoguće realizirati. Ovaj projekt potpomogla je i Gradska knjižnica u Subotici. Sretna sam što su se u ovaj kamp uključila djeca različite dobi, jedni drugima su pomagali i skupa učili. Svatko je u nečemu bio dobar. Neki su od njih po prvi put javno govorili i to su uradili doista dobro. Trebalo ih je samo podržati. Posebice me



Voditelji u radu s djecom



U posjetu etno salašu u Đurđinu

oduševilo prisustvo i dviju gimnazijalki, učenica prvoga razreda na hrvatskom jeziku. I one su razlog velike radosti zbog velikog koraka u našem obrazovanju«, zaključuje Katarina Čeliković.

Materijalno su kamp pomogli *Petar Kuntić, Josip Beneš*, tiskara *PRINTEX, Jozefa Skenderović* i *Nedeljka Šarčević* te drugi anonimni donatori.

J. K.

»**N**adam se da ćemo idućega ljeta organizirati bar dva novakva „kampa“ u čemu očekujem odaziv učitelja jer je potrebno više pedagoga u radu s djecom. Ove su se godine odazvale članice Slamarske sekcije HKPD „Matija Gubec“ i pomogle djeci upoznati rad sa slamom, a iduće ćemo godine upoznati našu narodnu nošnju«, rekla je voditeljica kampa Katarina Čeliković



U ZOO vrtu

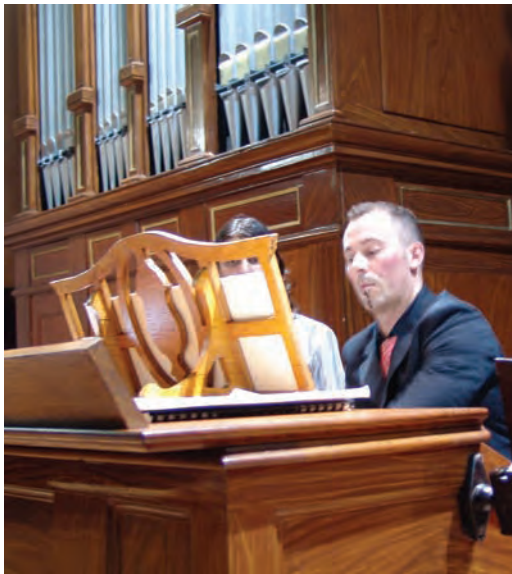


Edmund Andler-Borić održao koncert u subotičkoj katedrali

Jedan od vodećih mladih orguljaša u Hrvatskoj

U sklopu godišnjeg koncertnog programa u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske prošloga četvrtka, 30. kolovoza, nastupio je *Edmund Andler-Borić*, koji se smatra jednim od vodećih mladih koncertnih orguljaša u Hrvatskoj, ali i izvan nje, budući da je redovito nazočan na europskoj orguljaškoj sceni. Kao solist i komorni glazbenik nastupio je na nekoliko stotina koncerata u Hrvatskoj i inozemstvu, te gostovao u sklopu mnogih hrvatskih i inozemnih festivala.

Subotičkoj publici mladi se glazbenik predstavio programom širokog spektra, koji je obuhvaćao skladbe nastale u razdoblju baro-



Ugodni dojmovi

»Prvi puta sam u Subotici, uopće u Vojvodini, i moram priznati da sam ugodno iznenađen i ciklusom koncerta i zavidnom razinom kvalitete orgulja koju sam zatekao u subotičkoj katedrali. Instrument je zaista prikladan za sve stilove, što sam, nadam se, prikazao izvedbom glazbe različitih karaktera i epoha«, rekao je Andler-Borić za naš list.

ka do onih napisanih pri kraju 20. stoljeća. Uz nezaobilaznog *J. S. Bacha* (Koncert u a-molu BWV 593 na Vivaldijevu temu), *Felixa Mendelssohna* (Sonata u f-molu) i predstavnika francuskog simfonijskog romantizma *Charlesa – Marie Widora* (Allegro Vivace iz »5. f-mol simfonije«), na programu su se našla djela suvremenih autora – češkog skla-

datelja *Petera Ebena* (Koralna fantazija Sv. Vazlav), te Francuza *Guya Boveta* (Salamanca iz ciklusa »Tri hamburška trija«, napisana u stilu španjolskog folklor). Edmund Andler Borić je rođen 1975. u Zadru, gdje je završio jezičnu gimnaziju i Srednju glazbenu školu »Blagoje Bersa«, teorijski odjel i klavir u klasi prof. *Nataše Polivec*. Na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. *Ide Gamulin* diplomirao je klavir. U istoj ustanovi diplomirao je i orgulje u klasi prof. *Ljerke Očić* te magistrirao u klasi prof. *Maria Penzara*. Usavršavao se u majstorskim klasama orguljaške interpretacije kod *Jaroslava Tume*, *Pietera van Dijka* i *Daniela Rotha*. Apsolutni je pobjednik hrvatskog natjecanja mladih orguljaša »Franjo Dugan« održanog 1999. godine.

Suraduje s Koncertnom direkcijom Zagreb. Već nekoliko godina pruža orguljaške usluge zagrebačkoj katedrali i Crkvi sv. Marije u Zagrebu u sklopu koje organizira i koncerte ansambla Erato. Suorganizator je Malog festivala čembala u Petrinji. Radi kao profesor orgulja na Umjetničkoj akademiji u Osijeku i kao profesor klavira u glazbenoj školi »Fran Lhotka« u Sisku i Petrinji.

D. B. P.

U Subotici održan »Romart« festival

Najbolje od romske kulture na jednom mjestu



S nastupa orkestra »100 violina« iz Budimpešte

Koncertom glasovitog orkestra »100 violina« iz Budimpešte u nedjelju je završen 2. Međunarodni festival kulture Roma »Romart« u Subotici. Za jedinstven, ponajprije glazbeni ugođaj tijekom trodnevna festivala pobrinuli su se umjetnici, koji promoviraju suvremenu kulturu i umjetnost Roma zasnovanu na njihovoj tradiciji – od operne pjevačice *Nataše Tasić*, Umjetničke radionice »Rajko« iz Budimpešte i češkog

gipsy funk orkestra Gulo Čar, preko jednog od najboljih blues pjevača *Šabana Bajramovića*, subotičkog benda Mato Uralo, do još neafirmiranih skupina Flazung Crew, Break Bangers Crew i Cement, koji njeguju hip hop i slične glazbene stilove. Da nije bilo samo glazbe, govori i nastup Teatra »Suno e Romengo«, koji je posljednjeg dana izveo predstavu »Nije sve kao što izgleda« u režiji *Zorana Jovanovića*.

Iako se radilo o programu, koji je prema mišljenju mnogih izuzetan, nedvojbeno je činjenica da se festivalu odazvao mali broj posjetitelja. Dio razloga navedenom direktor Festivala *Ivan Sabanov* vidi u tomu, što je »Romart« u posljednjem trenutku (dan ranije) zbog najavljivane kiše s Ljetne pozornice na Paliću prebačen u ne baš atraktivnu Dvoranu sportova.

»Iako nismo zadovoljni posjećenošću, moramo reći da smo zadovoljni samim programom, budući da smo pripremili festival koji je ponudio u ovom momentu najkvalitetnije romske izvođače na ovim prostorima i šire. Za kvalitetu programa dobili smo potvrde i od ljudi iz Beograda i Novog Sada«, kaže Sabanov. On dodaje da je festival snimljen te da će javnost snimke koncerata moći u skorije vrijeme vidjeti na nekoj od televizijskih postaja. Također, zbog premještanja lokacije, izostale su projekcije filmova, koji će, kako ističe, biti prikazani naknadno.

D. B. P.

Hrvatski bendovi na »Jelen pivo Live« festivalu u Beogradu

»Jelen pivo Live« festival na Kalemegdanu, na kojem će, između ostalih, nastupiti dva imena nekada slavne mančesterske scene – sastav Happy Mondays i Ian Brown, nekadašnji pjevač grupe The Stone Roses.



Festival će biti održan 7. i 8. rujna na Kalemegdanu (Donji grad), a organizatori najavljuju i blues gitarista Garyja Moorea. Na festivalu će nastupiti hrvatski bendovi Hladno pivo, Let 3 i Dado Topić i Time, a s europske turneje u Beograd stižu i Darko Rundek i Cargo Orchestra. Od domaćih skupina najavljeni su Disciplin A Kitschme, Partibrejkers, Plejboj, Darkwood Dub i Obojeni program. Osim njih, nastupit će i neafirmirani bendovi Manisent i Mentalnost, Slaptrap, Mothership Orchestra, Iskaz i Štuka. Karte za »Jelen Pivo Live« festival mogu se kupiti na blagajni Bilet servisa i IPS-ovim prodavaonicama. Cijena jednodnevne karte je 1200 dinara, dok komplet karata za koncerte tijekom oba dana iznosi 2000 dinara.

VII. festival bunjevački pisama u Subotici

Generalna proba u povodu III. smotre dječjih pjevača i zborova, koja će se održati u srijedu 26. rujna u HKC-u »Bunjevačko kolo«, i ove će godine otvoriti trodnevnu manifestaciju uoči, sedmog po redu, Festivala bunjevački pisama. Za taj je dan planiran i prateći program za djecu koja nastavu pohađaju u hrvatskim odjelima te slušaju sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, o čemu ćemo više pisati uoči održavanja manifestacije.



Prema riječima člana Organizacijskog odbora Festivala bunjevački pisama Vojislava Temunovića, III. smotra dječjih pjevača i zborova

održat će se u četvrtak 27. rujna, s početkom u 20 sati, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«. Planirano je izvođenje 18 skladbi od kojih će dvije biti premijerno izvedene. Dječjim tamburaškim orkestrom ravnat će prof. Mira Temunović.

Središnji događaj manifestacije, Festival bunjevački pisma, održat će se u petak 28. rujna, u HKC »Bunjevačko kolo«, također u 20 sati. Festivalskim tamburaškim orkestrom ravnat će prof. Mira Temunović. U revijalnom dijelu programa planiran je nastup tamburaškog ansambla »Biseri« iz Subotice.

J. K.

Promocija monografije »Stanislav Prepek – život i djelo« u Osijeku



Organizaciji »Šokačke grane«, u nedjelju 9. rujna, u prostorijama Gradske četvrti Retfala bit će predstavljene dvije knjige – monografija »Stanislav Prepek – život i djelo« prof. Đure Rajkovića iz Petrovaradina i »Šokci u spačvansko-bosutskom međurječju« Ivice Čosića-Bukvina iz Vrbanje.

Šokačka je grana poštovala želju Gradske četvrti Retfala da promocija bude u sklopu crkvenoga goda u Retfali, čiji je nadnevak 14. rujna, blagdan Uzvišenja sv. Križa, a pojavljuje se i Zavičajna udruga Gibarčana, jer je Stanislav Prepek rođen 1900. godine u Šidu, a

kršten je u Gibarcu, u župnoj crkvi sv. Ivana Nepomuka. O knjigama će govoriti predsjednica Šokačke grane mr. Vera Erl, glazbeni kritičar prof. Oskar Pandi, glasnogovornik Šokačke grane Slavko Žebić i autori, a u prigodnome će programu sudjelovati Zbor mladih župne crkve Uznesenja sv. Križa iz Retfale te TS »Šokačka duša«.

Hrvatski književnici na koloniji u Kanjiži

Na 55. koloniji književnika, koja se od 5. do 8. rujna održava u Kanjiži, između ostalih sudjelovat će i književnici Petko Vojnić Purčar iz Novoga Sada i Zvonko Sarić iz Subotice. Središnja tema ovogodišnje kolonije je »Provincijalizam – zdravi regionalizam«.

Likovna kolonija u Sonti

Organizaciji Kulturno prosvjetne zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte, u subotu 8. rujna održat će se likovna kolonija »Sonta 2007«. U radu kolonije, osim članova Likovnog odjela domaćina, sudjelovat će i članovi Likovnoga odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Kolonija će se održati na lokalitetu sončanskoga jezera Bara, u zaleđu kojega su prekrasni pejzaži ispresijecani kanalima obraslim trskom i šašom, sa salašima i podunavskom šumom u daljini.

I. A.

Dvije izložbe u subotičkoj Modernoj galeriji »Likovni susret«

Spoj onoga što je bilo i što će biti

U povodu proslave Dana grada otvorene su izložbe »Pogodite zašto?« i »25. godina Grafičkog ateljea«

Do kraja rujna u Galeriji, odnosno Salonu Moderne galerije »Likovni susret« u Subotici, mogu se pogledati dvije izložbe, koje su u petak 31. kolovoza otvorene u okviru proslave Dana grada.

POGODITE ZAŠTO: »Pogodite zašto?« naziv je izložbe koja predstavlja radove sedmero autora rođenih u Subotici: *Ksenije Kovačević, Atille Szalai, Srđana Milodanovića, Miroslava Jovančića, Lee Vidaković, Edvarda Molnara te Jasmine Vidaković-Jovančić*, koja je ujedno i autorica izložbe.

Obrazlažući izbor autora čiji su radovi prikazani, akademska grafičarka i ovogodišnja dobitnica nagrade »Pro Urbe« koju dodjeljuje Skupština Općine Subotica, Jasmina Vidaković Jovančić je navela, kako su u pitanju umjetnici koji su svojom nesumnjivom kreativnošću ostvarili originalan i jedinstven pristup materijalizaciji svojih ideja. »U svom kreativnom procesu oni nisu sputani trendovima ni u tematskom smislu, ni u smislu izbora načina predstavljanja svojih zamisli. Moj izbor je okupio one koji dosljedno slijede svoja uvjerenja, iako to često rezultira neodobravanjem ili zane-

marivanjem od strane sredine u kojoj stvaraju. Ispravnost ovakvih odluka potvrđuje činjenica, da je kvaliteta njihova rada prepoznata i uspješno potvrđena i u inostranstvu. Ovi autori svoju kreativnost ne zatvaraju samo u okvire vizualizacije ideje, već koriste mogućnosti iz svih oblasti umjetničkog izražavanja«, rekla je ona.

25 GODINA GRAFIČKOG ATELJEA: Nastavljajući praksu da u povodu Dana grada predstavlja umjetnička djela iz svoje zbirke, Likovni susret je ovom prigodom priredio izložbu »25. godina Grafičkog ateljea«. Izložbom je po prvi puta javnosti predstavljen izbor grafika, koje su u posljednjih deset godina ostvarene u spomenutom ateljeu pri Likovnom susretu, budući da je dio zbirke već predstavljen ranije o 15. obljetnici njegova postojanja. »Grafički atelje je radionica specifična po svojoj djelatnosti, koja nije javna na taj način da okuplja umjetnike masovno. On je atelje u kojem umjetnici stvaraju u izolaciji mansardnog prostora Raichle palače i u tom ambijentu proizvode djela koja imaju trajnu vrijednost. Za ovih 25 godina kroz njega je prošlo preko 150 autora iz zemlje i inozemstva, koji su ostavili preko 200 umjetničkih djela



Otvorenje izložbe: Jasmina Vidaković-Jovančić i Olga Šram

što ih čuva naša zbirka«, rekla je ravnateljica Galerije *Olga Šram*.

Prigodom otvorenja, nazočnima se obratila i članica Općinskog vijeća zadužena za kulturu *Ildikó Lovás*, koja je objašnjavajući, zašto

su ove izložbe otvorene skupa, istaknula da se na taj način predstavlja »ono što je bilo, nešto što je i ono što će biti«.

D. B. P.



Salon Likovnog susreta:
detalj s izložbe »25 godina Grafičkog ateljea«



»RIBE« Srđana Milodanovića:
podvodna instalacija i video rad

U Gradskom muzeju otvorena izložba o gostionama, kavanama, krčmama i točionama u staroj Subotici

Vivat! - Éljen! - Živjeli!



Otvorenje izložbe u Gradskom muzeju u Subotici



Unizu kulturnih manifestacija povodom proslave Dana grada, u utorak 4. rujna u izložbenom prostoru Gradskog muzeja u Subotici otvorena je izložba pod nazivom »Vivat! Éljen! Živjeli!«. Drugi stručni kongres gostioničara, koji se dogodio prije točno 100 godina u Subotici, a na kojem je na svečan način registrirana ova subotička udruga, povod je ove izložbe koju je priredio etnolog dr. Árpád Papp. Kako se navodi u katalogu izložbe, drugom kongresu prethodile su ozbiljne pripreme te su mnoge gostionice dobile svoj trajni izgled.

Ovaj događaj bio je dobra prigoda da se društvo gostioničara, krčmara i konobara prikaže u najboljem svjetlu u Subotici.

Osim fotografija koje oslikavaju gostione, kavane, krčme i točione u staroj Subotici, potom zastava raznih udruga, predmeta iz svijeta vina, čaša, flaša, srebrnog escajga, posjetitelji izložbe su u improviziranom kinu vidjeti i kraći film koji govori o ugostiteljima u davnim vremenima. Treći dio izložbe donosi priču o kulturi vina u ovom gradu.

»Ova izložba predstavlja jedno važno razdoblje i ujedno intere-

santno područje života običnih ljudi. To je tema kojom se malo bavi društvena znanost jer hotelijerstvo i ugostiteljstvo, svijet gostiona i krčmi, za nju nije posebno interesantna. Međutim, ova izložba prikazuje jedno važno razdoblje u životu grada, prekretnicu stoljeća, doba kada se ovdje razvijalo građanstvo, tzv. zlatno doba građanstva«, rekao je na otvorenju izložbe *Andras Simon*, prof. segedinskog sveučilišta, odsjek etnologija, dodavši kako bi »u vrijeme globalizacije trebali naći malo vremena za sebe, kao i za društvo uz čašicu razgovora za stolom«.

Jedna od karakteristika, koja je obilježila razdoblje reformi u Subotici, a koja je usko vezana s tematikom izložbe, svakako je pojava gostiona, krčmi, kavana i točiona po kojima je grad postao poznat a koje su, među ostalim eksponatima, kroz razne forme predstavljene na ovoj izložbi.

»Dopustite da zahvalim svima koji su se zalagali kako bi ova izložba izgledala tako kako izgleda, napose da ovaj muzej bude doista ono što je ideja o muzejima bila na početku – dočarati prošlost i sačuvati ju za budućnost«, rekao je prigodom otvorenja autor izložbe dr. Árpád Papp.

J. K.

klasje 7-8
2007.
ČASOPIS ZA KNJIZEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST



Novi broj »Klasja naših ravni«

Unovom svesku časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni«, 7-8, 2007., tiskan je ogled *Jasne Melvinger* »Ilija Okrugić Srijemac i Zemun«, ulomak iz romana »Plašt Željke Zelić«, novela *Milivoja Prčića* »Ljeto na moru«, a iduće proljeće u Mariboru«, proza *Milovana Mikovića* »Porculanske šalice« i *Mladena Šimića* »Živjeti u Zagrebu«. Objavljen je, nadalje, izbor iz novije poezije *Nevenke Nekić* pod naslovom »Neukročena i sama«, zatim *Desanke Matijević* pod naslovom »Jutro u meni« i *Miroslava Sindika* »Hvala bokeljskim svecima«, dok *Petko Vojnić Purčar* razmatra »Kako danas pisati poeziju?«. Monografiju pod naslovom »Dužijanca« autora *Laze*

Vojnića Hajduka, mons. dr. *Andrije Kopilović* i *Alojzija Stantića*, prikazali su *Milana Černelić*, *Jadranka Grbić-Jakopović* i *Mijo Mandić*. U tekstu pod naslovom »Ivanjske vatre«, *A. Stantić* opisuje narodne običaje bunjevačkih Hrvata u subotičkom ataru. Objavljeni su, nadalje, tekstovi *Milovana Mikovića* pod naslovom »Navodi o subotičkom kazalištu 1747.-1918.« i *Stevana Mačkovića* »Kulturni i drugi javni nastupi od 1918. do 1923. godine«, te *Matije Evetovića* »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata«, kao i tekst *Olge Šram* »Čovjek web dizajna«, u kojem prikazuje postignuća *Nikole Tumbasa*.

J. B.

Petar Konkoj, student osječke Umjetničke akademije

Gluma kao rad na cjelovitoj ličnosti

Pristup rada na akademiji je takav da, osim suštine kazališta, trebamo prepoznati i bit onoga izvan nje. To naravno podrazumijeva rad na cjelovitoj ličnosti, što nije uvijek lak posao, jer glumac radi čak i kad to ne izgleda tako

Uz pripremanje ispita *Petar Konkoj*, od listopada student druge godine na odsjeku za glumu i lutkarstvo na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, ovo je ljeto proveo radno. U lipnju je pozvan u ansambl Osječkog ljeta kulture koje je sredinom srpnja, u okviru istoimene manifestacije, premijerno izvelo predstavu »Rosencrantz i Guildenstern su mrtvi« *Toma Stopparda*, u režiji *Zlatka Svibena*.

U ovoj predstavi je, kako kaže, igrao dvije role: Kralja Spavača, te Poslanika na samom kraju predstave. »Rad na ovoj predstavi doživio sam kao rezime naučenog kroz stručne predmete na prvoj godini Akademije – od glume i pantomime do suvremenog plesa. Igra pantomimom vezana za lika Kralja Spavača bila mi je olakšana time što sam koristio njoj blizak jezik

lutkarstva«, kaže Konkoj, dodajući, da je ova znanja primijenio i potom boraveći u Rumunjskoj, gdje je radio s teatrom »Tirena« iz Zagreba, koje je tamo gostovalo u okviru projekta »Sibiu – Europska prijestolnica kulture«.

»Kroz prizmu srednjovjekovnog kazališta, naša je ekipa skupa s različitim umjetnicima iz drugih europskih zemalja, nastojala ući u srž ovog povijesnog doba i to predstaviti publici u četiri rumunjska grada, igrajući na ulicama, trgovima te utvrdama. Nakon Rumunjske ovo iskustvo prenio sam na trgove i ulice nekoliko hrvatskih gradova, u kojima sam nastupao s kolegama«, objašnjava naš sugovornik.

Iako iza sebe ima solidno glumačko iskustvo, ovaj 31-godišnji Subotičanin odlučio je upisati osječku Akademiju, budući da je ona, kako kaže, prva škola specija-



U ulozi Kralja Spavača u predstavi »Rosencrantz i Guildenstern su mrtvi«

lizirana za oblast lutkarstva u regiji, te da nudi vrijeme i prostor za istraživanje na već zaboravljenim i novim kazališnim metodama. Na Akademiji mu predaju istaknuti profesori i kazališni umjetnici iz regije i svijeta. »Pristup rada na Akademiji je takav da, osim suštine kazališta, trebamo prepoznati i bit onoga izvan nje. To naravno podrazumijeva rad na cjelovitoj ličnosti, što nije uvijek lak posao, jer glumac radi čak i kad to ne izgleda tako«, dodaje Konkoj.

Govoreći o prijašnjem radu, Petar navodi da je od 1992. do 1996. glumio u predstavama Narodnog kazališta u Subotici i KPGT-a u Beogradu, a iza sebe ima dvije godine studija glume na Akademiji umjetnosti »Braća Karić«. Glede pak lutkarstva 2000. je diplomirao u Novosadskom lutarskom

studiju »Anima« u Novom Sadu, u klasi prof. *Miše Radakovića* i *Tibora Vajde*.

Kao animator lutaka radio je na filmu »Jug – jugoistok« *Milutina Petrovića*, zatim za potrebe programa Obrazovne redakcije RTS-a, te na satiričkom serijalu »Nikad izvin«, koji je emitiran na TV Pink. Također, nedavno smo ga mogli gledati i u predstavi na hrvatskom jeziku »Kako je Potjeh tražio istinu?« u produkciji subotičkog Dječeg kazališta.

Okušao se i u novinarstvu, radeći na vojvodanskoj televiziji »Super«, na kojoj je neko vrijeme bio autor emisija za djecu, a u posljednje dvije godine radio je kroniku Međunarodnog festivala kazališta za djecu u Subotici.

D. B. P.



U lutkarskoj radionici pri Akademiji: Petar Konkoj

Čovjek uči dokle god se osjeća živim

»U budućnosti sebe vidim kao 'učenika', jer čovjek uči dokle god se osjeća živim. Komunikacija i razmjena iskustva čine nas širim i boljim«, kaže Petar odgovarajući na naše pitanje što planira raditi nakon Akademije.



»Simpsons: Film«; redatelj: David Silverman

Bez većih stvaralačkih izleta

Dugometražna verzija Simpsonovih je vrlo urnebesna, ali istovremeno i odmjerena komedija bez većih stvaralačkih izleta u odnosu na ono na što su nas Matt Groening i ekipa navikli

Piše: Miroslav Šokčić

Vrlo mali broj ljudi na planetu ne zna da su ovog ljeta Simpsonovi dobili svoju dugometražnu, kino, »widescreen« verziju – »Simpsons: Film«. Vrlo smelo bi se čak moglo tvrditi da ni ne postoji nitko tko barem u jednom momentu svog života nije video ni sekundu »Simpsonovih«, jer oni su odavno prestali biti samo humoristična serija i sa svojih 18 sezona i preko 400 epizoda (time oborivši sve moguće rekorde u prikazivanju), postali globalni fenomen kao uostalom i mnogo toga što nam je američka kultura nametnula kao dio globalnog trenda. Tako da ne treba čuditi njihov nevjerovatan uspjeh na blagajnama i to usred ljeta kada Hollywood tradicionalno pati. Postavlja se pitanje kako su »Simpsonovi« uspjeli biti najuspješnije animirano ostvarenje u 2007. (da podsjetimo konkurencija nije mala: »Shrek treći«, »Pravi surferi« itd.) Naravno, vrlo lako: iskorišteno je 18 godina iskustva u radu na seriji i bez mnogo promjena, koristeći oprobane formule, napravljeno je vrlo uspješno ostvarenje. Istina, film je ništa drugo nego jedna dugačka epizoda koja traje trostruko duže od normalne, ali zar se išta više može očekivati. Problem je stari i imali su ga svi stvaraoci kada su od TV serije pokušavali napraviti dugometražni film. Uraditi nešto novo i iznenaditi publiku, ali ih potencijalno i izneveriti ili se držati stare formule i ostati u očekivanim okvirima? Povijest kinematografija dala nam je dosta primjera oba slučaja.

URNEBESNO I ODMJERENO: »Simpsons: Film« je vrlo urnebesna, ali istovremeno i odmjerena komedija bez većih stvaralačkih izleta u odnosu na ono na što su nas Matt Groening i ekipa navikli. Interesantno je da u produkciji

filma, sa izuzetkom skladatelja, nije sudjelovao ni jedan dodatni autor u odnosu na one koji su radili seriju. Ostaje žal što nije iskorištena činjenica da se na filmu može »ići dalje« nego na televiziji, koja je ipak više obitelj medij, ali to je staro hollywoodsko pravilo, »ako pravite blockbuster napravite ga kao obiteljski film«. Ni u zapletu filma nije se desilo nešto novo: Lisa je pokušala spasiti okoliš, Bart je pravio probleme, Homer je svojom glupošću zakuhao stvari i započeo središnju temu film, a Marge je sa Maggie u krilu sve to strpljivo promatrala i razumjela dok na kraju nije pukla. Da bi ste

se bolje pripremili za film treba još reći da će zbog Homerove gluposti, koja uključuje svinju ljubimca (da ne kvarimo), cio grad Springfield biti pokriven džinovskom staklenom posudom i na kraju bombardiran nuklearnim oružjem kako bi na njegovom mjestu bio formiran »Novi Grand Kanjon«, kojeg promovira Tom Hanks. Osim Hanksa, u filmu se pojavljuje dosta poznatih ličnosti poput Billie Joe Armstronga ili popularne rock grupe Greenday i Arnolda Swarcenegera.

ISKORAK U ANIMACIJI: Teško je napisati nešto o scenariju, režiji ili animaciji u filmu, jer kao što rekoh svi već sve znaju o Simpsonovima, ali recimo da su James L. Brooks i Matt Groening napravili niz fazona koji se kreću od klasičnog slepstika do slojevitih fazona poput »To je bilo retoričko pitanje, znaš što je to?«, »Znam li što je retoričko pitanje, znam li?« ili besmislenih sa Spider Pigom (inače najbolji fazon u filmu, kad pogledate bit će vam jasno). Također, u filmu postoji mali iskorak u animaciji koji je više bio neminovan nego željen jer je animacija rađena u formatu 16:9 a ne kao do sada u 4:3 i zato što su prvi put do sada na Simpsonovima korišteni specijalni kompjutorski efekti. Ekipa je nakon filma odlučila da od sada seriju radi istom tehnikom. Svakako da je serija utjecala na film (u toj mjeri da je prekopirana), ali sada se treba vidjeti hoće li film utjecati na seriju (osim u tehničkom smislu). Vidjet ćemo to već u sljedećoj sezoni kao što nas tada vjerojatno očekuje i novi film u kojem se nadamo da će popularni likovi poput Apu, Mister Bernsa i Grandpa Simpsona dobiti više prostora nego u prvom velikom ostvarenju o mnogima najomiljenijoj američkoj obitelji.



Proštenje na Hrvatskom Majuru



Na sedmom kilometru stare »pačirske pruge« koja je išla od Subotice prema Pačiru nalazi se Hrvatski majur. Nekada je u okolini ovog mjesta bilo preko 250 salaša. Svake se godine, u proteklih dvanaest godina, kod križa koji je podigla obitelj Gabrić na Hrvatskom majuru održava proštenje.

Misu u čast Marka Križevčanina predvodio je gost iz Osijeka o. Juraj kapucin, skupa sa vlč. Andrijom

Anišićem, koji je i sam podrijetlom s Hrvatskog majura i vlč. Ivanom Szabadkaijem. Ovogodišnji pobjednici »Hosana festa« Vokalno instrumentalni sastav »Proroci« predvodili su pjevanje. Na misi je nazočio između ostalih i zmajevnik predsjednika Općine Subotica, Petar Kuntić. Malobrojni žitelji okolnih salaša imali su mnoštvo gostiju na ručku nakon mise.

N. S.



Pokopan Josip Lusavec

Nakon duge i teške bolesti, u 77. godini je umro Josip Lusavec, otac dugogodišnjeg župnika župe sv. Male Terezije u Beški Božidara Lusavca.

Sprovod Josipa Lusavca održan je na mjesnom groblju u slavonskom mjestu Jarmina, u koju je iz Zagorja obitelj Lusavec doselila nakon Drugog svjetskog rata. Svetu misu zadušnicu predvodio je pomoćni biskup dakovačke i srijemske biskupije msgr. Đuro Hranić, uz nazočnost četrdesetak svećenika iz Srijema i Hrvatske.

Sprovodu su nazočili mnogobrojni prijatelji obitelji Lusavec, izaslanstvo Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata iz Zagreba, Beščani koji su ostali živjeti u Beški te iseljeni Beščani diljem Republike Hrvatske.

Zlatko Žužić



O pravima i dužnostima djece, roditelja i škole

Škola – s Božjom pomoću

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Tamo gdje se govori o pravima djece, o pravima na školovanje, o pravima u školi, ne govori se o dužnostima djece, o dužnostima u školi, o dužnostima u školovanju.

Nisam čitao neko jasno definirano pravo o pravima nastavnika i učitelja, ali sam čitao puno o njihovim dužnostima. Čitao sam puno o pravima roditelja, ali nisam čitao puno o dužnosti roditelja. Sve mi se to čini nekako konfuzno i neujednačeno. S jedne strane se jednim prenatlašavaju dužnosti, a prenatlašavaju prava, dok se drugima prenatlašava pravo, a prenatlašuje dužnost

Rado se sjećam jednog događaja. Ovih dana je blizu godišnjica smrti pape Ivana Pavla I. (29. rujna), kojega su nazvali »Papa koji se smiješi«. Kako je poznato, bio je na čelu Crkve svega 33 dana. Imao sam sreću sudjelovati u njegovoj drugoj »Audijenciji srijede«. Uveo je posve novi običaj: dijaloška kateheza. Toga puta, budući je bio mjesec rujna, početak školske godine, pozvao je k sebi jedno dijete iz puka i započeo pred svima s njime razgovor. »Ti želiš postati velik?«

Dječak odgovara: »Svakako«. »Želiš li postići nešto veliko u životu?« Ponovno dječak odgovara hrabro: »Svakako!« Papa dalje pita: »Znaš li da za to treba ići u školu?« Dječak stidljivo odgovara: »Znam«. »Ti si sigurno dobar đak«, nastavlja Papa. Dječak je šutio. Papa ga pomiluje po glavi i progovori: »Raduješ se i voliš školu?« Na to mali hrabro i glasno odgovori Papi: »Ja školu ne volim!« Papa uzdahne i kaže nam: »Eto, pokvario mi je temu kateheze... Hoće postati velik, hoće postići velika djela, a ne voli školu...« Dječaka je blagoslovio i pustio da se vrati među nas, a kod prisutnih se čuo buran pljesak i srdačan smijeh. Unatoč neuspjelog dijaloga, Papa je održao prekrasnu katehezu o pravima i dužnostima djece, roditelja i škole.

PRAVA I DUŽNOSTI: I mi smo na početku školske godine. Živimo u vremenu kada se danomice potpisuju neke povelje o pravima. Te pravo na ovo, te pravo na ono, te pravo djece, pa pravo žena, pa pravo manjine, prava... prava! Da, ali nitko ne uključuje u ta prava odmah i drugu stranu medalje, a to je – da ne može postojati pravo bez dužnosti, bez obveze. Izvikivanje prava i potpisivanje deklaracija već pomalo iritira. Volio bih da se govori i o dužnostima na koje ta prava navo-

de ili su im pretpostavka. Tamo gdje se govori o pravima djece, o pravima na školovanje, o pravima u školi, ne govori se o dužnostima djece, o dužnostima u školi, o dužnostima u školovanju. Nisam čitao neko jasno definirano pravo o pravima nastavnika i učitelja, ali sam čitao puno o njihovim dužnostima. Čitao sam puno o pravima roditelja, ali nisam čitao puno o dužnosti roditelja. Sve mi se to čini nekako konfuzno i neujednačeno.

S jedne strane se jednim prenatlašavaju dužnosti, a prenatlašuju prava, dok se drugima prenatlašava pravo, a prenatlašuje dužnost. Zna li dijete da ima pravo na školovanje, ali da ima dužnost učiti i držati disciplinu? Zna li roditelj da imaju pravo na školovanje svoje djece, ali da imaju dužnost odgajati svoje dijete za školu, da to nije privatna institucija i nije mjesto razmaženih individualaca, nego mjesto reda, rada, učenja i discipline? Što očekuju od škole, kada njihova djeca završe pojedini razred? Koliko su spremni surađivati sa školom da to dijete bude ne samo informirano nego i formirano s navikama rada i odgovornosti? Škola je nemoćna, ako u školi disciplinu treba održavati školski policajac. Djeluje pomalo apsurdno. Odgojna institucija, a nastavnik i učitelj nema načina držanja discipline i stjecanja radnih navika kod đaka, jer su mu suprotstavljeni i »prava djece« i »prava roditelja«. Imam dojam da u našoj suradnji na tom području puno toga nedostaje.

VREDNOTE: Mnogi suvremeni roditelji nisu kadri, bilo zbog ograničenog vremena, bilo zbog sukoba u obitelji i »lažnog« obiteljskog života, svoje dijete odgajati da poštuju vrednote – red i rad, pa sebe varajući neobično »brane« svoje dijete i time zapravo nad dječjom psihom »ukrštavaju« svoju neslogu.

Tako nastaju male razorene duše, koje se ne mogu privići ni redu, ni radu. U isto vrijeme od škole očekuju čudo. Ne bih htio biti gorak u kritici suvremene obitelji, ali moramo pogledati istini u oči. Može li postojati zdrava obitelj u kojoj muž živi »svoj privatni život«, a majka živi »svoja prava«?

Jasno da je sve više takvih obitelji, što direktno vodi u raslojavanje društva i uništenju osnovne ćelije zdrave zajednice: obitelji. U tom slučaju, žrtva je dijete. Škola tu jedva što može. Slušam sve više učitelje i nastavnike, kako osjećaju vapaj dječjih duša, da im barem oni budu i otac i majka. Mnogo je siročadi koji imaju roditelje, ali kao da ih i nemaju. To zasigurno boli i roditelja, ali koliko će boljeti društvo budućnosti? Nesagledive su posljedice. Volio bih da se zajedno nad ovim zamislimo.

Ne mogu ne spomenuti ovdje i Boga. Koja prava ima On u našim obiteljima? U našim školama? U našem društvu? Bez obzira na vjeru, ipak je On Stvoritelj i ravna ljudskim životom. Naš Bog je Ljubav. Osjećamo li odgovornost prema tom jedinom Gospodaru života pa da ga koji puta »zapitamo« što misli o nama i gdje nam je spreman pomoći? Garantiram, kad bi obitelj dnevno sklopila ruke i postavila to pitanje Bogu, odgovor bi bio vrlo jasan: Bog je spreman pomoći uvijek i svugdje. On nije stvorio nesretnog čovjeka. Ne može se radovati lomu osobe. On je stvorio čovjeka za sreću, za rad i red i suradnju sa sobom. Dakle, ima puta, ima rješenja. Sklopiti ruke, podići glavu, sjediniti pozitivne sile, udružiti svoje mogućnosti pod Božjim brižnim okom i ići naprijed svjesni svojih prava i dužnosti koje možemo ostvariti s Božjom pomoću.

Mirjana Obradov, umirovljenica

Subotička Sumartinka

Prije četrdeset godina zamijenila je rodni Brač za sjever Bačke

Piše: Dražen Prčić

Nepredvidljivi putovi sudbine doveli su *Mirjanu Obradov*, rođenu *Stančić*, iz rodnog Sumartina na otoku Braču, već pomalo davne 1966. godine u Suboticu. Došla je, udala se i ostala, čini se, zauvijek. Danas, umirovljenica s redovitom obvezom »brige« oko svoje dvoje unučadi *Stefana* i *Anđele*, Mirjana je pristala podijeliti svoju životnu priču s našim čitateljima.

► **Kako je uopće došlo do Vašega dolaska u Suboticu?**

Za sve je »kriva« udaja za mog, pokojnog, supruga *Savu*. Bilo je to još davne 1966. godine, kada sam se s 18 godina preselila iz Sumartina u Suboticu.

► **Kakav je bio Vaš prvi dojam glede nove sredine i grada u koji**

ste stigli iz malog dalmatinskog otočnog mjesta?

U Suboticu sam stigla u studenom mjesecu, bilo je hladno i bila sam sva u šoku. Ipak je to bila velika promjena u mom životu – zamijeniti malo misto za veliki grad. Prvi tjedan je bila i moja mater sa mnom, ali poslije njezinog povratka u Sumartin, morala sam se postupno početi navikavati na novu sredinu. Iskreno, sve mi je bilo teško i neobično.

► **U Subotici ste se prvi puta susreli i sa snijegom i pravom, hladnom zimom.**

Rado pričam anegdotu o snijegu koji je tada počeo padati, prekrio svojom bjelinom sve i ja se, jednostavno, nisam znala vratiti doma. Srećom, onda je došao moj suprug

autom po mene. Jer, do tada nisam nikada vidjela veliki snijeg, s obzirom kako je to posve »nemoguća« pojava na otoku Braču

► **Na vrijeme ste se morali priviknuti, ali kako ste se privikavali na hranu, običaje i sve ostalo znatno drugačije od vašeg bračkog naslijeđa?**

Mogu reći da sam se na bačku kuhinju vrlo brzo adaptirala, jer je u pitanju samo »jača« hrana koja obiluje prije svega mesom. Opet, uvijek sam nastojala zadržati poveznicu s mojim bračkim korijenima i dan-danas se za posebne fešte u našoj obitelji uvijek priprema riba na tradicionalni dalmatinski način. Također često znam pripremiti neki brudet ili kuhati na lešo...

► **Kako su Vas tijekom svih proteklih godina ljudi primili i osjećate li se pravom Subotičankom?**

S ponosom mogu reći da sam od prvoga dana u Subotici bila primljena na najljepši mogući način i da nikada nisam imala problema u kontaktu s ljudima. Radni vijek

sam provela u Sigmii i nekadašnjem Socijalnom, a u mirovinu sam otišla 2002. godine.

► **Čime ispunjavate umirovljeničke dane?**

Uz redovite obveze oko pomoćne skrbi oko mojih unuka *Stefana* i *Anđele*, aktivna sam u zboru franjevačke crkve u Subotici i svake nedjelje redovito pjevam na jutarnjoj misi. Volim pjevati u zboru, jer sam i kao dijete pjevala u crkvi u Sumartinu, koja se nalazi u samoj blizini moje obiteljske kuće.

► **Koga još imate u rodnom Sumartinu i koliko često posjećujete rodni kraj?**

U Sumartinu žive moje sestre i brat, a svih proteklih godina redovito smo tijekom ljeta odlazili na Brač. Nažalost, upravo ove godine, po prvi puta, nismo bili dolje. Često sebe uhvatim kako bih željela biti više na moru, na kojemu sam odrasla, osobito kada gledam brojne ljetne programe i voljela bih, u budućnosti, pronaći načina da više vremena budem i tamo odakle sam potekla.

Jezik

»Nikada nisam imala problema s komunikacijom, jer se u Subotici govori izvorna ikavica kojom sam govorila na Braču. Također, uspjela sam se brzo adaptirati na subotički govor, iako ponekad za sebe doma još uvijek volim koristiti neke svoje stare bračke izraze«, kaže Mirjana.

Mononukleoza

(Bolest poljupca, Epstein-Barr-ov virus - EBV, Groznica žlijezda, Infektivna mononukleoza)

Uvod

Infektivna mononukleoza – poznata popularno kao »kiss disease« ili »bolest poljupca« – poznata je već dulje od stoljeća. Procijenjenih 90 posto slučajeva mononukleoze uzrokovani su Epstein – Barrovim virusom (EBV) članom grupe herpes virusa. Većina preostalih slučajeva je uzrokovana drugim herpes virusima, posebno citomegalo virusom.

Što je to?

Infektivna mononukleoza je virusna bolest koja pogađa određene krvne stanice nazvane B limfociti. To je akutna bolest uzrokovana Epstein-Barrovim virusom obilježena vrućicom, upalom ždrijela (faringitisom), povećanim limfnim čvorovima (limfadenopatijom) i umorom.

Opis bolesti

EBV se širi slinom zaražene osobe. Ljubljenje i kontakt sa rukama ili igračkama koje su natopljene inficiranom slinom su uobičajeni načini širenja virusa. Rani prijenos u djetinjstvu nastaje češće među nižim socioekonomskim skupinama i na mjestima gdje su ljudi prenapučeni. EBV se nalazi u slini (grlo i ždrijelo) bolesne osobe i izlučuje se u slini do jedne godine poslije infekcije. Nakon prve infekcije, virus ostaje unutar domaćina doživotno, a povremeno se može reaktivirati i izlučivati iz grla i ždrijela. Širenje virusa je jače u bolesnika sa smanjenim imunitetom (osobe inficirane HIV virusom ili kod primatelja organa).

Tko je dobiva?

Dok su mnogi ljudi izloženi

Epstein-Barr virusu u svom životu, malo njih razvije simptome infektivne mononukleoze. Čak 50 posto djece imalo je prvu infekciju EBV do svoje 5 godine. U većine je infekcija gotovo bez simptoma. U adolescenata ili odraslih može biti gotovo bez simptoma ili prepoznata kao infektivna mononukleoza. Iako su pogođeni i muškarci i žene, studije pokazuju da se bolest pojavljuje češće kod muškaraca. U razvijenim zemljama, godine prvog izlaganja mogu biti odgođene do kasnijeg djetinjstva i mladenačke dobi kada je više vjerojatno da to rezultira simptomima. Zbog ovog razloga, više se pojavljuje kod učenika srednjih škola i studenata.

Simptomi

Simptomi se pojavljuju od četiri do šest tjedana nakon izlaganja. Simptomi uključuju:

- vrućicu;
- upalu ždrijela (faringitis);
- oticanje limfnih žlijezda – limfadenopatiju (posebno u stražnjem dijelu vrata);
- umor.

Obično se bolesnik javlja s umorom koji traje nekoliko dana, a iza toga slijedi vrućica (oko 39.5° C s najvišim vrijednostima poslijepodne ili navečer), ponekad jaka upala ždrijela (nalikuje streptokoknoj angini), i povećani limfni čvorovi (obično simetrično s prednje i stražnje strane vrata). Ponekad su zahvaćeni jetra i slezena (povećani). Rijetko se mogu naći: makulopapularni osip, žutica, natečenost očnih kapaka i osip na nepsu. Simptomi poči-



nju 30 do 50 dana nakon izlaganja. Mnogi ljudi (posebno mladi i djeca) imaju samo blage simptome slične prehladi. Vjerojatnije je da starija djeca i mladi ljudi imaju simptome. Simptomi mogu potrajati od jednog do nekoliko tjedana. Bolest je vrlo rijetko fatalna.

Koje pretrage se mogu napraviti?

Prava kombinacija simptoma može ukazivati na infektivnu mononukleozu, ali laboratorijski testovi su nužni za potvrdu. U većine bolesnika postoji povećan broj leukocita, bijelih krvnih stanica, uz povećan broj limfocita (obično su to atipični limfociti koji se morfološki razlikuju od uobičajenih). Danas je dostupan test aglutinacije na papiru »monospot« test, koji pokazuje je li pacijent inficiran. Pozitivan rezultat heterofilnih antitijela, Paul-Bunnell test, je dovoljan za dijagnosticiranje infektivne mononukleoze. Kad su monospot ili heterofilni testovi negativni, daljnje laboratorijsko testiranje može odrediti je li bolesnik inficiran EBV-om ili se radi o bolesti sličnoj mononukleozu koja je uzrokovana citomegalovirusom, adenovirusom ili Toksoplazmom gondi. Općenito, dok laboratorijski testovi nisu uvijek 100 posto specifični, serološki testovi za EBV su pouzdani.

Liječenje

Glavno uporište liječenja je olakšati simptome. Upute za liječenje uključuju:

- odmor;
- uzimanje puno tekućine;
- u slučaju grlobolje, grgljajte sa slanom vodom, ili cucajte pastile za grlo, tvrde bombone;
- Možete uzeti paracetamol, acetilsalicilnu kiselinu, ibuprofen ili diklofenak za olakšavanje bolova i vrućice. Nemojte davati acetilsalicilnu kiselinu djeci jer može dovesti do teškog stanja koje se naziva Reyev sindrom. Reyev sindrom je ozbiljna bolest koja može dovesti do smrti. U većini slučajeva nije potrebno drugo liječenje osim odmora.

Prognoza

Više od 90 posto slučajeva infektivne mononukleoze je bezopasno i nekomplikirano, ali umor i slabost koje traju mjesec ili više nisu neuobičajeni. Kod starijih od 30 godina bolest može biti ozbiljnija i trajati duže. Opstrukcija dišnih putova, ruptura (prsnuće) slezene, upala srčanog mišića ili tkiva koje okružuje srce te ozbiljne komplikacije koje uključuju koštanu srž ili središnji živčani sustav su rijetke. To su komplikacije koje ugrožavaju život, a liječe se steroidnim lijekovima. Prsnuće slezene je po život opasno stanje te zahtijeva hitnu hospitalizaciju, a očituje se simptomima šoka (nagli pad krvnog tlaka, ubrzani rad srca, hladan znoj, poremećaj svijesti).

Prevenција

Izbjegavajte kontakt sa slinom osoba koje su preboljele mononukleozu i osobe koje su je nedavno preboljele. Držite igračke vašeg djeteta čistima i van usta druge djece. Osobe sa nedavnom EBV infekcijom ne bi smjele donirati krv.

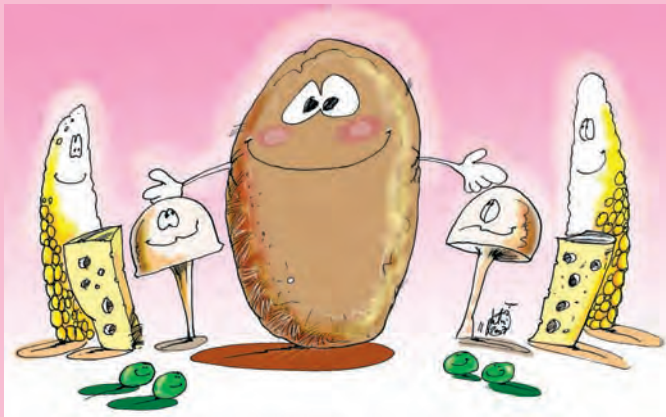
Pliva zdravlje.hr

GASTRONOMSKI KUTAK

Šnicle s povrćem

Sastojci:

700 gr svinjskih šnicli
300 gr gljiva
200 gr praške šunke
sir gauda



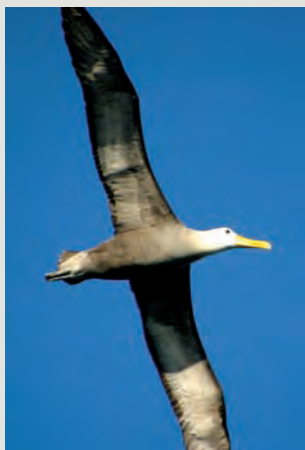
Priprema:

Šnicle istući, posoliti, popapriti i ispeći na malo masnoće s obje strane, potom pirjati gljive i šunku. U pleh staviti šnicle, na njih gljive, zatim šunku i na kraju sir narezan na kriške. Staviti u pećnicu da se zapeče.

Prilog:

1 kg krumpira
paket kukuruza šećerca ili graška
Povrće obariti i izmiješati, posoliti i popapriti i preliti s malo ulja.

Jeste li znali?



Koliko daleko se ptice sele?

Odlazak i dolazak ptica označava kraj jedne i početak druge sezone. Neke ptice odlaze na veoma daleki put, i do 40.000 kilometara. Arktička lasta putuje dvadeset tjedana i prevali 2.000 kilometara do odredišta. Nijedna ptica ne kreće na put istoga dana svake godine, ali zato lastavice iz Californie uvijek polaze na put 23. listopada, a vraćaju se 19. ožujka.

Najveći raspon krila ima ptica albatros: razmak između vrhova krila je 3,6 metara, što je više od dužine malog automobila.

Zašto psi zakopavaju kosti?

Može se pretpostaviti da u davnina vremena čovjek nije dovoljno hranio psa. Stoga je nagon za samoodržavanjem primoravao psa da kosti zakopa, ostavljajući ih kao hranu za kasnije. Lajanje je svakako naslijeđena navika iz vremena kada su psi zavijali lutajući u čoporima, kao što vukovi danas čine.

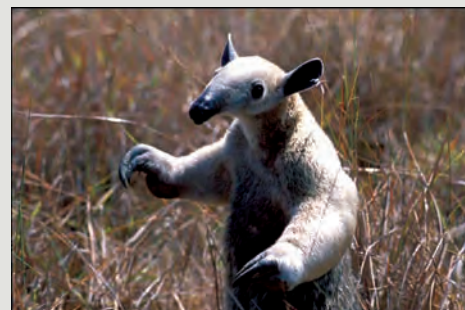


Da je žirafa skoro nijema?

Čim pomislite na žirafu, vjerojatno se sjetite njenog dugačkog vrata. Postoji i druga zanimljiva osobina ove životinje – ona je skoro sasvim nijema. Ženke ponekad muču kao i mladunci kada su gladni, što liči na mukanje mladog teleta. Sam žirafin grkljan u kojem su smještene glasne žice je potpuno nerazvijen i zato nemaju glasa.

Da mravojed nema zube?

Procjenjuje se da golemi mravojed izbaci jezik 160 puta u minuti namjeravajući pohvatati mrave. Na dan pojede i do 35.000 mrava i termita, a budući da nema zuba, nesretne kukke guta cijele.



Priredio: Z. Sič

Akcija Javnog poduzeća PTT prometa »Srbija«

»Moja žarka marka«

U povodu proslave 9. listopada, Svjetskog dana pošte, osmišljena je akcija za najmlađe korisnike usluga JP PTT prometa »Srbija«. Natječaj pod nazivom »Moja žarka marka« namijenjena je djeci uzrasta do 10 godina. U ovoj akciji djeca imaju priliku iskazati svoju kreativnost oslikavanjem poštanske marke, koju su do sada krasili gradovi, brodovi, daleka mjesta, sportski prvaci i razni junaci. Djeca sada mogu sama osmi-

sliti i nacrtati svoju »žarku marku« te tako postati poštanske zvijezde. Najbolji radovi će, po završetku natječaja, biti izabrani komisijski, dok će dodjela nagrada biti organizirana na sam dan proslave.

Natječaj je otvoren od 3. rujna do 1. listopada, a radovi se mogu besplatno predati na šalteru u najbližjoj pošti s naznakom za akciju:

»Moja žarka marka«
Poštanski fah br:1000
11000 Beograd

J. K.

ORGANIZATOR:

Stara Pizzeria
since 1977

P...S...

chicco

SKIPPER

NORTH GATE

RealTime

NAŠOJ DJECI...

**Humanitarna akcija za nabavu aparata neonatologiji,
za mjerenje vrijednosti bilirubina, bezbolno i uz osmijeh!**

15. rujna, 18 sati
revijalna večer donatora

Stara Pizzeria

PRIDRUŽITE NAM SE!
žiro račun: 285-0154067900001-80
info-telefon: 062 723-409

MEDIJSKI POKROVITELJI:

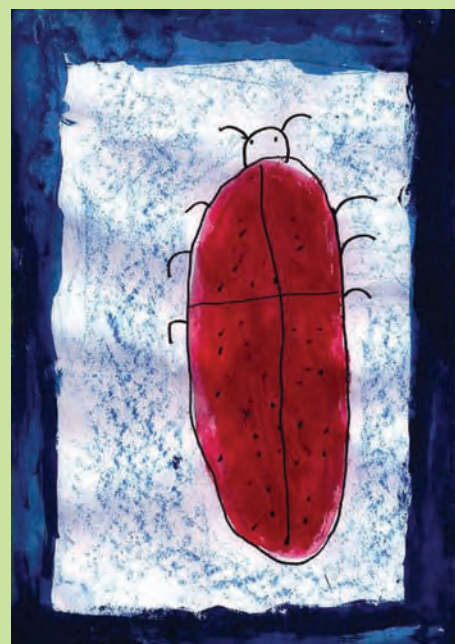
printex **YUeco** **Boomerang Radio 97.7** **SU** **SUBOTIČKE Panorama** **subotičanin** **Svaštara** **CRAFT** **Super**



Korina Francisković, III. h ,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica



Martina Romić, III. h ,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica



Krunoslav Piuković I. c ,
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Moja mama

Moja mama je sunce što sja na bijelom nebu.
Ona je moje zlato
Ona je moja ljubav.

Kad sam bio mali,
Pričala mi je priče.

Ali više ne, jer sam velik.
Al uvek kažem to je moja najslađa mama.

Srđan Tumbas,
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

Moj hrvatski odjel

Ja se zovem Zdravko Pančić i idem u 3. h u školi »Matko Vuković«. U odjelu nas ima devetnaest.

Imamo četiri nastavnika i naravno našu učiteljicu Ljubicu Ramović. U odjelu ima osam dječaka i jedanaest djevojčica. Prvi i drugi odjel smo išli u malu školu, a u trećem smo prešli u veliku. Učionica se nalazi u potkrovlju. U njoj ima tri panoa koji su ukrašeni našim crtežima. Meni se učionica veoma sviđa i veoma mi je drago što sam učenik hrvatskog odjela.

Tijekom ovih godina smo zajedno s našom učiteljicom obišli Kopački rit, Vinkovce i Osijek. Naš odjel je zanimljiv jer se mi djeca lijepo družimo i igramo.

Zdravko Pančić, III. h , OŠ »Matko Vuković«, Subotica



**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Boris Staparac, kipar

Rocky iz Ž

Hrvatski umjetnik autor je spomenika posvećenog liku koji je tumačio Sylvester Stallone, a koji je nedavno otkriven u



Središnji događaj ljetosnje manifestacije »Pile fest« (16. – 20. kolovoza), koja se tradicionalno održava u vojvođanskom selu Žitištu, bilo je svečano otkrivanje spomenika posvećenog Rockyju Balboi, proslavljenom filmskom liku kojega je stvorio i u šest nastavaka odigrao američki glumac *Sylvester Stallone*. Spomenik, koji je istog trena uvrstio ovo mjesto u žižu interesiranja velikog dijela, senzacije uvijek željnoga planeta, djelo je hrvatskoga kipara *Borisa Staparaca* iz Dalja. O detaljima nastajanja ovoga nesvakidašnjega umjetničkoga djela i cjelokupnoj priči u svezi Rockyja, razgovarali smo u ekskluzivnom razgovoru sa samim autorom.

► **Koncem kolovoza Žitište je dobilo nesvakidašnju atrakciju u vidu novopostavljenoga spomenika filmskom junaku Rockyju, čiji ste Vi autor. Kako je došlo do Vašeg angažiranja u izradi statue koja je ovo vojvođansko mjesto pretvorila u svojevrsnu turističku atrakciju?**

Udruga građana »Rocky Balboa« iz Žitišta došla je na ideju o podizanju spomenika besmrtnom filmskom junaku istoimenog serijala snimljenog u šest nastavaka o velikom boksačkom šampionu. U isto vrijeme, podizanjem spomenika jedna je mala općina mogla

dobiti priliku za skretanje pozornosti javnosti i svojevrsno atraktivno »oživljavanje«. Raspisan je natječaj, a moja ponuda za izradu željene statue bila je daleko najpovoljnija i ja sam dobio posao.

► **Kada ste započeli s izradom spomenika i koju ste tehniku izrade primijenili prilikom njegova nastajanja?**

U izradi Rockyja odlučio sam se za tehniku modeliranoga betona, jednu novinu u današnjem kiparstvu, koja je prije svega dostupna zbog svoje cijene i smanjenja troškova izrade. Spomenik je rađen punih 90 dana, na licu mjesta u Žitištu, jer su njegovi gabariti od 3 metra visine, uz još 3 metra visine postamenta, te težina od 1 tone, zbilja impozantni. Sama statua je replika, uz neke male nužne preinake, *Schombergovog* spomenika koji je izrađen 1983. godine za potrebe prvoga filma iz serijala Rocky, a danas se nalazi u muzeju u Philadelphiji. Primjerice, sam Schomberg je kontaktirao Žitištane i ponudio im jednu skulpturu za 3 milijuna \$...

Trideset godina iskustva

Hrvatski kipar Boris Staparac iz Dalja, bavi se kiparstvom već gotovo trideset godina, dok je u posljednjih deset godina ova vrsta umjetnosti i njegov profesionalni poziv.

► **U čemu se na »Rockyju« ogleda Vaš umjetnički potpis?**

Pokušao sam ponajprije, prilikom izrade, proniknuti, na određeni način, u psihologiju samoga lika i kroz određenu duhovnu pripravu, kako je osobno nazivam, uspo-

► **Hrvatska je zemlja glasovitih svjetski priznatih kipara koji su jamačno inspirativno djelovali i na Vaš rad. Koga biste izdvojili kao svojevrsne uzore?**

Augustinčić, Meštrović i Radasus, bili bi umjetnici čija me djela



Prvi s desna: Boris Staparac

staviti kontakt s djelom koje sam započeo. U biti, moj umjetnički potpis se ogleda u tim preinakama i detaljima, po kojima se ova replika razlikuje od originala. Konkretno, sama posljednja faza izrade i pokušaj »oživljavanja« u malim finesama i grimasama lica, predstavlja »ono« što sam želio stvoriti.

nadahnuju i kojima se divim. Naravno, u svom umjetničkom opusu nastojim izgraditi osobni izraz, trudeći se ostaviti prepoznatljivog traga sa svojim djelima.

► **Kako komentirate utjecaj koji je Vaš spomenik ostvario na cijelo Žitište i što donosi budućnost ovom malom vojvođanskom selu?**

Kada sam prvi puta došao u Žitište, gazda lokala koji se nalazi u neposrednoj blizini trga na kojemu je bio planiran spomenik mi je rekao kako ne vidi uopće perspektivu cijeloga projekta. Onda sam odgovorio kako će se, kada spomenik bude gotov, u njegovu lokalu tražiti

Žitišta

...njega je na filmskom platnu
...u ovom vojvođanskom selu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

mjesto više. A sam lokal će biti dvostruko ili trostruko veći od postojećeg. Tada mi je rekao: »Vi ste luđi!«. A kada sam odlazio iz Žitišta, na oproštaju mi je rekao: »Boris, ja ne mogu vjerovati što mi se dogodilo«. Jer upravo se tako i dogodilo, kako sam mu i prerekao... Danas se već najozbiljnije govori i o gradnji pokrivenog bazena, a sam trg na kojemu je spomenik, predstavlja jednu lijepu, njegovanu cjelinu i svojevrsnu turističku atrakciju.

► U kojoj je mjeri Vaše djelo izazvalo medijsku pozornost i tko je sve propratio svečano otkrivanje spomenika Rockyju iz Žitišta?

Nažalost zbog svoje preza-uzetosti glede snimanja novoga filma, sam Sylvester Stallone nije mogao nazočiti spektaklu otkrivanja spomeni-

ka njegovom filmskom liku, ali su zato brojne američke i svjetske televizijske kuće, poput primjerice CNN-a, propratile i zabilježile cijeli događaj. Više od 60.000 internetskih stranica je evidentiralo Rockyja iz Žitišta na svojim portalima, snimljen je i dokumentarni film o izradi spomenika u kojemu su integrirane izjave i komentari samoga Stallonea. Toga dana Žitište je zbilja bilo jedno od udarnih vijesti...

► Planirate li još neku sličnu atrakciju u skorijoj budućnosti?

Upravo se vode određeni pregovori o potencijalnoj izradi spomenika Ericu Claptonu, koji bi čak bio voljan doći i održati koncert ispred svoje skulpture. No, to je sve još u fazi dogovora.

Početak školske godine

Ponovno u prvi razred

Mnogi roditelji će ovoga tjedna, skupa sa svojim malim prvoškolcima, još jednom započeti osnovnoškolsku naobrazbu

Piše: Dražen Prčić

Imate li prvaša u kući?

Ako je odgovor potvrđan, onda će netko od vas (najčešće je to ipak mater) ponovno započeti s osnovnoškolskom naobrazbom skupa s već spomenutim mladim školarcem ili školkom. Jer, mala-velika trauma prvoga sjedanja u školsku klupu i sve ono što uz to u paketu ide, iz početka se mora podijeliti barem s jednim roditeljem. A u nekim slučajevima i s oba...

POČETAK ŠKOLE: Bezbriznost predškolskog doba i svršetak vrtićkog staža, ovoga 1. rujna prekinuti su službenim početkom nove školske godine i polaskom vašega mališana u prvi razred osnovne škole. »Pero« je zamijenilo igračke i valja početi s izučavanjem abecede, učeći mukotrpno sva potrebna slova na putu do pismenosti. Umjesto neograničene igre vani, na igralištu s prijateljima i prijateljicama (naravno bit će još mnogo i igre), sada slijedi i »igra domaće zadaće« koja se svakodnevno mora igrati unutra, često u društvu jednog roditelja-pomoćnika.

Udvoje je lakše, kazat će roditelji-pomagači, a i brojne učiteljice će »toplo savjetovati« ovakav tandem, barem u prvo vrijeme početnoga đakčoga osamostalivanja. No, u teoriji sve to lijepo zvuči, ali problem se počinje razvijati kod razvoja ovakvoga učeničkoga dueta, jer često zna »zaškripiti« na objema stranama. Kod prvaša je uvijek ista stvar. Iz početka bunt i protest zbog primoranosti na svakodnevnu obvezu koja razmjerno utječe na gubitak određene količine slobodnog vremena za toliko željenu igru, te pritužbe na težinu zadanog gradiva i vještina koje se moraju svladavati. Kod roditelja, opet, dolazi do traume »ponovnog vraćanja u školsku klupu«, koja se ogleda u nesposobnosti mentalnog vraćanja na sami početak najosnovnijih školskih zadaća. I dolazi do apsurdna da visokoobrazovani roditelji muku muče s pravim i krivim crtama iz kojih nastaje, primjerice, zadanu slovo za učenje. Jer, lako ga je napi-

sati kada se zna kako treba, ali kada se ne zna onda se mora naučiti iz samoga početka njegova nastajanja. O modernoj matematici i, primjerice, skupovima da i ne govorimo, jer to se prije nekoliko desetina godina niti nije učilo prema tadašnjem školskom programu.

GLAVOBOLJA I PLAČ: Sve češće, prema iskrenom priznanju brojnih roditelja pomagača, glava zna boljeti više spomenuti dio tandema, nego maloga đaka. Pa i suze, koje često prate »školsku muku«,



znaju orositi i starije oči ponovnog prvaša znatno starije dobi. Osobito kada se popusti molbama đaka, dopusti mu se igra tijekom poslijepodneva, a domaća zadaća radi kasnije navečer. Tada se u cijeli proces naobrazbe uključi i umor, đaku se spava, a i roditelju (vjerovatno također premorenom od svojih dnevno-radnih obveza), i koncentracija biva ozbiljno narušena. Dolazi do (često) povišenih tonova, prijekora, prijetnji i konačno do glavobolje i suza na objema stranama. I tada dolazi (prema iskrenom priznanju anonimnih roditelja koji ne žele biti otkriveni) do najveće moguće pogreške. Roditelj pušta prvaša na spavanje i radi zadaću umjesto njega ili nje. I sutra u teka-ma osvanjuju savršene crte, slova, skupovi ili bilo što drugo zadanu školskim programom. A prvaš lukavo zna da to može ponovno iskoristiti i u sljedećoj prilici. Osnovna škola ga je ipak već nečemu naučila!



Kraj nadanja

Kad ne ide...

Unatoč brojnim igračkim pojačanjima
Dinamo niti ove sezone neće
igrati u Ligi prvaka

Piše: Dražen Prčić

Poslije prvog susreta u Bremenu i povoljnih 1:2 protiv favoriziranog Werdera, optimizam se širio u redovima hrvatskog prvaka, a minimalna pobjeda na domaćem travnjaku Maksimira trebala je biti dostatna za plasman u elitno natjecanje najboljih europskih nogometnih momčadi. Ali niti je Dinamo pobijedio, dapače izgubio je i doma (2:3), niti se san o plasmanu u Champions league ostvario. Jedino je došao kraj nadama...

DINAMO – WERDER: Naravno, uvijek je lako biti general nakon bitke i kritizirati već viđeno činjenično stanje, pa ipak uvijek je potrebno analitički sagledati razloge neuspjeha, nastojeći na njima graditi perspektivu budućnosti. Poslije dva odigrana susreta trećeg pretkola ovogodišnje sezone kvalifikacija za plasman u Ligu prvaka, njemački sastav se pokazao, prije svega, zrelijom i iskusnijom momčadi. Unatoč brojnim ozljeđenim igračima, među kojima je ex hrvatski reprezentativac *Ivan Klasnić*, »zele ni« iz Bremena su pokazali glavnu kvalitetu svoje igre. Efikasnost. U dva susreta uspjeli su zabiti svom sunarodnjaku na vratima Dinama, Njemcu *Kochu*, čak pet zgoditaka, što u ovakvim izlučnim duelima mora biti dovoljno za prolaz dalje. Dapače, postigli su i više golova u gostima nego na svom Wezeru. Opet, zagrebački »modri« su se uspijevali dva puta vraćati u rezultatsku nivelaciju (1:1, 2:2) i održavati nadu o mogućem »čudu u Maksimiru«, ali čini se kako je rani jedanaesterac (kojeg je samo on vidio), koji je sudac *Hauge* derivao gostima već

na samom startu odredio pobjednika. Ostatak susreta, golovi koji su uslijedili na objema stranama, nisu mogli značajnije promijeniti sudbinu hrvatskog prvaka. U njoj (Liga prvaka) nije bilo u ovoj sezoni (2007./08.), mjesta za Dinamo.

EDUARDO I ČORLUKA: Senzacionalni transferi najboljeg Dinamovog strijelca *Euarda da Silve* u Arsenal i najboljeg defanzivca *Vedrana Čorluke* u Manchester City, čini se ostavili su velikoga traga na cjelokupnoj koncepciji *Ivankovićeve* postavke igre i Dinamov prvi strateg nije uspio pronaći adekvatne zamjene tj. rješenja za, ispostavilo se, nenadoknativ manjak dva iznimno vrlo važna »kotača« u plavoj mašineriji. Najbolja potvrda njihove kvalitete su engleske minute u Premiershipu, osobito kod Čorluke koji je standardan u svom

C. Zvezda – Groclin

Niti prvak Srbije C. zvezda nije uspjela proći posljednju prepreku na putu do društva odabranih (Rangers je bio bolji 1:0, 0:0), ali joj također ostaje rezervna mogućnost ostanka u Europi. Za razliku od Dinama tj. Ajaxa, Beograđani su dobili znatno lakšeg protivnika, poljsku momčad Groclina.

novom klubu koji vodi glasoviti Švedanin *Sven Goran Eriksson*. Upravo je, čini se, obrana najviše zakazala na posljednjem europskom ispitu pred veliku diplomu (Liga prvaka), jer pet golova u svojoj mreži previše je ukoliko se želi igrati rame uz rame s Barcelonom, Milanom, Manchester Unitedom ili Realom

EUROPSKA BUDUĆNOST – AJAX: Unatoč ispadanju iz kvalifikacija za plasman u Ligu prvaka, Dinamo još nije izgubio europsku putovnicu jer ga očekuje »utješno« sudjelovanje u prvom kolu kupa UEFA, iz kojeg se ostvaruje plasman u Ligu UEFA-e. No, već po običaju (loš koeficijent hrvatskih momčadi ne osigurava slabije protivnike) ždrijež ponovno nije bio previše naklonjen i dodijelio je momčad nekadašnjeg višestrukog europskoga prvaka, nizozemski Ajax. Istini za volju, ovo izdanje »kopljanika« iz Amsterdama nije one snage kao kada su »harali« Europom, također se nisu uspjeli plasirati u Ligu prvaka (praška Slavija je bila bolja), ali ipak je to veliki klub koji će ozbiljno shvatiti posljednji euro vlak. Bilo kako bilo, a sve će se vidjeti već u prvom susretu koji je na programu 20. rujna (uzvrat 4. listopada), Dinamo ima dovoljno vremena do tada. Da sagleda svoje propuste, da konsolidira svoje redove i pokuša ostvariti, ipak, realno prvobitni cilj. Plasman u Ligu UEFA i jesenji boravak na europskim travnjacima. Čini se kako, opet realno nakon svega viđenoga, Dinamo ima potencijala za prolaz preko amsterdamskih kanala. ■

Blanka Vlašić, svjetska prvakinja u skoku u vis

Hrvatsko zlato

Najbolja svjetska visašica donijela je svojoj državi prvo najsjajnije atletsko odličje u njezinoj povijesti

Piše: Dražen Prčić



Ne tako davno, početkom kolovoza, pisali smo o fantastičnoj seriji *Blanka Vlašić* i njezinim pobjedama (12) na 13 svjetskih atletskih mitinga. Tekst pod nazivom »Nebeska Blanka« predstavljao je svojevrstni uvodnik i najavu za Svjetsko prvenstvo u atletici kojemu je japanska Osaka bila domaćin tijekom protekla dva tjedna. Najavu da bi Blanka končano mogla potvrditi i svoj veliki talent na velikoj sceni i na najvećem natjecanju. I niz uspješnih rezultata je nastavljen. Na najljepši mogući način. Blanka Vlašić je u nedjelju 2. rujna postala svjetskom prvakinjom u skoku u vis.

SVJETSKO ZLATO: U usporedbi s ostalim svjetskim velesilima u kraljici sportova, Hrvatska sa svojih gotovo 4,5 milijuna stanovnika i minimalnim brojem registriranih natjecatelja, predstavlja kategoriju sportskih »no

name« država u ovom prestižnom sportu. Ali, možda je to tako bilo do prošle nedjelje i finala u ženskom skoku u vis. Nakon skokova preko letvice na 203 cm (što joj je već bilo dovoljno



za zlato), a posebice nakon »ovjere« naslova nove svjetske prvakinje s preskočenih čak 205 cm (jedina), cijeli atletski planet zauvijek će zapamtiti (iako već odavno zna) Blanku i Hrvatsku. Jer zemlja skijaške kraljice sada ima i visinsku kraljicu. A biti najbolju na svijetu u kraljici sportova zbilja je velika stvar. Jer samo je 16 zemalja na netom završenom Svjetskom prvenstvu imalo privilegij slušati svoju nacionalnu himnu i radovati se svom sportašu na najvišem pobjedničkom podiju. Također, počasni krug s hrvatskom zastavom, koji je Blanka oprčala pred dupke punim stadionom u Osaki i

pred mega milijunskim svjetskim televizijskim gledalištem, ponovno je Hrvatsku vratio u svijet svih ljubitelja sporta. Jer ono što je *Janica* bila za skijanje, sada Blanka postaje za skok u vis. Impresivna niska od 13 pobjeda u tekućoj sezoni, začinjena najsладom i najvećom u Japanu, svrstava Vlašićevu u red najvećih sportaša današnjice. Najbolja potvrda ove teorije mogla se svakodnevno čuti na »Eurosportu« kroz najave najinteresantnijih događanja u kojima je među najvećim zvijezdama natjecanja redovito izgovarano (i ponavljano) upravo Blankino ime. A to ne može biti slučajno. Jer najbolja hrvatska i svjetska visašica jedina je trenutačno sposobna oboriti 20 godina stari svjetski rekord Bugarke *Stefke Kostadinove* i preskočiti famoznih 209 (i više) centimetara podignutu letvicu u vis.

Bravo Blanka, najbolja si i to si na najbolji način i dokazala. Sebi i cijelome svijetu.

Hrvatski »proizvod«

Iako riječ nije najbolja, u biti jedina dostojna odražava činjenicu da su za Blankin uspjeh, uz nju na prvom mjestu, zaslužni isključivo ljudi iz Hrvatske. Osim njezina oca Joška, velike zasluge ima i trener Bojan Marinović.


Crni flor

Boreći se u dosad najvećem finalu svoje skakačke karijere, Blanka Vlašić nije zaboravila na tragično nastradale hrvatske vatrogasce i crnim florom na svom dresu iskazala je sućut preminulima.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr



	ZAVESTI U PROTOKOL	SEKSUALNI NABOJ (MNOŽ.)	UTJELOV- LJENJE BO- ŽANSTVA U HINDUIZMU (AVATAR)	NAMAMITI	STARO IME KEMIJSKOG ELEMENTA PROMETIJA	NAVODITI ČIJE RIJEČI	AZIJAC		"CHICAGO MEDICAL SCHOOL"	"AMPER"	PRETRES	PLATITI REPARA- CIJU	NAŠA TV NOVINARKA
SLOVENSKA LETAONICA								REŽIRAO DIVAN ŽIVOT, FRANK AUSTRIJA					
SUPAR- NIŠTVO, RIVALITET, RIVALSTVO										ANTIČKO IME RAJNE TIHANA ZRNIC			
IZVRŠITI POSAO								TRAVNATA RAVNICA GRK IZ ATIKE					
VILINSKA KRALJICA, OBERONO- VA ZENA									LETJELICA NA UZICI ITALIJA				
IZABIRATI										EPOHE NA SVAKI NACIN			
KIRIJAŠITI									NAČIN IZ- RAZAVANJA SAT				
KISIK		ASTAT STAKLO OPTIČKOG INSTRU- MENTA			"TONA" VIVIAN KRAČE		OSOBE KOJE STO ČUVAJU NAŠ PJE- VAČ, TONY						
LAURENCE OLIVIER			LIDER SDP OKLIJE- VANJE U GOVORU										
NADIMAK IVANA BULJANA				NAJTANJE SLOVO POKAZNA ZAMJENICA		BIBLIJSKI DIVOVI, ENACANI AFRIKANAC DANAKIL							
UPRAVLJA- TI (ILI SE SLUŽITI) ČIME, NPR. STROJEM									POK. JEZI- KOSLOVAC, VLADIMIR STAMBENI PROSTOR				
RIBARSKA MREŽA					ZEMLJA TISUĆU JEZERA SPLITSKI ZATVOR							PRSNI KOŠ	KRATKA DRAMA
AFGANIS- TANSKI FUNDAM- ENTALIST								OVO HRABROST, KURAŽA			TED DANSON REDATELJ ALMODO- VAR		
RIJEKA NA PELOPO- NEZU				ZELENI OTOK ŠVEDSKI DRŽAVNIK, OSKAR						PORILUK (KRAČE) BRAT DINA DVORNIKA			
PRELEDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	"ENTERPRI- SE KNOW- LEDGE PORTAL"	ODJEVNI PREMET ZA VRAT UGOR			NAPISAO "SALU", MILAN VEO MUS- LIMANKE								
UŠIVEN TRAK UZ- DUŽ ČAS- NIČKIH HLAČA									GRAD U NIZOZEM- SKOJ (SIRI) VENECIJA				
KONJANIŠ- TVO, KAVA- LERIJA							OBARKA "ALT"						
ZAPREPAŠ- TENOST SRBINA ILI BOSANCA													

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
planica, capra, rivalizam, ren, obaviti, stepa, titanija, zma, odabrati, ere, kirijati, stil, o, at, t, čuvar, lo, ivica račan, iko, i, enaki-
ti, rukovati, anić, aloy, finska, taliban, to, td, iri, irska, por, sal, kundera, egalizir, edam, konjica, avarka, konjica, prenerazenos.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

SWIFT: VBUBCS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: CS73355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	6.000 din	7.080,00 din
1/2	3.600 din	4.248,00 din
1/4	2.000 din	2.360,00 din

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	5.000 din	5.900 din
1/2	3.000 din	3.540 din
1/4	1.700 din	2.040 din

UNUTARNJE STRANE / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	4.000 din	4.720,00 din
1/2	2.400 din	2.832,00 din
1/4	1.360 din	1.604,80 din
1/6	950 din	1.121,00 din
1/12	600 din	708,00 din

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%. SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

**PETAK
7.9.2007.**



06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.10 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Vijesti iz kulture
11.05 - Dokumentarna serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život, telenovela
13.20 - Dramska serija
14.25 - Globalno sijelo
14.55 - GSS - Spas u planini
15.25 - Znanstvena petica
16.00 - Hrvatska danas
16.15 - Znanstvene vijesti
17.20 - Ljubav u zaleđu, serija
18.05 - Vijesti
18.20 - Mit dug 7000 kilometara
- Amazona: Modra rijeka - Rio
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Čarolija 9., serija
21.05 - The Prince and Me, američki film
22.55 - Vijesti
23.05 - Vijesti iz kulture
23.15 - Dostavljač, film
00.45 - Vijesti dana
00.50 - Moje kraljevstvo, britansko-talijanski film
02.45 - Ranjena, kanadski film
04.20 - Na prvi pogled, američki film
05.50 - Oprah Show
06.35 - Znanstvena petica
07.05 - GSS - Spas u planini
07.35 - Anin dvostruki život, telenovela



07.00 - TV vodič
07.25 - TV raspored
07.30 - TV kalendar
07.40 - Žutokljunac
08.35 - Crtana serija
09.00 - Briljanteen
09.50 - Inspektor Morse, serija
11.35 - Vrijeme ljubavi, serija
13.20 - Ljeto nam se vratilo...
14.00 - O.C. 3., serija
14.45 - Tree Hill 3., serija
15.30 - Vijesti na Drugom
15.40 - Obavještajci 3., serija
16.35 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
16.57 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
17.20 - Pod muškim krovom 1., humoristična serija
17.45 - Havana, ljubavi - njemački film

19.05 - Alf, crtana serija
19.30 - Allo, allo 7. - humoristična serija
20.05 - Lovci na natprirodno, serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3., serija
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Nijemi svjedok 9.: Značenje smrti, serija
23.25 - Nijemi svjedok 9.: Značenje smrti, serija
00.20 - Bez traga 3., serija
01.05 - Zakon i red: Suđenje pred porotom 1., serija
01.50 - Zločinački umovi 1., serija
02.35 - Ljeto nam se vratilo...
03.15 - Pregled programa za subotu



06.30 Skrivena istina, serija
07.20 Nascar utrke
08.10 Šaljivi kućni video
08.35 Obiteljske veze, serija
09.00 Nova lova - TV igra
11.00 Svi vole Raymonda
12.00 Vijesti
12.20 Cosby show, serija
13.20 Tata i zetovi, serija
14.00 Bijeli oleandar, film
16.00 Obiteljske veze, serija
16.30 Svi vole Raymonda, serija
16.55 Vijesti
17.05 Svi vole Raymonda, serija
17.35 Cosby show, serija
18.35 Tata i zetovi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Merlin: Potraga za Svetim gralom, mini serija 1. dio
21.35 Vijesti
21.55 Merlin: Potraga za Svetim gralom, mini serija 2. dio
23.30 Seks i grad, serija
00.00 Lijepe i ambiciozne, serija
00.50 Lovac na pravdu, film
02.20 JAG, serija
03.10 Kraj programa



07.15 Everwood, serija (R)
08.05 Astroboy, crtana serija
08.30 Transformers Energon, crtana serija
08.50 Montecristo, telenovela
09.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
10.10 Puna kuća, humoristična serija (R)

10.35 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
11.00 Bračne vode, serija (R)
11.30 Sudnica, show (R)
11.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.30 Vijesti
12.35 Eksploziv, magazin (R)
12.45 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.10 Everwood, dramska serija
14.00 Magnum, akcijska serija
14.55 Cobra 11, serija
15.50 Princ iz Bel-Aira, serija
16.15 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.35 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
22.45 Super murjaci, film
00.25 Vijesti
00.35 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
8.9.2007.**



07.50 - TV raspored
07.55 - TV kalendar
08.05 - Velike filmske zvijezde: J.Charrier
08.35 - Kinoteka: Pljačka, američki film
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Vijesti iz kulture
11.05 - Prirodni svijet: Orangutanski kralj
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život, telenovela
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.25 - Klub zdrave prehrane, dokumentarna serija
14.55 - City Folk: Varšava
15.30 - Globalno vino, dokumentarna serija
16.35 - Vijesti
16.50 - Ljubav u zaleđu, serija
17.40 - Prirodni svijet: Portillo i iberska fauna
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Velo misto, dramska serija
21.35 - Predsjedničke boje, američki film

00.00 - Vijesti
00.10 - Vijesti iz kulture
00.20 - Američki Gradonačelnik Sunset, američki film
01.55 - Quadraphenia, britanski film
03.50 - The Music Lovers, britanski film
05.50 - Habana Blues, španjolsko-kubansko-francuski film
07.25 - City Folk: Varšava



07.00 - TV vodič
07.25 - TV kalendar
07.35 - Žutokljunac
08.30 - Majstori svirači: Mozart u Varaždinu (2/2)
09.25 - Sportske igre mladih (10/12)
09.45 - Kućni ljubimci
10.15 - Inspektor Morse, serija
12.00 - Na rubu znanosti: Smrt
13.05 - O.C. 3., serija
13.55 - Monza: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu Italije, prijenos
15.15 - Automagazin
15.45 - Obavještajci 3., serija
16.40 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
17.00 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
17.20 - The Prince and Me, američki film
19.05 - Alf, crtana serija
19.25 - Allo, allo 7. - humoristična serija
20.00 - Emisija
20.20 - Hrvatska - Estonija, prijenos
22.20 - Emisija
22.45 - Sportske vijesti
22.55 - Večer kajkavske popevke - Krapina 2007.
00.35 - Bez traga 3., serija
01.20 - Zakon i red: Suđenje pred porotom 1., serija
02.05 - Zločinački umovi 1., serija
02.50 - Pregled programa za nedjelju



07.00 Flintove avanture, crtana serija
07.20 Prašćićgrad, crtana serija
07.45 Power rangers S.P.D.
08.10 Bratz, crtana serija
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Merlin: Potraga za Svetim gralom, mini serija 1. dio
12.35 Merlin: Potraga za Svetim gralom, mini serija 2. dio

14.10 Preživjeti katastrofu, dokumentarna serija
15.00 Cimmer fraj, serija
15.40 Lud, zbunjen, normalan, serija
16.20 Naša mala klinika, serija
17.15 Vijesti
17.25 Cro Cop - Veliki povratak
18.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
21.15 UFC 75: Cro cop vs. Cheick Kongo, prijenos
22.50 Cro Cop's: Ultimate Force, igrani film
00.20 Lijepe i ambiciozne, serija
01.10 Izvan zakona: Smrtonosni dokaz, igrani film
02.50 Izvan zakona: S druge strane pravde, igrani film
04.30 Kraj programa



06.05 Krava i pilić
06.30 Trollz, crtana serija
06.55 Jagodica Bobica
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Agatha Christie: Lov na ubojicu, igrani film
09.20 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
11.40 Lijepe žene, dramska serija
12.35 Bijeg, dramska serija
13.35 Vijesti uz ručak
13.40 Dublji dio oceana, film
15.30 Big Brother, show
17.25 Zvijezde Ekstra: Najseksi na crvenom tepihu, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Žuta minuta
20.00 Zauvijek zajedno, film
22.05 Big Brother, show
23.10 Svjedok pod zaštitom, igrani film, kriminalistička drama
00.50 Kunolovac, kviz
02.50 Super murjaci, igrani film, komedija (R)

**NEDJELJA
9.9.2007.**



07.50 - TV raspored
07.55 - TV kalendar
08.05 - Oliver i Olivija, animirani film
09.15 - Mickey Mouse and Friends 1.
09.40 - Mickey Mouse and Friends 1.

10.05 - Vijesti
10.15 - Mankelov inspektor Wallander, serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.20 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Rijeka: More
13.55 - Reporter i izbor: Rуска pravda
14.45 - Koncert Mire Ungara
15.35 - Hercule Poirot, serija
17.15 - Vijesti
17.30 - Na teži način, film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Dva igrača s klupe, hrvatski film
22.10 - Vijesti
22.25 - Evergreen: Moby Dick, britanski film
00.25 - Vijesti dana
00.30 - Vijesti iz kulture
00.40 - Blues, glazbeni vremenoplov: Soul of a Man
02.20 - Nove avanture stare Christine I., humoristična serija
02.45 - NEWS: Komunizam, povijest jedne iluzije - dokumentarna serija
03.40 - Blues, glazbeni vremenoplov: Soul of a Man
05.20 - Fotografija u Hrvatskoj
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Rijeka: More

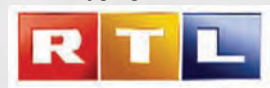


07.00 - TV vodič
08.45 - Vijesti iz kulture
08.50 - Dobro ugođena večer: Koncert Martine Filjak
10.00 - Tajni život umjetničkih djela 3.: Whistler's Mother
10.50 - Biblija
11.00 - Udbina: Misa, prijenos
13.05 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
13.30 - Studio F1
13.50 - Monza: Formula 1 za Veliku nagradu Italije, pr.
15.50 - Studio F1
16.15 - Predsjedničke boje, američki film
18.35 - Sportski program
19.30 - Allo, allo 7. - humoristična serija
20.05 - NEWS: Komunizam, povijest jedne iluzije - dokumentarna serija
21.00 - Nove avanture stare Christine I., humoristična serija
21.30 - G.I. Jane, američki film
23.10 - Sportske vijesti
23.20 - Bez traga 3., serija
00.05 - Zakon i red: Sudenje pred porotom 1., serija

00.50 - Zločinački umovi 1.
01.35 - Pregled programa za ponedjeljak



06:45 Flintove avanture
07:10 Prašćićgrad, crtana serija
07:35 Bratz, crtana serija
08:25 South Beach, serija
09:15 Čarobnice, serija
10:05 Smallville, serija
10:55 M. H. Clark: Tajne prošlosti, igrani film
12:35 Hercule Poirot: Misteriozna afera u Stylesu, igrani film
14:25 Ostati živ, dokumentarno igrana emisija
15:15 Sedma sreća, igrani film
16:50 Vijesti
17:00 Cro cop vs. Cheick Kongo, snimka
17:30 Cro Cop's: Ultimate Force, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35
21:10 Nemoguća misija 2, film
23:15 Red Carpet, zabavna emisija
01:15 Svi mrže Chrisa, serija
00:25 Progonjeni, igrani film
02:30 Red Carpet, zabavna emisija
03:30 Kraj programa



06.40 Lijepe žene, serija (R)
07.30 Pet razloga, humoristična serija
07.55 Centar svijeta, humoristična serija
08.20 Krava i pilić
08.45 Looney tunes
09.10 Jagodica Bobica
09.35 SpužvaBob Skockani, crtana serija
10.00 Mladi mušketiri, dramska serija (dvije epizode)
11.45 Potonula srca, igrani film
13.30 Vijesti uz ručak
13.35 Park za pse, igrani film, romantična komedija
15.10 Zauvijek zajedno, igrani film, komedija (R)
17.15 Odred za čistoću, zabavna emisija
17.50 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Big Brother, show
20.00 CSI, kriminalistička serija
20.50 Put izdaje, akcijska serija
21.45 Posljednja bitka, igrani film, triler
23.55 Doktori smrti, dokumentarno-kriminalistička serija

00.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
01.40 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
10.9.2007.**



06.45 - TV raspored
09.15 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.15 - Život s cvijećem
13.35 - Krš i more: Malo more
14.05 - Teško je zadržati ljubav, američki film
15.40 - Hrvatska danas
16.00 - Mir i dobro
16.35 - Carstvo bakterija, dokumentarni film
17.35 - Vijesti
17.50 - Ljubav u zaleđu, serija
18.45 - Kazalište u kući, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Čarolija 9., serija
20.55 - Danas nudimo, dokumentarni film
21.35 - Vijesti
21.45 - Otvoreno
22.35 - Vijesti iz kulture
22.45 - Na rubu znanosti
23.45 - Dobro ugođena večer



07.05 - TV raspored
07.20 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Riblje redarstvo, crtana serija
09.30 - Tema tjedna
09.40 - Navrh jezika
09.50 - Športerica
10.05 - Glazbeceda
10.20 - Darcy's Wildlife, serija za mlade
10.45 - Na teži način, film
12.30 - Muslimani u Europi
13.00 - Alf, crtana serija
13.30 - Vijesti na Drugom
13.45 - Tema tjedna
13.55 - Navrh jezika
14.05 - Športerica
14.20 - Glazbeceda
14.40 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
15.05 - Nora fora, igra za djecu
15.35 - O.C. 3., serija
16.20 - Tree Hill 3., serija
17.05 - Obavještajci 3., serija

18.05 - Županijske panorame
18.30 - Vijesti na Drugom
18.55 - My Family 5., serija
19.30 - Dva i pol muškarca 2., humoristična serija
19.50 - Skica za portret
20.05 - Jedinica iz sjene, serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Zakon i red: Odjel za žrtve 7., serija
23.20 - Bez traga 3., serija
00.05 - Zakon i red: Sudenje pred porotom 1., serija
00.50 - Zločinački umovi 1., serija
01.35 - Pregled programa za utorak



06:30 Skrivena istina, serija
07:20 Nascar utrke
07:45 Nascar utrke
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija
14:00 Nemoguća misija 2, igrani film
16:00 Obiteljske veze, serija
16:30 Svi vole Raymonda
16:55 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nora Roberts: Demoni prošlosti, igrani film
21:45 Uvod u anatomiju, serija
22:45 Kućanice, serija
23:40 Vijesti
00:00 Seks i grad, serija
00:30 Rubi i Quentin, film
02:00 JAG, serija
02:50 Kraj programa



05.35 Everwood, serija (R)
06.25 Astroboy, crtana serija
06.50 Transformers Energon
07.15 Montecristo, telenovela
08.05 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
08.30 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.55 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.20 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.50 Sudnica, show (R)
10.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)

10.45 Ekkluziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.05 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood, dramska serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Puna kuća, humoristična serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.00 Put izdaje, akcijska serija
21.55 Tri kralja, igrani film
23.55 Vijesti
00.10 Big Brother, show (R)
00.20 Put izdaje, akcijska serija (R)
01.10 Kunolovac, kviz
03.10 Posljednja bitka, igrani film, triler (R)

**UTORAK
11.9.2007.**



06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.00 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
09.05 - Čarolija 9., serija
09.50 - Vijesti
10.00 - Jesenski zagrebački velesajam, prijenos otvorenja
11.00 - Među nama, znanstveno-obrazovna emisija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Oprah Show
14.10 - The Guys, film
15.40 - Hrvatska danas
15.55 - Znanstvene vijesti
16.00 - Alpe-Dunav-Jadran
16.27 - Fotografija u Hrvatskoj
16.40 - Prirodni svijet: Dječak među sjevernim medvjedima
17.35 - Vijesti
17.50 - Ljubav u zaleđu, serija
18.45 - Kazalište u kući, serija

19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Čarolija 9., serija
20.55 - Fokus
22.10 - Veliki brodolomi
Jadrana
23.00 - Vijesti
23.10 - Otvoreno
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Direkt



07.05 - TV raspored
07.20 - Pustolovine Marka i
Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Riblje redarstvo,
crtana serija
09.30 - Tema tjedna
09.40 - Pročitani
09.50 - Abeceda EU: Š
10.05 - Nova obitelj, belgijski
dokumentarni film

10.20 - Darcy's Wildlife,
serija za mlade
10.45 - Inspektor Morse, serija
12.30 - Muslimani u Europi
13.00 - Alf, crtana serija
13.30 - Vijesti na Drugom
13.45 - Tema tjedna
13.55 - Pročitani
14.05 - Abeceda EU: Š
14.20 - Nova obitelj, belgijski
dokumentarni film
14.40 - Nove pustolovine
medvjedića Winnieja
Pooha, crtana serija
15.05 - Nora fora, igra za djecu
15.35 - O.C. 3., serija
16.20 - Tree Hill 3., serija
17.05 - Obavještajci 3., serija
18.05 - Županijske panorama
18.30 - Vijesti na Drugom
18.55 - My Family 5.,
humoristična serija
19.30 - Allo, allo 7. -
humoristična serija
20.05 - Hitna služba 12., serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3.,
serija
22.10 - Hotel Babylon, serija
23.00 - Vijesti na Drugom
23.05 - Sportske vijesti
23.15 - Bez traga 3., serija
00.00 - Zločinački umovi 1.,
serija
00.45 - Pregled programa
za srijedu



06:30 Skrivena istina, serija
07:20 Nascar utrke
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda

12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija
14:00 Dnevnik lude crkinje,
igrani film
16:00 Obiteljske veze, serija
16:30 Svi vole Raymonda,
serija
16:55 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Naša mala klinika, serija
21:00 Svemoguću Bruce, film
22:55 Vijesti
23:15 Seks i grad, serija
23:45 Na rubu zakona, serija
00:35 Duhovi prošlosti, film
02:05 JAG, serija
02:55 Kraj programa



06.05 Everwood,
dramska serija (R)
06.55 Astroboy, crtana serija
07.15 Transformers Energon,
crtana serija
07.40 Montecristo, telenovela
08.30 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
09.00 Puna kuća,
humoristična serija (R)
09.25 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
09.50 Bračne vode,
humoristična serija (R)
10.15 Sudnica, show (R)
10.45 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
11.15 Exkluziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
12.05 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood,
dramska serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11,
kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
16.10 Puna kuća,
humoristična serija
16.40 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor,
humoristična serija
17.30 Bračne vode,
humoristična serija
18.00 Večera za 5,
lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na
zadatku,
kriminalistička serija
19.30 Zabranjena ljubav,
sapunica

20.00 Big Brother, show
21.00 Ludi provod po Europi,
igrani film, komedija
22.35 Reži me, dramska serija
23.35 Vijesti
23.50 Big Brother, show (R)
00.00 Put izdaje,
akcijska serija (R)
00.50 Kunolovac, kviz
02.50 Tri kralja, igrani film,
akcijski (R)

**SRIJEDA
12.9.2007.**



06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.15 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Oprah Show
11.00 - Riječ i život, religijski
kontakt program
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela
13.15 - Život s cvijećem
13.35 - Krš i more: Žed i
poplave
14.05 - Izgubljena djevojčica,
američki film
15.40 - Hrvatska danas
16.00 - Sasvim obični ljudi
16.35 - Prirodni svijet:
Povratak sove ušare
17.30 - Vijesti
17.45 - Ljubav u zaleđu, serija
18.40 - Kazalište u kući, serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Čarolija 9., serija
20.55 - Boje turizma: Gorski
Kotar-Lika i
sjeverozapadna Hrvatska
22.10 - Vijesti
22.20 - Otvoreno
23.10 - Vijesti iz kulture
23.20 - Noćni program



07.05 - TV raspored
07.20 - Pustolovine Marka i
Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Riblje redarstvo,
crtana serija
09.30 - Tema tjedna
09.40 - Navrh jezika
09.50 - Kratki spoj
10.05 - Iznad crte
10.20 - Darcy's Wildlife,
serija za mlade
10.45 - Inspektor Morse, serija
12.30 - Muslimani u Europi
13.00 - Alf, crtana serija

13.30 - Vijesti na Drugom
13.45 - Tema tjedna
13.55 - Navrh jezika
14.05 - Kratki spoj
14.20 - Iznad crte
14.40 - Nove pustolovine
medvjedića Winnieja
Pooha, crtana serija
15.05 - Nora fora, igra za djecu
15.35 - O.C. 3., serija
16.20 - Tree Hill 3., serija
17.05 - Obavještajci 3., serija
18.05 - Županijske panorama
18.30 - Vijesti na Drugom
18.55 - My Family 5., serija
19.30 - Allo, allo 7. - serija
20.05 - Bostonsko pravo 1.
20.55 - Luda kuća 2., TV serija
21.35 - Bitange i princeze 3.
22.20 - Eureka, serija
23.10 - Vijesti na Drugom
23.15 - Sportske vijesti
23.30 - Bez traga 3., serija
00.15 - Zločinački umovi 1.
01.00 - Pregled programa
za četvrtak



06:30 Skrivena istina, serija
07:20 Nascar utrke
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija
14:00 Svemoguću Bruce, film
16:00 Obiteljske veze, serija
16:30 Svi vole Raymonda
16:55 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Cimmer fraj, serija
20:45 Lud, zbunjen, normalan,
serija
21:25 Provjereno,
informativni magazin
22:40 Vijesti
23:00 Seks i grad, serija
23:30 Will i Grace, serija
00:00 Novac, business magazin
00:25 Besmrtna ljubav, film
02:20 JAG, serija
03:10 Kraj programa



06.00 Everwood, serija (R)
06.50 Astroboy, crtana serija
07.15 Transformers Energon
07.35 Montecristo, telenovela
08.30 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
08.55 Puna kuća,
humoristična serija (R)

09.20 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
09.45 Bračne vode,
humoristična serija (R)
10.15 Sudnica, show (R)
10.40 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
11.10 Exploziv, magazin (R)
11.25 Vijesti
11.30 Zabranjena ljubav, (R)
12.00 Big Brother, show (R)
13.00 Everwood, serija
13.50 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11,
kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
16.05 Puna kuća,
humoristična serija
16.35 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.00 Sam svoj majstor,
humoristična serija
17.30 Bračne vode,
humoristična serija
18.00 Nogomet: Andora -
Hrvatska, prijenos
20.00 Big Brother, show
21.00 CSI: New York,
kriminalistička serija
21.55 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
22.45 Reži me, dramska serija
23.45 Vijesti
00.00 Big Brother, show (R)
00.10 Vatrene dečki, serija
01.05 Kunolovac, kviz
03.05 Ludi provod po Europi,
igrani film, komedija (R)

**ČETVRTAK
13.9.2007.**



06.45 - TV raspored
09.15 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Oprah Show
11.00 - Trenutak spoznaje,
znanstveno-
obrazovna emisija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.25 - Krš i more: Ombla
13.55 - Čovjek iz leda, film
15.40 - Hrvatska danas
16.00 - Goransko ljeto,
dokumentarni film
16.30 - Fotografija u Hrvatskoj
16.40 - Prirodni svijet:
Arktički pingvin
17.35 - Vijesti
17.50 - Ljubav u zaleđu, serija
18.45 - Kazalište u kući, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Čarolija 9., serija
20.55 - Magazin
21.50 - Kratki susreti

22.25 - Vijesti
22.35 - Otvoreno
23.25 - Vijesti iz kulture
23.35 - Noćni program



07.05 - TV raspored
07.20 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Riblje redarstvo
09.30 - Tema tjedna
09.40 - Kokice
09.50 - Abeceda EU: U
10.05 - Kako žive životinje
10.20 - Darcy's Wildlife, serija za mlade
10.45 - Inspektor Morse, serija
12.30 - Muslimani u Europi
13.00 - Alf, crtana serija
13.30 - Vijesti na Drugom
13.55 - Kokice
14.05 - Abeceda EU: U
14.20 - Kako žive životinje
14.40 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
15.05 - Nora fora, igra za djecu
15.35 - O.C. 3., serija
16.20 - Tree Hill 3., serija
17.05 - Obavještajci 3., serija
18.05 - Županijske panorame
18.30 - Vijesti na Drugom
18.55 - My Family 5., serija
19.30 - Allo, allo 7. - serija
20.05 - CSI: Miami 5., serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Monk 3., serija
23.20 - RETRIZOR: Zločinački umovi 1., serija
00.05 - Pregled programa za petak



06:30 Skrivena istina, serija
07:20 Nascar utrke
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija
14:00 Sve ostaje u obitelji, film
16:00 Obiteljske veze, serija
16:30 Svi vole Raymonda
16:55 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi
19:15 Dnevnik Nove TV
19:45 Tema dana

20:00 Istraga
21:40 Ostati živ, dokumentarno igrana emisija
22:35 Vijesti
22:55 Seks i grad, serija
23:25 Izgubljeni, serija
00:20 Dva metra pod zemljom, serija
01:10 BjeGUNac, igrani film
02:45 JAG, serija
03:35 Kraj programa



05.55 Everwood, dramska serija (R)
06.45 Astroboy, crtana serija
07.10 Transformers Energon, crtana serija
07.30 Montecristo, telenovela
08.25 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
08.50 Puna kuća, humoristična serija (R)
09.15 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.10 Magnum, akcijska serija (R)
11.00 Cobra 11, kriminalistička serija (R)
12.00 Vijesti
12.05 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood, dramska serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
16.10 Puna kuća, humoristična serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.00 Hrabrost ratnika, film, akcijski
23.00 Reži me, dramska serija
00.00 Vijesti
00.15 Big Brother, show (R)
00.25 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
01.15 Kunolovac, kviz
03.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
04.05 Reži me, dramska serija (dvije epizode) (R)

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 11 i 30 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se nedjeljom na RTV2 u 16.30 sati.

E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Ususret Europi' (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Kamo za vikend' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultura četvrtkom' (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', zabavna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (zanimljivosti, moda, Tjedni vodič)
- 19,30 'Priča za laku noć' – Dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba



Mali oglasi

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 - 163.

Rasprodaja knjige »Saga o Bunjevcima« (300 din.). Uskoro će se održati promocija nove »Zavičajne čitanke« najavljene Sagom. Autor Alojzije Poljaković očekuje zanimljiv i tolerantan dijalog. Tel. 670-220, knjižara »Plato«.

Prodajem šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera. Tijekom cijele godine prodajem,
Karan. Tel: 025/ 830 - 475 i 063/ 717 - 4888.

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m²,
Tel. 024/ 532 - 505.

Prodajem veliku dvosobnu kuću u Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprostoriom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto vlasništvo. Legalizirana gradnja.
Pitati na telefon 064/ 239 - 0122, Tomica Crnković.

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.
Tel.: 024/522-677

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.



Trg žrtava fašizma br. 1

**PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA**

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

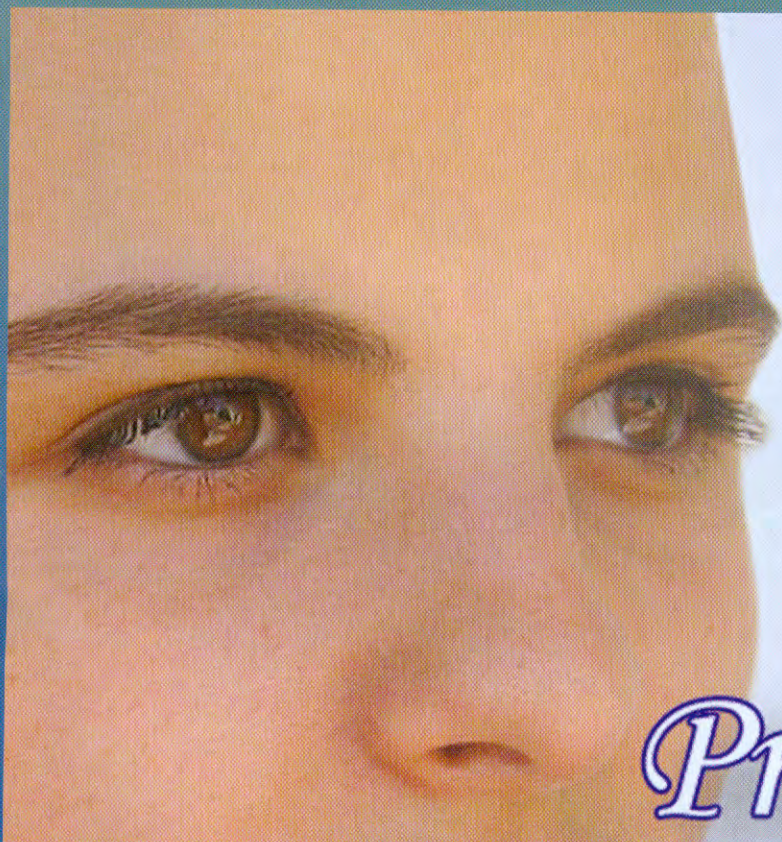
VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net



**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**



Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

HKC "Bunjevačko kolo"

folklorni - glazbeni - dramski - likovni
odjel



od 3 do 20 godina

DJECO

Ako želite da plešete, pjevate, slikate i svirate
pozivamo vas da se učlanite u naše odjele,
družite se i putujete.

Upis u odjele svaki radni dan
od 03.09. do 28.09. , od 18:30 do 22 sata.

Informacije:

HKC "Bunjevačko kolo", Preradovićeve 4, Tel: 024/555-589.

Svaki radni dan 9-14 sati